

Begroting 2023

Datum: 11 oktober 2022

Zaaknummer: GV 413671

Gemeente Gilze en Rijen
Postbus 73
5120 AB Rijen

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
5121 JX Rijen

Telefoonnummer 14 0161
Email: info@gilzerijen.nl
website: www.gilzerijen.nl

Voorwoord

Met deze begroting laten we zien wat onze inwoners in 2023 mogen verwachten van hun gemeente. Deze begroting is een verdere uitwerking van de perspectiefnota. Ook zijn de financiële effecten van de 2^e Tussentijdse Rapportage over het begrotingsjaar 2022 verwerkt.

Door de aanhoudende inflatie stijgen de prijzen en komen helaas meer en meer mensen financieel in de knel. Daarom blijven we inzetten op het behoud van kwalitatief goede zorg en ondersteuning in het sociaal domein. We investeren in een dorpsverbinder, aanpak van armoede en problematische schulden en burgerparticipatie. Zo willen bijdragen aan de bestaanszekerheid van inwoners die dat nodig hebben. Indien nodig blijven we hierin maatwerkoplossingen bieden.

In grote maatschappelijke opgaven hebben we samen met onze inwoners een verantwoordelijkheid te nemen. Denk aan het tekort aan woningen, verduurzamen en inspelen op de klimaatverandering. En we hebben ambities in te vullen die voortkomen uit zaken die inwoners graag verbeterd zien. Denk aan extra investeren in groen en onderhoud van fiets- en wandelpaden. Op dit moment zijn er veel plannen in voorbereiding of in uitvoering. Ook in deze plannen voelen we dat alles duurder wordt en daar houden we rekening mee in deze begroting.

We kunnen niet zonder onze ABG-organisatie om onze plannen en ambities waar te maken. Daarom is er besloten om te investeren in het personeel en de organisatieontwikkeling van onze ambtelijke organisatie. Juist in een tijd van arbeidskrapte is dat extra belangrijk. De financiële effecten van deze investeringen zijn nu verwerkt in deze begroting.

Het zijn dure tijden. Gelukkig zijn we een financieel gezonde gemeente en verwachten we tot de goedkoopste gemeenten van Nederland te blijven behoren. Helaas blijft ons financieel perspectief op de langere termijn onzeker. Dat heeft alles te maken met besluiten over de herverdeling en hoogte van de uitkering van het gemeentefonds. Vanaf 2026 leidt dat tot een fors gat in de begroting. Een probleem dat geldt voor veel gemeenten in Nederland. Een vooruitzicht waarover we richting Den Haag onze zorgen blijven uiten.

Op donderdag 20 oktober 2022 is er een carrousel. Deze carrousel biedt u de gelegenheid om technische vragen te stellen over deze meerjarenbegroting. De behandeling van deze meerjarenbegroting en het debat in de gemeenteraad is voorzien op donderdag 10 november 2022.

Het College van Burgemeester en Wethouders Gilze en Rijen,

11 oktober 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
Beleidsbegroting	15
Programmaplan	17
Bestuur en ondersteuning	19
Veiligheid.....	25
Verkeer, vervoer en waterstaat	29
Economie.....	35
Onderwijs	39
Sport, cultuur en recreatie.....	43
Sociaal domein	51
Volksgezondheid en milieu	59
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	65
Algemeen	73
Subsidies.....	79
Paragrafen	81
A: Lokale heffingen.....	83
B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	91
C: Onderhoud kapitaalgoederen.....	101
D: Financiering	105
E: Bedrijfsvoering	109
F: Verbonden partijen	111
G: Grondbeleid.....	117
H: Wet Open Overheid.....	131
Financiële begroting	133
Overzicht van baten en lasten	135
Incidentele baten en lasten.....	137
Overzicht van reserves en voorzieningen	141
Overzicht mutaties reserves	143
Investeringsplan	145
Investerings- en financieringsstaat	149
Meerjarige balans	151
EMU-Saldo.....	153
Taakveldindeling	155
Financiële beleidsuitgangspunten	163
Bijlagen	165
BBV Indicatoren.....	167
Lijst van gebruikte afkortingen	175

Inleiding

In deze inleiding lichten we de aanpassingen toe van het financieel meerjarenperspectief na het vaststellen van de 2de tussentijdse rapportage 2022, specifiek de meerjarenraming 2023-2026 die hierin genoemd staat.

Algemeen

Meerjarige uitgangspunten

Voordat wij dieper ingaan op het financieel meerjarenperspectief 2023-2026 lichten we in het kort de meerjarige uitgangspunten toe.

Inkomsten

Bij het opstellen van de begroting bepalen wij jaarlijks het indexcijfer waarmee wij onze inkomsten aanpassen. Wij doen dit aan de hand van de indexcijfers die in de meircirculaire worden genoemd. Hieronder zetten we de cijfers uit de vorige begroting af tegen de actuele cijfers uit de meircirculaire die voor deze begroting gelden:

	Raming begroting 2022		Raming begroting 2023		Aanpassing
2021	2,00 %	<i>prognose</i>	1,90 %	<i>werkelijk</i>	- 0,10 %
2022	1,80 %	<i>prognose</i>	5,20 %	<i>prognose</i>	+ 3,40 %
2023 e.v. jaren	1,80 %	<i>prognose</i>	2,40 %	<i>prognose</i>	+ 0,60 %

De index voor 2021 is naar beneden bijgesteld met -/- 0,10 % (was 2,00 % wordt 1,90 %). De index voor 2022 is naar boven bijgesteld met 3,40 % (was 1,80 % wordt 5,20 %). Omdat we de tarieven 2021 en 2022 niet meer kunnen aanpassen wordt het tarief voor 2023 daarom gecorrigeerd. Hiermee komt de indexering voor 2023 uit op 2,40 % (regulier) + 3,30 % (bijstelling over 2021+2022) = 5,70 %. Voor de jaren ná 2023 gaan we uit van 2,40 % (regulier). Doordat de index nu hoger ligt dan wat tot nu toe in de meerjarenbegroting was opgenomen, leidt dit tot een structureel voordeel. Dit is verwerkt in deze nota.

Uitgaven

Voor de out-of-pocket-kosten hebben wij de middelen voor indexering op één centrale post geraamd. De omvang van de stelpost indexeringen is gebaseerd op de aanspraken vanuit afgelopen jaren en de indexering zoals vermeld in de circulaire van het gemeentefonds.

In de 2e tussentijdse rapportage 2022 kunt u het verloop van deze stelpost indexeringen zien.

Bijdrage ABG

De bedrijfsvoering is met ingang van 2016 ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling ABG. In de kaders 2023 / begroting 2023 van de ABG organisatie zijn de volgende uitgangspunten toegepast:

	2023	2024	2025	2026
Indexering salarissen	2,00%	1,80%	2,10%	2,10%
Indexering ICT	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Indexering overige uitgaven	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%

Financieel meerjarenperspectief 2023-2026

Het vertrekpunt voor de begroting 2023 is de 2de tussentijdse rapportage 2022, specifiek de meerjarenraming 2023-2026 die hierin genoemd staat. Dit startpunt is als volgt opgebouwd:

Onderdeel	Bedragen x € 1.000/- = nadelig			
	2023	2024	2025	2026
A. Meerjarenbegroting 1ste tussentijdse rapportage 2022	-51	49	-101	-2.771
B. Saldo perspectiefnota 2023	71	105	10	15
C. Meerjarenbegroting 2de tussentijdse rapportage 2022	97	-19	-418	831
TOTAAL MEERJARENBEGROTING 2022-2025	117	135	-509	-1.925

Financiële aanpassingen

Ten opzichte van de totale meerjarenbegroting 2023-2026 hierboven genoemd (het startpunt voor deze begroting), hebben in het begrotingstraject een aantal aanpassingen plaatsgevonden.

	Bedragen x € 1.000/- = nadelig			
	2023	2024	2025	2026
1. Actualiseren kapitaallasten	15	81	65	84
2. Compensabele BTW gesloten circuits	36	31	32	33
3. Continueren storting bestemmingsreserve groen	0	0	-161	-161
4. Trendmatige indexerings inkomsten	55	65	75	86
5. Opstellen groenvisie	-50	0	0	0
6. Intensivering handhavingstaken	-140	-140	-140	-140
- Dekking vanuit meicirculaire 2022	33	33	33	33
7. Digitalisering persoonskaarten	-26	0	0	0
8. Overige	-1	3	7	23
Totaal financiële bijstellingen	-78	73	-89	-42

Toelichting:

1. Actualiseren kapitaallasten

In onze meerjarenbegroting zitten zowel de kapitaallasten verwerkt van investeringen die in het verleden zijn gedaan als kapitaallasten van investeringen die nog lopen. Jaarlijks actualiseren wij deze investeringen, waarbij we kijken naar de temporisering. Op basis van het verwachte investeringstempo (welke bedragen worden in welke jaren geïnvesteerd), hebben we de kapitaallasten in deze begroting aangepast.

2. Compensabele BTW gesloten circuits

De compensabele BTW voor de gesloten circuits reiniging en riolering is neutraal opgenomen in de begroting. De uitgaven staan geraamd op de taakvelden reiniging en riolering en worden meegenomen bij de berekening van de gesloten circuits. De inkomsten staan verantwoord op het taakveld 080 "overige baten en lasten". We verwachten meer compensabele BTW de komende jaren. Het nadeel van deze hogere uitgaven is verwerkt in de actualisatie van het gesloten circuit reiniging en riolering en worden beide verrekend met de voorziening. De hogere inkomsten zijn verwerkt in deze begroting 2023.

3. Storting bestemmingsreserve groen

Jaarlijks hebben wij in onze begroting een storting in de bestemmingsreserve groen staan van € 161.000. De gemeenteraad heeft in het verleden besloten om dit bedrag voor de jaren 2020 t/m 2024 te reserveren voor het vervangen van bomen, het verruimen van boomspiegels en het verbeteren van groeiplaatsen. Met ingang van 2025 zou dit bedrag weer beschikbaar zijn voor geprogrammeerd onderhoud groen. Echter, per abuis is het bedrag voor de jaren 2025 en verder, vanwege een technische fout, verwijderd uit de begroting tijdens het opstellen van de begroting 2021. We corrigeren dit nu in deze begroting 2023 door het bedrag terug te plaatsen met ingang van 2025.

4. Trendmatige indexering inkomsten

Bij het opstellen van de begroting bepalen wij jaarlijks het indexcijfer waarmee wij onze inkomsten aanpassen. Wij doen dit aan de hand van de indexcijfers die in de meicirculaire 2022 worden genoemd. Graag verwijzen we u naar de inleiding van deze begroting voor de uitgebreide berekening en uitleg. Het gaat voor 2023 om 5,70 % en voor de jaren erna om 2,40 %. Deze index is in alle jaren hoger dan waar de vorige ramingen vanuit gingen. Dit leidt tot een structureel voordeel voor de begroting.

5. Opstellen groenvisie

We zorgen voor goed beheer en onderhoud van bestaand openbaar groen (juiste boom op de goede plek, goede groeiplaatsen, goede kwaliteit, goede diversiteit van typen bomen). Voor het maken van een visie nemen we € 50.000 op voor 2023 zoals ook toegezegd aan uw raad.

6. Intensivering handhavingstaken

Voor intensivering van de handhavingstaken hebben we € 140.000 extra middelen nodig. Inhoudelijk bent u hierover via een aparte notitie geïnformeerd. Het Rijk heeft via een zogenaamde decentralisatie-uitkering extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten. Voor onze gemeente gaat het om structureel € 33.000. Hierdoor is er per saldo nog € 107.000 aanvullende budget nodig.

7. Digitalisering persoonskaarten

Om het analoge archief van de bevolkingsregistratie goed te ontsluiten voor onze medewerkers, is digitalisering van de oude persoonskaarten zeer wenselijk. De informatie wordt nog vrijwel dagelijks geraadpleegd bij diverse werkzaamheden. Digitalisering maakt tijd- en plaatsonafhankelijk werken mogelijk en bespaart bovendien archiefruimte.

Ná de verwerking van bovenstaande financiële aanpassingen ontstaat onderstaand financieel meerjarenperspectief:

	<i>Bedragen x € 1.000/- = nadelig</i>			
	2023	2024	2025	2026
Saldo meerjarenbegroting 2023-2026	117	135	-509	-1.925
Financiële aanpassingen	-78	73	-89	-42
Bijgestelde meerjarenbegroting 2023-2026	39	208	-598	-1.967

Weerstandsvermogen

Situatie perspectiefnota 2023

Bij de perspectiefnota 2023 liet het weerstandsvermogen onderstaand verloop zien:

	<i>Bedragen in € miljoen</i>					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Actuele doorkijk weerstandsvermogen						
Algemene reserve	1,9	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,8	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Subtotaal	1,1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7
Algemene reserve GREX	4,3	0,1	2,3	3,6	4,3	5,0
Risico's GREX	-2,3	-2,3	-2,2	-2,2	-2,1	-2,1
Subtotaal	2,0	-2,2	0,1	1,4	2,2	2,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,1	0,4	2,7	4,0	4,8	5,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,0	1,1	2,0	2,5	2,9	3,2
Stille reserves	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Onbenutte belastingcapaciteit	1,2	1,6	1,4	1,3	1,7	1,6
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,9	1,3	1,2	1,1	1,4	1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,5	1,8	1,7	1,7	1,9	1,9
Totaal weerstandsvermogen absoluut	4,0	1,7	3,8	5,1	6,3	7,0
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,86	1,37	1,89	2,22	2,52	2,75

De conclusies bij deze perspectiefnota 2023 waren:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zat alle jaren (2022 t/m 2026) tussen de 1,37 en 2,75. Voor het jaar 2022 was sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor het jaar 2023 B (ruim voldoende) en voor de jaren 2024 t/m 2026 A (uitstekend). We voldeden hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zat alle jaren (2022 t/m 2026) tussen 1,1 en 3,2. Voor het jaar 2022 was sprake van waarderingscijfer C (Voldoende). Voor de jaren 2023 t/m 2026 was sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldeden hiermee aan criterium 2.

Situatie begroting 2023

Wanneer we dit meerjarig verloop van het weerstandsvermogen actualiseren, dan ontstaat onderstaand beeld:

<i>Bedragen in € miljoen</i>						
Actuele doorkijk weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	3,5	3,1	3,2	3,4	2,8	2,8
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Subtotaal	3,3	2,9	3,0	3,3	2,7	2,7
Algemene reserve GREX	0,0	2,2	3,5	4,2	4,9	5,4
Risico's GREX	-2,8	-2,7	-2,7	-2,6	-2,6	-2,5
Subtotaal	-2,8	-0,5	0,8	1,6	2,3	2,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	0,5	2,4	3,9	4,8	5,0	5,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	1,2	1,8	2,4	2,7	2,9	3,1
Stille reserves	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Onbenutte belastingcapaciteit	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,4	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,6	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
Totaal weerstandsvermogen absoluut	1,4	2,5	3,9	4,9	5,1	5,8
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,30	1,55	1,91	2,16	2,23	2,44

De nieuwe conclusies bij deze begroting 2023 zijn:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2022 t/m 2027) tussen de 1,30 en 2,44. Voor het jaar 2022 is sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor de jaren 2023 en 2024 B (ruim voldoende) en voor de jaren 2025 t/m 2027 A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2022 t/m 2027) tussen 1,2 en 3,1. Voor het jaar 2022 is sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor het jaar 2023 B (ruim voldoende) en voor de jaren 2024 t/m 2027 A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2;

We kunnen stellen dat, kijkend naar het einde van de planhorizon, het weerstandsvermogen nu (begroting 2023) minder is geworden dan ten tijde van de perspectiefnota 2023. Kijkend naar het einde van de planhorizon was bij de perspectiefnota 2023 sprake van een absoluut weerstandsvermogen van € 7,0 miljoen (2,75 relatief), waar dit nu bij de begroting 2023 € 5,8 miljoen (2,44 relatief) is. Het absolute weerstandsvermogen is hiermee gedaald met -/- € 1,2 miljoen (0,31 relatief). Hieronder wordt dit op hoofdlijnen verklaard:

- Bij de totstandkoming van de overeenkomst omtrent de verplaatsing van de supermarkt van de locatie Nieuwstraat 109-111 in Gilze naar het centrum van Gilze (grondexploitatie 'Centrumplan Gilze - centrumdeel') is in 2017 door het college het besluit genomen om het potentiële verlies van € 1.469.342 mee te nemen als risico binnen de grondexploitatie en op deze manier te verwerken in de jaarstukken 2017. De daadwerkelijke uitvoering van dit onderdeel van het collegebesluit heeft echter abusievelijk nooit plaatsgevonden. Om deze reden moet een nieuwe verliesvoorziening worden getroffen voor de locatie Nieuwstraat 109-111. In het verleden hebben wij deze locatie aangekocht voor € 1.575.000. Op basis van actuele berekeningen is de potentiële opbrengst € 850.000. Dit betekent dat we een verliesvoorziening moeten vormen van € 725.000 (nadeel voor weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen);

- Ook hebben wij reeds bestaande verliesvoorzieningen geactualiseerd. Per saldo leidt dit tot een totaal lagere verliesvoorziening van € 707.000. Het gaat om de volgende projecten (voordeel voor weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen):
 - Centrumplan Rijen (€ 815.000 lager door recente afspraken met een ontwikkelaar);
 - Midden Brabant Poort fase 2 (€ 108.000 hoger door langere doorlooptijd).
- De onbenutte belastingcapaciteit is gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat de onroerende zaakbelasting met 10% is verhoogd. Hierdoor is de onbenutte belastingcapaciteit kleiner geworden (nadeel voor weerstandsvermogen van € 1,3 miljoen);
- Overige € 0,1 miljoen voordeel.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen blijven wij steeds oog houden voor het evenwicht tussen een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting en een gezond weerstandsvermogen.

Beleidsbegroting

Programmaplan

Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Dienstverlening

Onze gemeente biedt producten en diensten aan inwoners, bedrijven en organisaties. In ons werk staat de inwoner centraal. Daarbij werken we actief samen met onze partners.

We communiceren begrijpelijk naar onze inwoners, houden hen op de hoogte van het verloop van hun (aan)vragen en betrekken hen waar passend bij ons beleid.

Met de uitvoering van een integraal programma Dienstverlening zetten we in op continue doorontwikkeling van onze dienstverlening, organisatie breed.

Verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Op 29 april 2021 is de beleidsnotitie "Verduurzaming en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed" vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is de koers uitgezet voor het verduurzamen en onderhoud van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Door het vastgoed te verduurzamen en te onderhouden geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld.

Op 29 maart 2021 is het gemeentelijk sport- en beweegbeleid 2021-2025 "Gilze en Rijen beweegt!" vastgesteld en de beleidsnotitie verduurzamen en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Hierin zijn de gemeentelijke sportaccommodaties opgenomen.

Door de komende jaren uitvoering te geven aan beide plannen verduurzamen we het gehele gemeentelijke vastgoed. De uitvoering vindt gefaseerd plaats tussen 2022-2030.

Gemeentelijke toekomstvisie 2040

Hoe zou onze gemeente er in 2040 uit moeten zien? We maken in 2023 samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en andere partners een visie op waar we als gemeente willen staan in 2040. De toekomstvisie vormt uiteindelijk een door de samenleving gedragen beeld van de ontwikkeling van Gilze en Rijen voor de komende jaren en bestrijkt meerdere bestuursperiodes. De toekomstvisie is bedoeld als kompas voor de ontwikkeling van de gemeente richting 2040.

Huisvesting

In het laatste kwartaal van 2022 dan wel het eerste kwartaal van 2023 zullen de colleges van b en w een voorstel doen aan hun gemeenteraad over de toekomstige huisvestingssituatie. Dit betreft zowel de huisvesting van de ABG-organisatie als het realiseren van een bestuurszetel inclusief publieke dienstverlening in ieder van de gemeenten. Het ABG-bestuur wil vaart zetten achter de besluitvorming voor nieuwe huisvesting waardoor noodzakelijke, dure investeringen in de huidige

kantoorgebouwen zo veel mogelijk voorkomen kunnen worden. Ook uit een oogpunt van een goed werkgeverschap is spoedige besluitvorming gewenst. Het personeelsbeleid in relatie tot de arbeidsmarkt vergt dat de huisvesting van de ambtelijke organisatie voldoet aan de daarin te stellen eisen in het kader van onder meer het tijd- en plaatsafhankelijk werken.

Personele Capaciteit ten opzichte van de ambities

In april 2022 heeft het college u middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de personele capaciteit en de krapte op de arbeidsmarkt. Conclusie destijds was: "De rek is eruit". Op verschillende taakonderdelen is sprake van een hoge werkdruk en de continuïteit van reguliere dienstverlening en het implementeren van nieuwe wet- en regelgeving komt hiermee onder druk te staan.

Een aantal maatregelen zijn in gang gezet, bijvoorbeeld meer ruimte voor persoonlijke ontwikkeling, inzetten van verschillende recruitmentprocessen en het versterken van planmatig werken en stroomlijnen van werkprocessen, zodat we beter in staat zijn onze capaciteit te matchen aan de werkzaamheden. Naast bovenstaande processen wordt er bekeken of er aanvullende maatregelen nodig zijn binnen de huidige arbeidsvoorwaarden van de ABG-organisatie.

Het mag duidelijk zijn dat een dergelijk vraagstuk de komende periode een uitdaging blijft.

DOELSTELLINGEN 2023

0.1 Uitvoering geven aan het programma Dienstverlening

Met een integraal en organisatie breed Programma Dienstverlening willen we ons blijvend voorbereiden op de toekomst. We willen hiermee, aantoonbaar, de klanttevredenheid vasthouden c.q. verhogen over producten en dienstverlening in brede zin, onder inwoners en bedrijven binnen de gemeente.

0.2. Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed

In 2023 geven we uitvoering aan het verduurzamen van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, de prioriteit ligt bij de volgende panden. Dit betreft de gemeentewerf, de brandweerkazernes in Gilze en Rijen, het Oude Raadhuis, het jongeren centrum A16, het Atletiekgebouw en het RHV/BUDO gebouw.

0.3 uitvoering geven aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie 2040

In 2023 geven we uitvoering aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie 2040. Centraal in deze visie staat het beeld dat inwoners hebben van de gemeente in 2040. De toekomstvisie dient op hoofdlijnen 3 doelen:

- Het is een leidraad voor ontwikkeling van de gemeente. Een document waarmee op hoofdlijnen richting wordt gegeven aan beleid en plannen op alle gemeentelijke beleidsterreinen;
- Het biedt een afwegings- en toetsingskader en vormt daarmee een basis voor ontwikkelingen die de gemeente zelf en samen met anderen in gang wil zetten. Het biedt ook een kader om zowel ruimtelijke als maatschappelijke initiatieven van derden te toetsen;
- Het draagt bij aan de (bestuurlijke) continuïteit in de uitvoering van beleid over een aantal bestuursperiodes.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
0.1.1	Uitvoering geven aan het programma Dienstverlening.	We communiceren in begrijpelijk taal, zowel schriftelijk (website, brieven, social media) als mondeling.
0.1.2	Uitvoering geven aan het programma Dienstverlening.	Onze dienstverlening aan de balie scoort op of boven de benchmark met vergelijkbare gemeenten via Burgerpeiling en/of KCM.
0.1.3	Uitvoering geven aan het programma Dienstverlening.	De gemeentelijke website krijgt van de bezoekers een ruime voldoende, zoals gemeten met KCM.
0.1.4	Uitvoering geven aan het programma Dienstverlening.	Onze dienstverlening is voor iedereen laagdrempelig, aansluitend bij het inclusiebeleid dat eind 2022 wordt opgesteld.
0.2.1	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Indien de capaciteit voor elektriciteit bij de gemeentewerf door Enexis verzaamd kan worden, gaan we over naar een gasloze gemeentewerf.
0.2.2	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Verduurzamen brandweerkazernes Gilze en Rijen (ledverlichting, zonnepanelen en onderzoek mogelijkheid gasloos).
0.2.3	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Het aanbrengen van zonnepanelen en optimaliseren van het verwarmingssysteem bij het Oude Raadhuis.
0.2.4	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Het aanbrengen van zonnepanelen en optimaliseren van het verwarmingssysteem bij het Jongeren centrum A16.
0.2.5	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	In samenwerking met de atletiekvereniging onderzoeken we hoe we het gebouw het beste kunnen optimaliseren en verduurzamen.
0.2.6	Uitvoering geven aan het verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Het aanbrengen van zonnepanelen en ledverlichting (zowel binnen als de veldverlichting buiten) bij het RHV/BUDO gebouw.
0.3.1	Uitvoering geven aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie.	Beschrijven van de huidige situatie, trends en ontwikkelingen.
0.3.2	Uitvoering geven aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie.	Ophalen van (wens)beelden in de gemeenschap. Ook de gemeenteraad wordt als volksvertegenwoordiging gevraagd om input aan te dragen.
0.3.3	Uitvoering geven aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie.	Uitwerken van de toekomstvisie.
0.3.4	Uitvoering geven aan de totstandkoming van een gemeentelijke toekomstvisie.	Kennismaken/vaststellen van de uitwerking.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

0.4 Informatie, Innovatie & ICT

De afdeling Informatie, Innovatie en ICT zorgt voor integraal (her-)gebruik van eenduidige gegevens voor dienstverlening, beheersdoeleinden, bedrijfsvoering en bestuurlijke advisering. Dit in de vorm van beheer van de basisregistraties, informatie voorziening en gegevensmanagement voor data gestuurd werken. Op basis van de I-visie wordt het "ABG"-ICT landschap aangepast op landelijke ICT architectuur ontwikkeling, wetgeving en maatschappelijke trends. ICT vernieuwingen worden waar mogelijk gedaan in samenwerking met de Equalit gemeenten.

Een aantal majeure projecten met een grote ICT component voor 2023 zijn:

- Verankering en doorontwikkeling nieuw zaaksysteem;
- Doorontwikkeling nieuw belastingpakket;
- Ingebruikneming software t.b.v. de omgevingswet (VTH/RO);
- Vervanging websites;
- Automatiseren inkoop en facturen;
- Implementatie privacy management systeem.

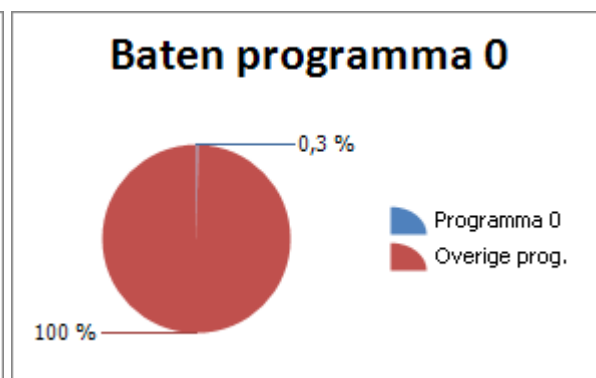
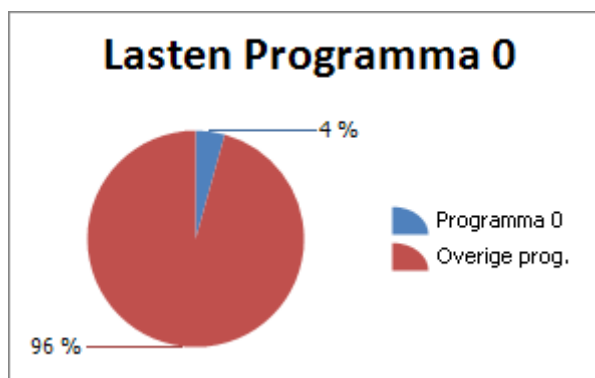
0.5 Dienstverlening

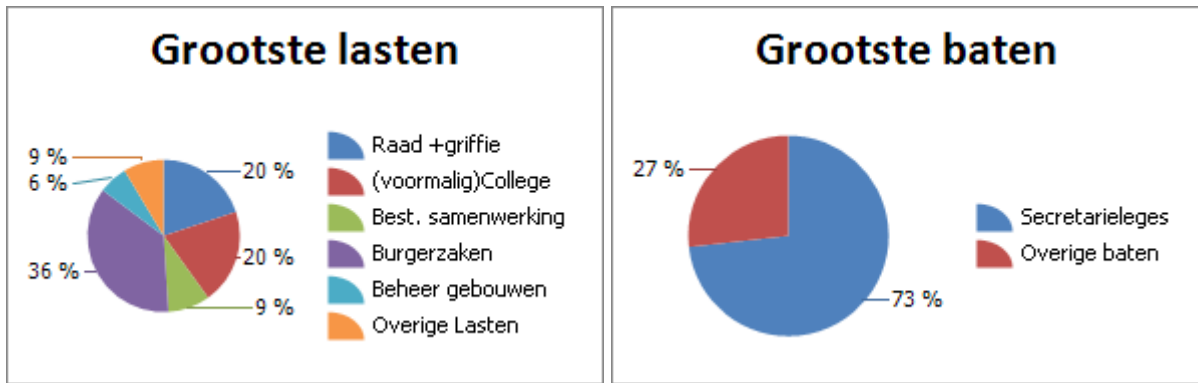
Maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen in wet- en regelgeving hebben directe invloed op het werk van Burgerzaken, Klantcontactcentrum en Klantcommunicatie. Dit vraagt enerzijds om actuele vakkennis en anderzijds om alertheid en flexibiliteit. De verdergaande digitalisering zorgt daarbij voor verschuiving van werk van balie naar midoffice en backoffice. In 2023 gaan we de persoonskaarten (tot nu toe een papierenarchief) digitaliseren. De complexiteit van zaken neemt toe en (informatie)veiligheid en bestrijding van identiteitsfraude stellen extra eisen aan inrichting van het werk en opleiding. Voor Klantcommunicatie blijven we inzetten op zowel offline als online kanalen, waarbij begrijpelijke en eenvoudige taal leidend is.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenbegroting		
				2024	2025	2026
Totaal lasten programma 0	4.246	4.847	3.846	3.696	3.710	3.711
Totaal baten programma 0	1.371	2.250	282	284	286	288
Saldo lasten en baten programma 0	-2.875	-2.597	-3.564	-3.412	-3.424	-3.423

Indicatoren

Voor verscheidene indicatoren betreffende programma 0 wordt verwezen naar de rapportage afkomstig van het KCC. Hierin worden diverse uitgedachte cijfers verantwoord. Om dubbele documentatie te voorkomen nemen we in de begroting geen kopie op te nemen.

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. Als gevolg van de collegewisseling naar aanleiding van de verkiezingen 2022 hebben we € 655.000 moeten storten in de voorziening wachtgeld wethouders. Dit was een incidenteel nadeel.	L	655	V	
2. Als gevolg van de hogere rekenrente hebben we in 2022 een bedrag van € 1.404.000 kunnen laten vrijvallen uit de voorziening pensioen (voormalig) wethouders. Dit was een eenmalig voordeel in 2022.	B	1.404	N	
3. In 2023 hebben we eenmalig een bedrag van € 50.000 opgenomen voor het Project gemeente Gilze en Rijen 2040.	L	50	N	
4. In 2022 hadden we incidenteel hogere opbrengst leges reisdocumenten, hierdoor hadden we ook hogere afdrachten aan het rijk.	L B	75 148	V N	
5. Om in de toekomst meer zeggenschap te hebben over bouwlocaties gaan we nieuwe strategische aankopen van gronden en gebouwen doen waar op de korte of middellange termijn woningbouw of bedrijventerrein gerealiseerd kan worden. Om hiervoor een plan uit te werken hebben we in 2023 € 100.000 op genomen ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.	L	100	N	
6. In 2022 is in Hulten een perceel grond verkocht voor een bedrag van € 420.000. De boekwaarde van het object bedroeg € 447.000.	L B	447 420	V N	
7. Overige afwijkingen.	L B	26 4	N V	
Totaal		967	N	

Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Een van de kerntaken van de overheid is adequaat te handelen als zich een noodsituatie voordoet. Wij willen daarom de preventie van, de voorbereiding op en de bestrijding van dergelijke situaties op peil houden. Inwoners ervaren vaak onveilige situaties in de openbare ruimte en woonomgeving, ook al wijzen cijfers dit niet altijd uit. Ons doel is de objectieve veiligheid en het veiligheidsgevoel te verbeteren. De aanwezigheid van het politiebureau in Rijen, een adequate BOA organisatie en goed uitgeruste brandweerposten in Gilze en in Rijen zijn daarvoor belangrijk.

DOELSTELLINGEN 2023

1.1 Uitvoering geven aan het integraal veiligheidsbeleid 2022-2026

In 2022 is het integraal veiligheidsbeleid 2022-2026 voor de gemeente Gilze en Rijen vastgesteld. In dit beleidsplan staan de thema's en onderwerpen waar we aandacht aan besteden. De specifieke doelen per jaar staan beschreven in het focusblad 2023. Nieuw opgenomen zijn de onderwerpen jeugd en cybercrime.

1.2 Versterken inzet BOA's in de wijk

In 2023 zal uitvoering gegeven worden aan de verbetering rondom de inzet van BOA's. Vanuit het 213a onderzoek dat heeft plaatsgevonden en de wens dat het aantal BOA's uitgebreid wordt, is het doel dat de BOA's gericht ingezet worden, zij informatie gestuurd gaan werken, meer bereikbaar en benaderbaar zijn, jaarlijkse prioriteiten worden gesteld, 7 dagen in der week aanwezig zijn met de middelen die daarvoor nodig zijn. De ondersteuning in beleidscapaciteit wordt eveneens versterkt.

1.3 Gebiedscommissie natuurbrandbestrijding

In opdracht van de provincie is er een gebiedscommissie natuurbrandbestrijding samengesteld voor het gebied Chaamse- en Ulvenhoutse bossen. Deze gebiedscommissie bestaat o.a. uit brandweer, Staatsbosbeheer, grondeigenaren en de gemeente. De boswachterij Dorst wordt vanuit de gemeente Oosterhout opgepakt. Het doel van de gebiedscommissie is om natuurbranden zoveel mogelijk te voorkomen en als ze zijn uitgebroken dan de schade zoveel mogelijk te beperken. Hiervoor is een natuurbrandbeheersplan opgesteld die de komende jaren uitgewerkt en uitgevoerd gaat worden.

1.4 Bluswatervoorzieningen aanleggen en onderhouden

Door gewijzigd beleid van Brabant Water komt er op sommige plaatsen te weinig bluswater uit de brandkranen. Met minder bluswater via de drinkwaterleiding moeten we zoeken naar alternatieven voor het waarborgen van voldoende bluswater. Het enige alternatief voor langdurige

brandbestrijding is om extra grondwaterputten te boren en voorzieningen bij open water te optimaliseren. Het watertekort bij extreme droogte nemen we mee in de verdere aanpak. Het blijft de komende jaren noodzakelijk om structureel nieuwe voorzieningen aan te leggen en bij te houden.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
1.1.	Uitvoering geven aan het Integraal veiligheidsbeleid 2022-2026	Uitvoering geven aan de onderwerpen die zijn beschreven op het focusblad.
1.2	Versterken BOA's in de wijk	Formatie van het aantal BOA's wordt uitgebreid met 2 FTE en de werkwijze aangepast middels een jaarplan en een andere werkverdeling.
1.3	Driemanschap natuurbrandbestrijding	Actief oppakken acties uit natuurbrandbeheersplan.
1.4	Bluswatervoorzieningen aanleggen en onderhouden	Aanleggen van geboorde putten en uitvoeren van onderhoud aan bestaande voorzieningen.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

1.5 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

Samen met onze ketenpartners zijn we dagelijks bezig voor een veilig Gilze en Rijen. We monitoren wat er leeft en anticiperen hierop. Veiligheid binnen de gemeente is 24/7 in beweging. In het structurele overleg tussen de burgemeester en de teamchef van het politieteam Langstraat wordt het actuele beeld besproken en kunnen prioriteiten worden bijgesteld. We hebben daarbij oog voor jeugd, het AZC in Gilze en de winkelcentra.

1.6 Aanpak ondermijning

Ondermijnende criminaliteit tast de fundamenten van onze samenleving aan. Het is voor onze inwoners wellicht minder zichtbaar dan overlast, maar het is een voedingsbodem voor allerlei vormen van overlast en criminaliteit. Ondermijning is niet alleen een probleem van openbare orde en veiligheid. Alle afdelingen van onze organisatie hebben er mee te maken. Het wordt zichtbaar in uitkeringsfraude, valse inschrijvingen (vaak in combinatie met mensenhandel en afpersing), milieudelicten en heeft raakvlakken met privacywetgeving. In 2023 zetten we daarom wederom in op de aanpak van ondermijning op verschillende fronten, zowel in preventieve als in repressieve zin.

1.7 Sluiten van drugspanden continueren

Panden waarin verdovende middelen worden aangetroffen sluiten we blijvend door middel van het Damoclesbeleid van de gemeente, of overtreders ontvangen een bestuurlijke waarschuwing. De sluiting zorgt ervoor dat de rust rondom het pand weer kan terugkeren.

1.8 Prestaties monitoren en faciliteren vrijwillige brandweer

Binnen de gemeente zijn twee vrijwillige brandweerkorpsen. Als gemeente faciliteren we onze lokale vrijwilligers zodat ze adequaat kunnen handelen bij incidenten. Samen met de Veiligheidsregio monitoren we of de brandweertzorg ook aan de afgesproken prestatienormen voldoen.

1.9 Een bevolkingszorgorganisatie die breed inzetbaar is.

Sinds 1 oktober 2016 is de crisisbeheersing/ rampenbestrijdingsorganisatie op districtsniveau Hart van Brabant georganiseerd zoals opleidingen, trainingen en oefeningen. Ook operationeel wordt samengewerkt, bijvoorbeeld tijdens grote branden, de coronapandemie en de opvang van (Oekraïense) vluchtelingen. We zien dat crisistypen veranderen en dat daarmee de vraag aan de

lokale overheid ook anders is (bijvoorbeeld uitbraak infectieziekten, vluchtelingenopvang, maatschappelijke onrust en cyberaanvallen). Maatschappelijke ontwikkelingen en recente ervaringen uit huidige crisissen zijn de aanleiding om deze districtelijke crisisbeheersingsorganisatie verder door te ontwikkelen, waarbij de uitgangspunten kwaliteit, kwantiteit en kostenefficiëntie gewaarborgd blijven. De huidige financiële middelen Crisisbeheersing/Rampenbestrijding zijn toereikend.

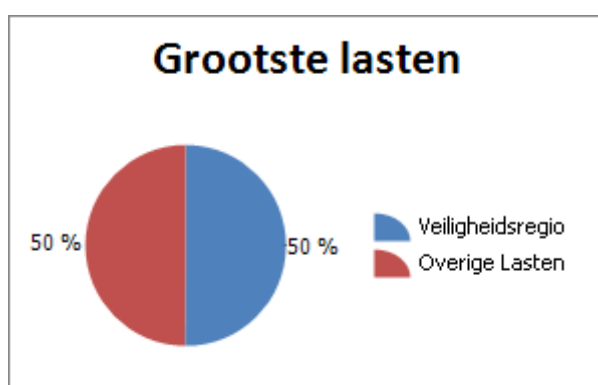
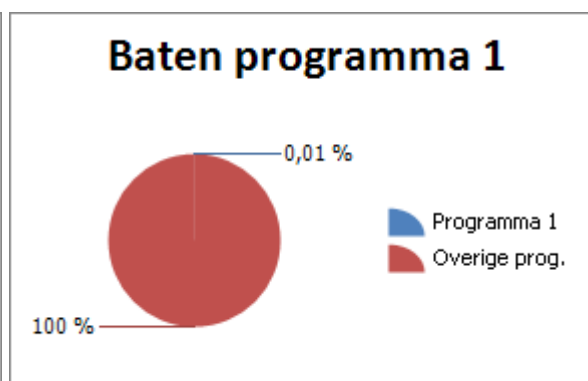
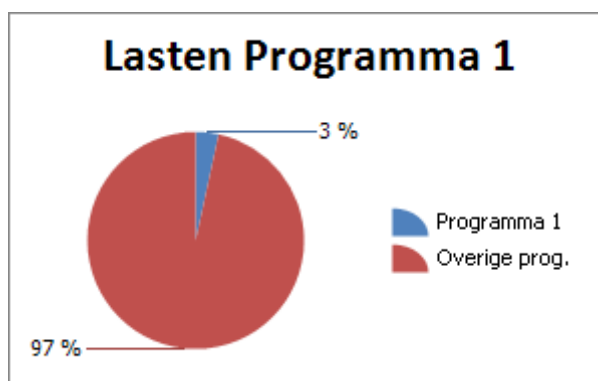
1.10 Vliegbasis Gilze-Rijen

We hebben doorlopend contact met de vliegbasis over alle onderwerpen die veiligheid raken. Samen met de Veiligheidsregio beoefenen we volgens een vastgestelde frequentie het rampbestrijdingsplan en trekken we samen op waar dat mogelijk is.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 1	2.798	2.962	3.015	3.068	3.127	3.197
Totaal baten programma 1	10	180	10	10	11	11
Saldo lasten en baten programma 1	-2.788	-2.782	-3.005	-3.058	-3.116	-3.186

Toelichting budgetverschillen

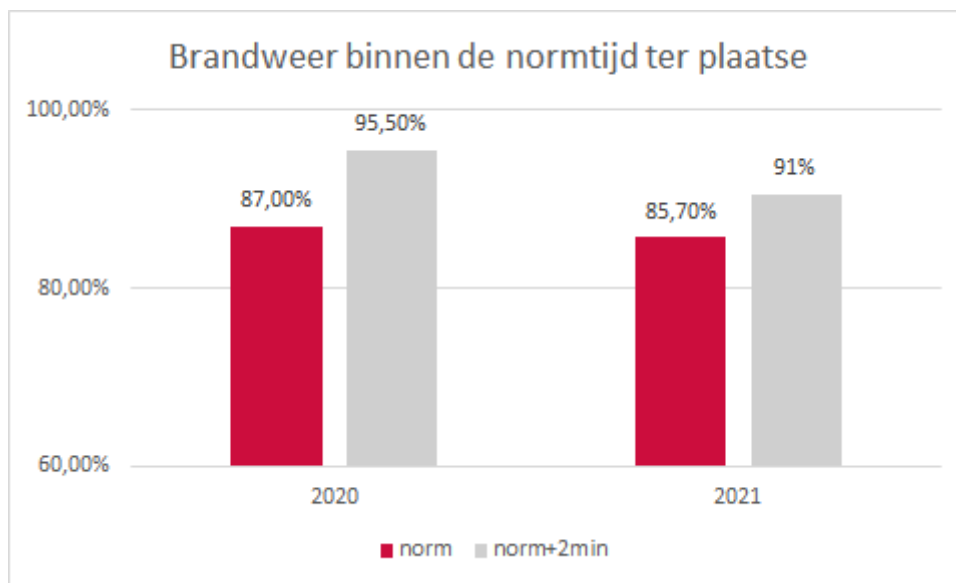
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	L/B	Bedrag	V/N
1. De bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB) is in 2023 hoger dan in 2022, als gevolg van indexering.	L	72	N
2. In 2022 hadden we hogere baten en lasten op dit programma als gevolg van de coronamaatregelen en de vergoeding die we hiervoor hebben ontvangen.	L	171	V
	B	171	N
3. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2023 van de ABG, wordt in 2023 een hoger bedrag doorbelast aan het taakveld Openbare orde en veiligheid dan in 2022.	L	53	N
4. Voor intensivering van de handhavingstaken hebben we € 107.000 extra middelen nodig.	L	107	N
5. Overige afwijkingen.	L	8	V
	B	1	V
Totaal		223	N

Indicatoren

Indicator: Het % dat de brandweer binnen de normtijd ter plaatse was per periode.

De procentuele gegevens gaan over het gehele grondgebied van onze gemeente. Sinds 2016 komt de snelste eenheid, dus bijvoorbeeld in Molenschot komen brandweer Dorst en Ulvenhout.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbaarheid van en binnen onze vier kernen blijft belangrijk. We willen daarbij een beter evenwicht realiseren tussen ruimte voor autoverkeer en ruimte voor fietsers, voetgangers en deelmobiliteit.

Het wegennet richten we op een veilige en duurzame manier in, waarbij goede doorstroming een belangrijke pijler is. We willen een fietsvriendelijke gemeente zijn. Ons beleid moet bijdragen aan het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Uitgangspunt is 50 km/uur op doorstroomwegen en 30 km/uur in de wijken, conform de verkeersvisie. Als we straten gaan herinrichten streven we in de bebouwde kom van alle kernen zoveel als mogelijk naar een maximumsnelheid van 30 km per uur. Hierbij geldt dat niet alles tegelijk kan. Bij herinrichtingsprojecten betrekken we de inwoners en houden we rekening met alle gebruikers.

We maken ons sterk voor het behoud van het openbaar vervoer in alle kernen. We geven daarnaast ruimte aan partners voor het aanbieden van alternatieven zoals deelfietsen, deelscooters en/of deelauto's.

In woonwijken zorgen we in samenspraak met bewoners voor voldoende publieke laadpalen als dat niet op eigen terrein kan. We maken hierbij gebruik van de plannen die de Provincie en de netbeheerder al hebben.

DOELSTELLINGEN 2023

2.1 Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma

We geven uitvoering aan de plannen uit het investeringsplan zoals dat is vastgesteld.

2.1.1. Opwaarderen Schorsstraat

In de 1e turap 2022 is het opwaarderen Schorsstraat als investering opgenomen. Het opwaarderen naar een hoofd fietsroute sluit ook aan bij het fietsbeleidsplan. Bij de planuitwerking houden we rekening met de cultuur historische, technische- en verkeerskundige haalbaarheid. Zowel Prorail (aanleg 10kv hoogspanningskabel) als Enexis (vervangen gasleiding) hebben in 2023 werkzaamheden gepland in de Schorsstraat. De werkzaamheden van de gemeente sluiten hierop aan.

2.1.2. Fiets- en voetgangers brug Water aan de Warande

In het investeringsplan op bladzijde 57 van de 1e turap 2022 is hiervoor in 2023 een bedrag opgenomen. Uit inspectie in februari 2022 is gebleken dat de voetgangersbrug in zeer slechte staat is en vervangen moet worden. Het vervangen van de voetgangersbrug gaan we in 2023 doen.

2.1.3 (Invalide) vissteiger Water aan de Warande

In het investeringsplan op bladzijde 57 van de 1e turap 2022 is hiervoor in 2023 een bedrag opgenomen. Uit inspectie in februari 2022 is gebleken dat de vissteiger in zeer slechte staat is en vervangen moet worden. In de in 2002 gesloten overeenkomst met de visvereniging is in artikel 8 opgenomen dat het onderhoud van de (invalide) vissteiger voor rekening van de huurster (visvereniging) is. We treden hierover in overleg met de visvereniging.

2.1.4. Voorbereiden en uitvoeren reconstructie Aalstraat

In 2014 is het bestemmingsplan Centrumplan Gilze vastgesteld. Hieruit volgt dat het geluid in een deel van de Aalstraat, vanaf de rotonde Tilburgsebaan tot en met de Inworp, met 2 dB gereduceerd moet worden. Om dit te realiseren is een nieuwe inrichting nodig. Daar komt bij dat de Aalstraat ook opgenomen is in het vGRP 2021-2025 als een opgave voor rioolvervanging. We leggen een gescheiden rioolstelsel (vuilwater- en infiltratieriool) aan in de gehele Aalstraat (vanaf rotonde tot aan de Heuvel). Hiermee geven we uitvoering aan het bestemmingsplan, de motie afkoppelen en het vGRP. Nu we deze straat integraal aanpakken, verbeteren we ook de verkeersveiligheid door de snelheid te verlagen van 50 km/u naar 30 km/u. In het kader van de biodiversiteit verbeteren we ook gelijk het groen door een gevarieerde flora en fauna. De uitvoering is voorzien in 2024-2025.

2.1.5. Vervolg fietsbeleidsplan

In het investeringsplan op bladzijde 57 van de 1e turap 2022 is hiervoor in zowel 2023 als in 2024 een bedrag opgenomen van € 250.000. In het fietsplan zijn drie programmalijnen opgenomen; de positie van de fietser versterken, de fietser faciliteren en samen fietsen (educatie en stimulering). In het fietsbeleidsplan zijn daarvoor harde en zachte maatregelen opgenomen in de maatregelenmix. In 2023 geven we verder invulling aan het fietsbeleidsplan door een concreet uitvoeringsprogramma op te stellen voor de drie programmalijnen. Hierin brengen we onder andere in beeld waar we in het bestaande fietsnetwerk fietsstraten, -paden en -stroken willen aanbrengen en waar we het fietsnetwerk het beste kunnen uitbreiden oftewel waar belangrijke schakels ontbreken. Ook nemen we maatregelen op gericht op campagnes (stimulering en educatie) en uitbreiding van stalplaatsen. Het concreet uitvoeringsprogramma geeft inzicht in waar, wanneer, we welke maatregelen en tegen welke kosten gaan uitvoeren. Het uitvoeringsplan geeft dus een concrete invulling van het in de turap opgenomen bedragen van € 250.000.

2.2.1 Actualiseren parkeernota

In de perspectiefnota 2023 is het actualiseren van de parkeernota opgenomen. Hiervoor is € 10.000 beschikbaar. We actualiseren onderdelen zoals de parkeernormen, elektrisch vervoer en meer detaillering in functies.

2.2.2 Actualiseren plaatsingsbeleid laadpalen

We actualiseren het plaatsingsbeleid laadpalen.

2.3. Meerjarenonderhoudsplan fiets en wandelpaden

In 2023 is in de perspectiefnota een budget beschikbaar gesteld van € 30.000 voor een meerjarenonderhoudsplan voor fiets- en wandelpaden. Vooruitlopend op dit plan is vanaf 2024 voor het uitvoeren van (extra) onderhoudswerkzaamheden een bedrag van € 50.000 opgenomen.

De verharde fiets- en wandelpaden maken onderdeel uit van de tweejaarlijkse wegininspectie. Uit deze wegininspectie volgt ook de benodigde maatregel voor de verharde fiets- en wandelpaden.

In 2023 inventariseren we welke half- en onverharde fiets- en wandelpaden van dit (extra) budget kunnen aanpakken. Hierbij denken we aan bijvoorbeeld het wandelpad bij de entree van sporthal Den Butter. Hiervoor heeft de gemeenteraad op 11 juli een motie aangenomen "verbeteren toegangspaden entree Den Butter" om het aanwezige grind rond de entree en de parkeerplaats te vervangen door een voor iedereen toegankelijke passende bestrating.

2.4. Wilhelminaplein

Het huidige Wilhelminaplein heeft een sobere inrichting en nodigt niet echt uit om te verblijven. Om de leefbaarheid in de kern van Rijen een impuls te geven, zijn we in 2022 gestart met een participatieproces om te komen tot een breed gedragen ontwerp voor de herinrichting van het Wilhelminaplein. Voor de uitvoering van het plan gaan we een krediet vragen aan de gemeenteraad.

2.5 Snelfietsroute

Het deel van de snelfietsroute tussen Tilburg en het station Rijen is gerealiseerd in 2021. De realisatie van het deel ten westen van het station volgt de plannings van de provincie voor de aanleg van het deel langs de N282, de aanleg van de onderdoorgang van het spoor bij de N631 en de realisatie van de ontwikkeling van de stationsomgeving Rijen.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
2.1.1	Uitvoering geven aan het Investeringsplan.	Bepalen technische en verkeerskundige haalbaarheid opwaarderen Schorsstraat, voorbereiden en uitvoeren.
2.1.2	Uitvoering geven aan het Investeringsplan.	Vorbereiden en uitvoeren vervangen fiets- en voetgangersbrug Water aan de Warande.
2.1.3	Uitvoering geven aan het Investeringsplan.	In overleg treden met visvereniging over vervanging (invalide)vissteiger.
2.1.4	Uitvoering geven aan het investeringsplan.	Vorbereiden (2022) en uitvoeren Aalstraat (2024/2025).
2.1.5	Uitvoering geven aan het Investeringsplan.	Uitwerken fietsbeleidsplan.
2.2.1	Aanpassen richtlijnen verkeer.	Actualiseren parkeernota.
2.2.2	Aanpassen richtlijnen verkeer.	Actualiseren plaatsingsbeleid laadpalen.
2.3.1	Verbeteren (half- en onverharde) fiets- en wandelpaden.	Verbeteren toegangspad Den Butter.
2.3.2	Verbeteren (half- en onverharde) fiets- en wandelpaden.	Inventariseren welke half- en onverharde paden in 2023 tot en met 2026 hiervoor in aanmerking komen.
2.4	Wilhelminaplein.	Uitvoeringskrediet aanvragen, aanbesteden en start realisatie.
2.5	Snelfietsroute.	De delen van de snelfietsroute tussen het station Rijen en de grens met de gemeente Oosterhout worden gerealiseerd door de Provincie en binnen het project Herontwikkeling Stationsomgeving. De financiële afwikkeling vindt plaats vanuit het project Snelfietsroute.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

2.6 Geprogrammeerd groot onderhoud wegen.

In 2022 vindt de tweejaarlijkse globale visuele wegininspectie plaats. Hieruit volgt een nieuw wegbeheerplan 2023-2027.

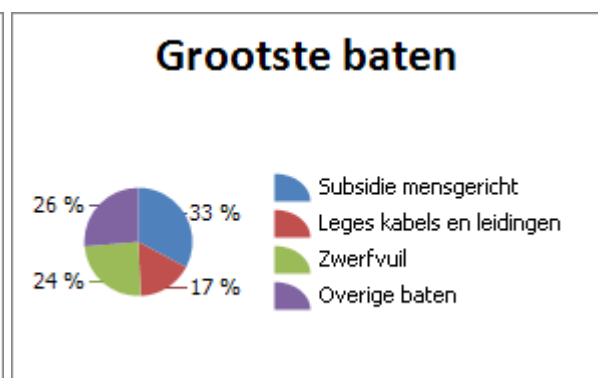
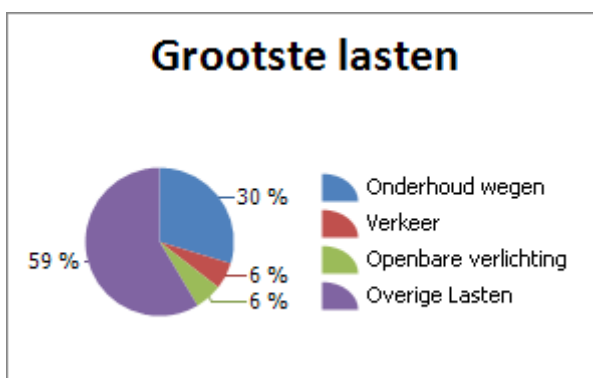
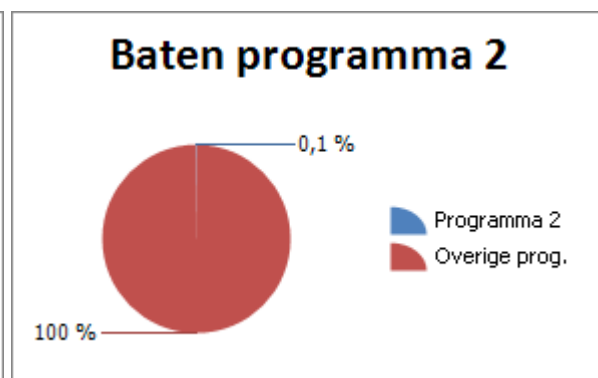
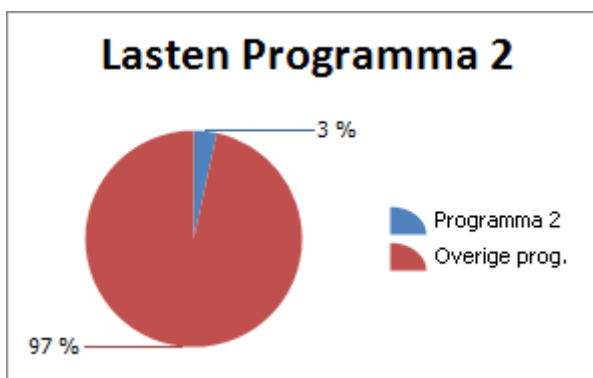
2.7 Onderhoud openbare verlichting

Bij het reguliere onderhoud gaan we zoveel mogelijk voor duurzame oplossingen zoals Ledverlichting. Bij grootschalige reconstructies vervangen we openbare verlichting en is LED de standaard norm. Oude fluorescentielampen worden vanaf medio 2023 niet meer gemaakt. Het is noodzakelijk om een doorkijk te maken naar de toekomst om deze armaturen versneld te vervangen door LED. In 2022 gaan we inventariseren en een plan van aanpak opstellen. Planning is om voor de PPN 2024 de financiële gevolgen in beeld te brengen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 2	2.334	2.973	3.044	2.931	3.198	3.106
Totaal baten programma 2	-60	145	123	124	124	125
Saldo lasten en baten programma 2	-2.394	-2.828	-2.921	-2.807	-3.074	-2.981

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. In de 2e turap 2022 is besloten een aanvullend krediet te verlenen voor de reconstructie van de Alphenseweg-Wildschut-Heuvel.	L	35	V	
2. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2023 van de ABG, wordt in 2023 een hoger bedrag doorbelast aan het taakveld Verkeer en vervoer dan in 2022.	L	62	N	
3. In de begroting 2023 zijn incidentele middelen opgenomen voor een opstellen van een meerjarenonderhoudsplan fiets- en wandelpaden.	L	30	N	
4. In de begroting 2023 zijn incidentele middelen opgenomen voor het actualiseren van de parkeernota en het plaatsingsbeleid laadpalen.	L	20	N	
5. Overige afwijkingen.	L	6	V	
	B	22	N	
Totaal		93	N	

Indicatoren

Indicator: Gemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte per wijk per periode.

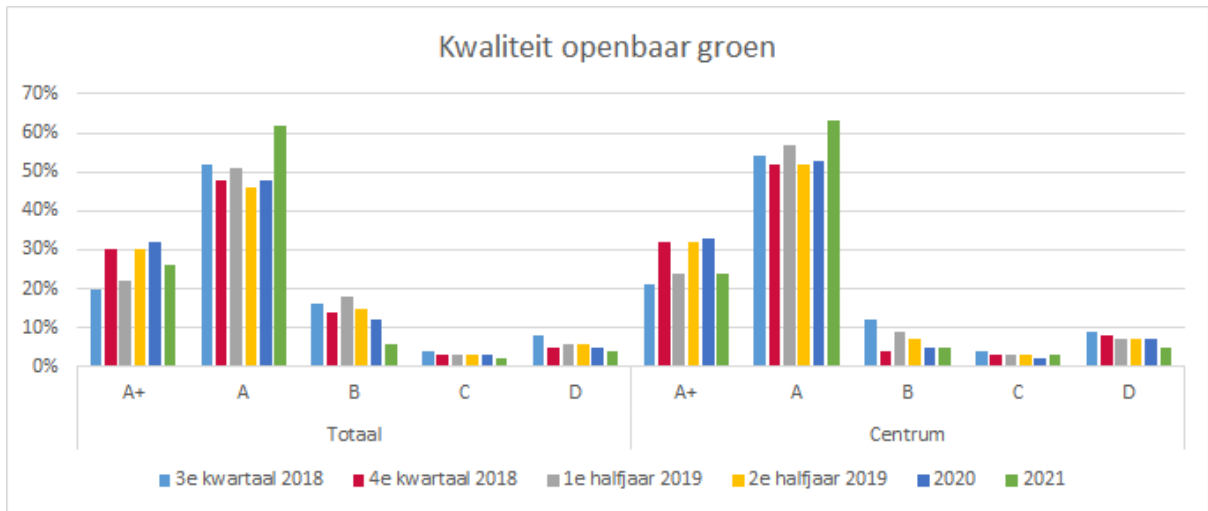
Deze indicator geeft aan wat de beeldkwaliteit is van het openbaar groen. Hieruit blijkt het verschil in kwaliteit per periode voor heel de gemeente en voor alleen de centrumgebieden.

De beoordeling vindt plaats op basis van de straatbeeld kwaliteit. Om vervolgens te bepalen wat de behaalde kwaliteitsscore is, is de 90-procentsregel van CROW toegepast. Dit betekent dat een bepaald kwaliteitsniveau is bereikt wanneer minimaal 90% van de metingen aan de vereiste kwaliteit voldoet.

De gemeente Gilze en Rijen ambieert een B-kwaliteit, behalve in de centrumgebieden, hier is het ambitieniveau een A-kwaliteit.

In onderstaande tabellen zien we dat in 2021 voor 94% van de gemeente minimaal kwaliteitsniveau B geldt (26% A+ / 62% A / 6%B). Het gewenste ambitieniveau wordt hier dus behaald. Tevens kunnen we in de tabellen zien dat in 2021 voor 87% van de centrumgebieden minimaal kwaliteitsniveau A geldt (24% A+ / 63% A). Het gewenste ambitieniveau is hier dus nog niet bereikt.

Periode	Totaal					Centrum				
	A+	A	B	C	D	A+	A	B	C	D
3e kwartaal 2018	20%	52%	16%	4%	8%	21%	54%	12%	4%	9%
4e kwartaal 2018	30%	48%	14%	3%	5%	32%	52%	4%	3%	8%
1e halfjaar 2019	22%	51%	18%	3%	6%	24%	57%	9%	3%	7%
2e halfjaar 2019	30%	46%	15%	3%	6%	32%	52%	7%	3%	7%
2020	32%	48%	12%	3%	5%	33%	53%	5%	2%	7%
2021	26%	62%	6%	2%	4%	24%	63%	5%	3%	5%

Economie

Wat willen we bereiken?

Een goede economische structuur is van groot belang voor de ontwikkeling van onze bedrijven en voor de werkgelegenheid in onze gemeente. In nauw overleg met onze bedrijven zetten wij in op de versterking van deze structuur.

De gemeente heeft een sterk economisch profiel. Er moet echter steeds gewerkt worden aan het verbeteren van het vestigingsklimaat en het stimuleren van innovatie. Door de groeiende economie neemt de werkgelegenheid toe. Dat is goed voor de inwoners van onze gemeente.

Met de regio Hart van Brabant, Midpoint Brabant, Toerisme de Baronie en de diverse ondernemersverenigingen beschikken we over goede samenwerkingspartners. De gemeente heeft een belangrijke rol als het gaat om het faciliteren van onze bedrijven.

Op lokaal en regionaal niveau zetten wij in op het verbeteren van de infrastructuur voor onze bedrijven, zowel fysiek als qua kennis. Zo werken we met Midpoint Brabant en de gemeente Tilburg samen aan de Gate 2 campus.

De gemeente is actief betrokken in de netwerken met ondernemers. Dit doen we door gesprekken met ze te voeren, actief te zijn in de commissies voor de drie bedrijventerreinen en door activiteiten van de ondernemersverenigingen te bezoeken.

DOELSTELLINGEN 2023

3.1 Ontwikkeling fase 2 Midden Brabant Poort

We treffen verdere voorbereidingen voor realisatie van fase 2. Na afstemming met de regio vervolgen we de bestemmingsplanprocedure.

3.2 Revitalisering bedrijventerreinen

In 2023 verkennen we de mogelijkheden en wenselijkheden met betrekking tot het revitaliseren van bedrijventerreinen in onze gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
3.1	Ontwikkeling fase 2 Midden Brabant Poort	Vaststellen bestemmingsplan
3.2	Revitalisering bedrijventerreinen	Opstellen plan van aanpak

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

3.3 Economische ontwikkeling en promotie

We werken samen met ondernemers, onderwijs en andere overheden aan de economische ontwikkeling van onze gemeente. Dat doen we bijvoorbeeld door een actieve rol in de regio en in Midpoint Brabant. Zowel lokaal als regionaal werken wij aan de economische promotie van onze gemeente.

3.4 Ondernemers

De Bedrijvencontactfunctionaris is de contactpersoon voor alle ondernemers in de gemeente en voor bedrijven die zich hier willen vestigen. We informeren ondernemers over economische ontwikkelingen, bouw mogelijkheden, bestemmingsplannen en actuele onderwerpen. We werken aan het ondernemingsklimaat, o.a. door het Keurmerk Veilig Ondernemen. Het Ondernemersfonds wordt ingezet om de collectiviteit onder ondernemers te bevorderen of te vergroten.

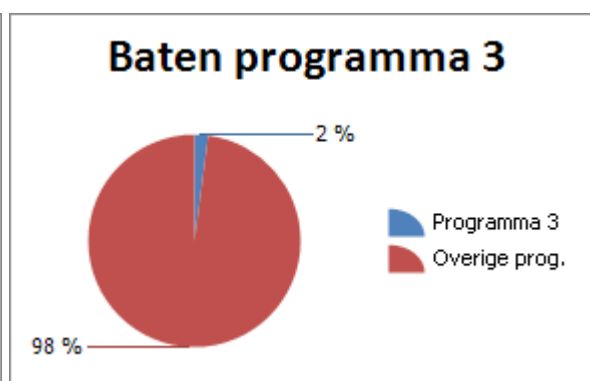
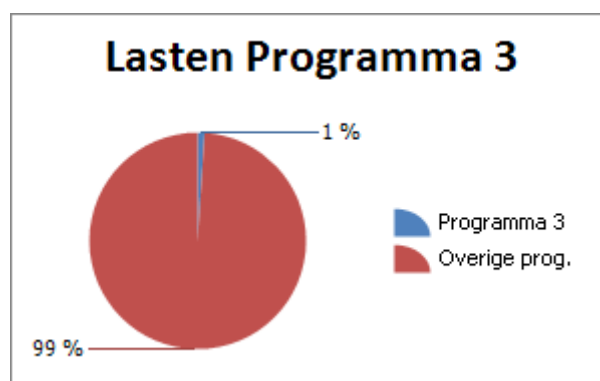
3.5 Vrijtijdseconomie

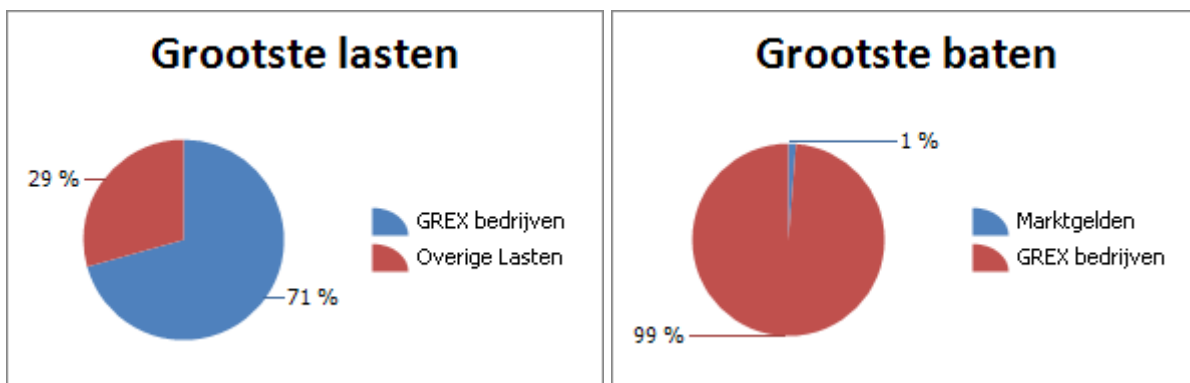
Toerisme de Baronie is de samenwerkingspartner van de gemeente Gilze en Rijen om activiteiten te ontplooiën op het gebied van vrijetijdseconomie. De gemeente Gilze en Rijen bepaalt ieder jaar waar in de uitvoering de accenten komen te liggen. Deze accenten worden in de vorm van prestatieafspraken vastgelegd in de jaarlijkse subsidiebeschikkingen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 3	2.567	2.607	898	738	1.143	1.162
Totaal baten programma 3	3.120	4.106	1.827	818	912	913
Saldo lasten en baten programma 3	553	1.499	929	80	-230	-249

Toelichting budgetverschillen

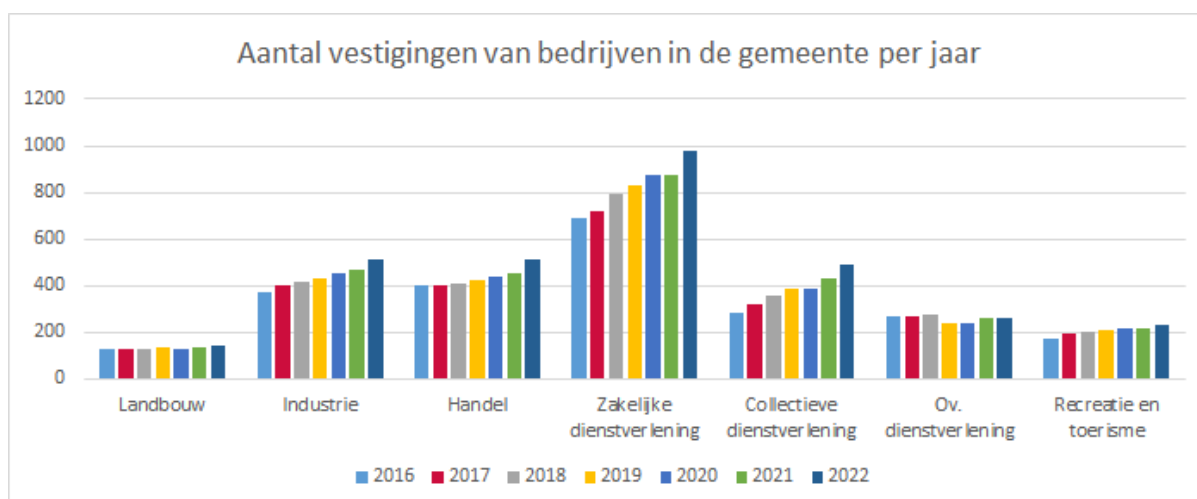
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. Voor de grondexploitatie bedrijventerreinen zijn in 2023 zowel de lasten als de baten lager dan in 2022. Per saldo gaat het om een bedrag van € 572.000 nadelig. Doordat het resultaat grondexploitatie wordt verrekend met de algemene reserve grondexploitatie is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een nadeel op dit programma en een voordeel op het taakveld reserves.	L	1.708	V	
	B	2.280	N	
2. Overige afwijkingen.	L	1	V	
	B	1	V	
Totaal		570	N	

Indicatoren

Indicator: Het aantal vestigingen van bedrijven in de gemeente per jaar per industrietak.

Deze indicator geeft de groei van het aantal bedrijven weer. Opgenomen in de begroting, is de wens continu te werken aan het verbeteren van het economisch klimaat. Deze indicator vormt dan ook een beeld van de mutatie van het aantal bedrijven in de verschillende sectoren.

Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Samen met ouders en maatschappelijke (onderwijs)partners willen we kinderen voorbereiden op hun toekomst, waarin ze optimaal mee kunnen doen en bij kunnen dragen aan de samenleving. Dit doen we door het aanleren van de benodigde kennis en vaardigheden in de ontwikkeling naar volwassenheid en verantwoordelijk burgerschap. Daarmee willen we ook kansengelijkheid bevorderen.

De school is een plaats waar ouders, kinderen en buurtgenoten elkaar ontmoeten en waar ook buiten schooltijd gelegenheid is voor activiteiten.

Samen met het onderwijs en andere maatschappelijke partners hebben we ambities en plannen hiervoor vastgelegd in de Lokaal Educatieve Agenda en werken we samen aan de uitvoering hiervan.

DOELSTELLINGEN 2023

4.1 Voorzien in goede onderwijshuisvesting

4.1.1 Prinsenboschool

We realiseren de permanente uitbreiding van de Prinsenboschool.

4.1.2 Beschikbaarheid en spreiding van onderwijshuisvesting

We maken afspraken met de schoolbesturen over de beschikbaarheid van voldoende onderwijshuisvesting en de spreiding daarvan.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
4.1.1	Voorzien in goede onderwijshuisvesting.	We realiseren de permanente uitbreiding van de Prinsenboschool.
4.1.2	Voorzien in goede onderwijshuisvesting.	We maken afspraken met het onderwijs over beschikbaarheid en spreiding van onderwijshuisvesting.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

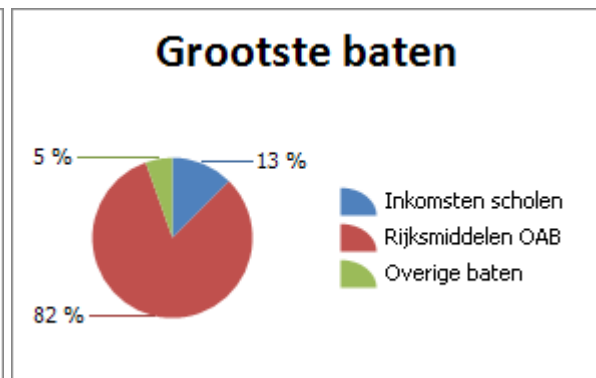
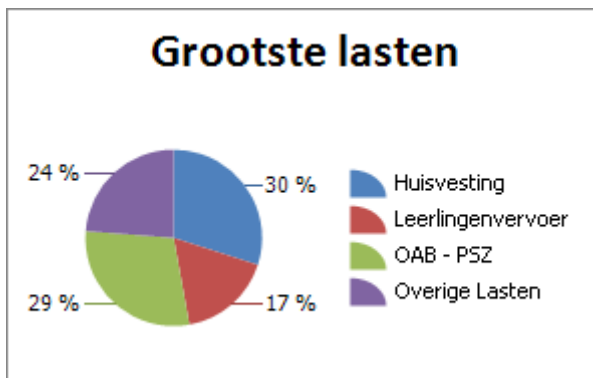
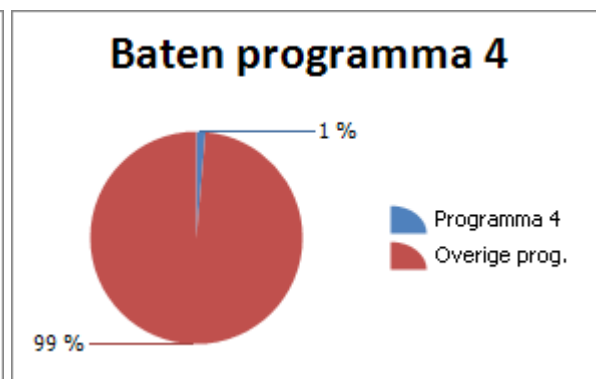
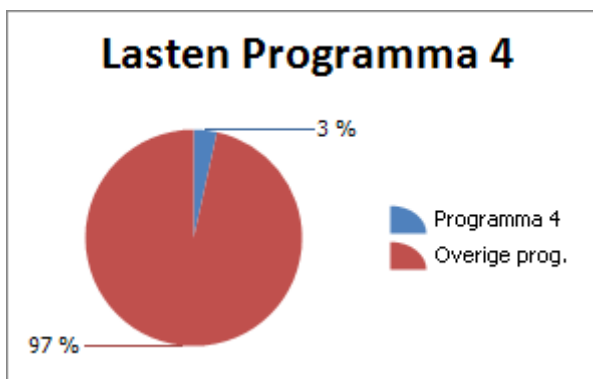
4.2 Uitvoering LEA

We voeren samen met het onderwijsveld de plannen in de in 2022 vastgestelde Lokale Educatieve Agenda uit. We intensiveren daarvoor de overleggen met de diverse besturen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 4	2.404	2.899	3.069	2.609	2.598	2.597
Totaal baten programma 4	773	1.437	1.202	1.144	1.144	1.144
Saldo lasten en baten programma 4	-1.631	-1.462	-1.867	-1.466	-1.454	-1.453

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

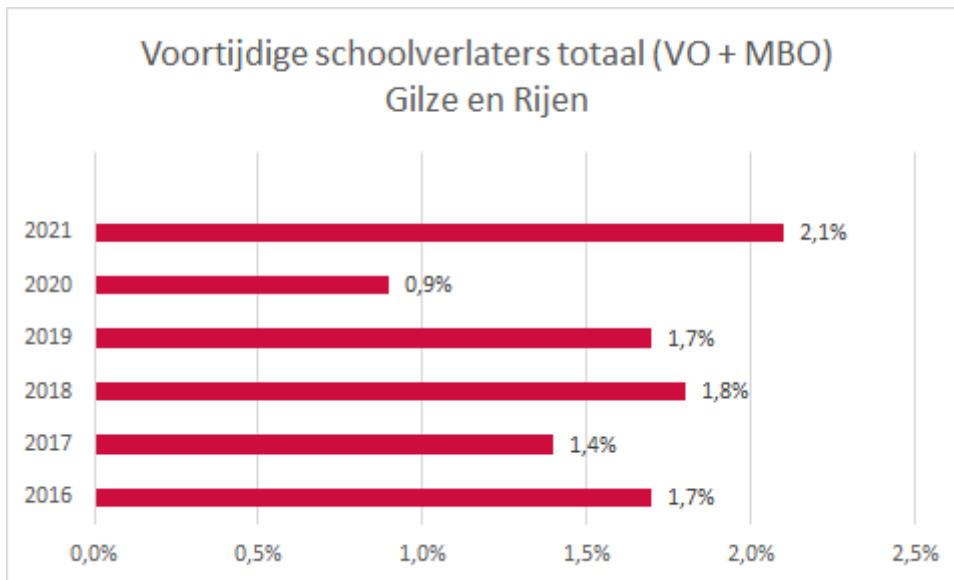
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. In totaal zijn de kapitaallasten voor onderwijs in 2023 hoger dan in 2022.	L	39	N
2. De baten en lasten in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid zijn op basis van de voorlopige informatie lager dan in 2022.	L	168	V
	B	258	N
3. In 2023 hebben we incidentele lasten opgenomen voor de uitgaven in het kader van Nationaal Programma Onderwijs (NPO), onderdeel van het coronaherstartplan.	L	303	N
4. Overige afwijkingen.	L	4	V
	B	23	V
Totaal		405	N

Indicatoren

Indicator: Het percentage vroegtijdige schoolverlaters onder de 23 ten opzichte van het totaal aantal onderwijs deelnemers (die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan).

Dit betreffen jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie, zijnde een havo/vwo/mbo-2 diploma, het onderwijs verlaten.

Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen voor iedereen

Sporten en bewegen bevordert de gezondheid en sport verbreedert. Een gezonde leefstijl maakt inwoners weerbaarder en voorkomt maatschappelijke kosten. We willen daarom bereiken dat meer mensen sporten en bewegen. In maart 2021 is het nieuwe beleidskader 'Gilze en Rijen beweegt' door de gemeenteraad vastgesteld. De hierin vermelde onderwerpen, acties en activiteiten zijn de leidraad voor ons sport- en beweegbeleid voor de komende jaren.

Cultuur

Kunst en cultuur brengen mensen samen, verbinden en leveren een positieve bijdrage aan onze gemeenschap en aan het welzijn van inwoners. Net als op het gebied van sport zetten we in op het stimuleren van deelname aan culturele activiteiten. De cultuurcoach speelt daarin een belangrijke rol. We bieden ruimte aan initiatieven van inwoners en willen daarmee de leefbaarheid, de sociale vitaliteit en/of de sociale infrastructuur van een dorp of de gemeente als geheel te vergroten.

Media

Bibliotheken spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van basisvaardigheden, zoals lezen en schrijven, en in ontplooiing van inwoners. Daarnaast vormen ze waardevolle ontmoetingsplekken in onze gemeente. We zorgen ervoor dat de bibliotheken in onze gemeente zichtbaar, toegankelijk en openbaar zijn. De bibliotheken ontwikkelen zich, werken samen en ondersteunen inwoners.

Openbaar groen

Het openbaar groen levert een belangrijke bijdrage aan het woongenot. De klimaatverandering maakt duidelijk dat we groen moeten koesteren, uitbreiden en als het kan de kwaliteit verbeteren. We moeten ook groen durven vernieuwen als de noodzaak daarvoor aanwezig is. Een mooie groene omgeving is niet alleen waardevol voor inwoners, maar ook belangrijk voor recreatie en toerisme. We gebruiken de klimaatonderlegger om groen toe te voegen op plaatsen waar zich kansen voordoen om een verbetering aan te brengen in de leefomgeving.

We maken een groenvisie waarin we de kansen voor meer en beter groen verkennen. We maken meer geld vrij voor (groen)onderhoud, -vernieuwing en -uitbreiding zodat inwoners weer trots kunnen zijn op hun buurt. Bij initiatieven van bewoners investeren we in het verbeteren van parken, vergroenen van pleinen en straten en het biodiverser maken van speelvelden, plantvakken nabij bomen en extra perkjes. Bij herinrichtingsprojecten streven we naar extra ruimte voor groen en water. We investeren in het verbeteren van het Wolfsweidepark. We plaatsen een klavertje 4 bij de

inkom van de dorpen als hier de weg een reconstructie ondergaat. We voeren de duurzame herinrichting Rijen Noord-Oost uit. We vergroenen bestaande bedrijventerreinen door bermen in te zaaien met bloemrijk mengsel en groen toe te voegen. We zorgen voor goed beheer en onderhoud van bestaand openbaar groen door de juiste boom op de goede plek, goede groeiplaatsen, goede kwaliteit, goede diversiteit van typen bomen. We geven meer aandacht voor ecologisch beheer van sloten en bermen. We streven bij kappen van bomen naar compensatie in de omgeving.

DOELSTELLINGEN 2023

5.1 Faciliteren van sport en bewegen

In 2021 hebben wij het sport(accommodatie)beleid voor onze gemeente afgerond. In de komende vier jaar voeren we dit beleid uit. In 2023 werken we concreet aan de volgende onderwerpen:

Renovatie/nieuwbouw sporthal Achter de Tuintjes (Gilze)

Vooralsnog is oplevering van de gerenoveerde sporthal en de inrichting van de buitenruimte voorzien voor eind 2024. We starten met de sloop en renovatie in Q2 van 2023. Voor het bewegingsonderwijs en de verenigingen bouwen we een tijdelijke sporthal.

Herontwikkelen locatie Tropical/Magriethal (Rijen)

In 2021 is het bestaande sportcomplex Tropical-Margriethal is gesloopt. Het definitief ontwerp voor de nieuwe Margriethal is in het 2e kwartaal van 2022 vastgesteld. De bouwactiviteiten starten naar verwachting in het najaar van 2022 en de verwachting is dat de nieuwbouw na de zomer van 2023 gereed is. Ook de buitenruimte fase 1 rondom de nieuwe sporthal is dan gereed.

Realiseren skatebaan (Rijen)

Met initiatiefnemers, zoals het jongerenwerk en de cultuurcoach van Cultuurplaats, worden verdere plannen ontwikkeld om het nieuwe skatepark in Rijen te realiseren. Op dit moment is er bij het jongerencentrum A16 een tijdelijke skate voorziening getroffen. In 2023 realiseren we een nieuw skatepark voor jongeren op de groenstrook gelegen aan de Moerstraat in Rijen.

5.2 Erfgoedbeleid

We willen de raad beleid laten vaststellen, waarmee materieel erfgoed, en vooral gemeentelijke monumenten, via vergunningverlening, handhaving en stimulering van onderhoud in stand gehouden kunnen worden. Daarnaast willen we initiatieven vanuit inwoners om erfgoed te beschermen ondersteunen.

5.3 Kerkenvisie

Ook in 2023 werken we aan de kerkenvisie. In samenwerking met een extern bureau worden gesprekken gevoerd met stakeholders (eigenaren, kerkbesturen, gebruikers, omwonenden, erfgoedorganisaties en andere betrokkenen). De kerkenvisie is een zorgvuldig proces, dat over meerdere jaren zal lopen. Het project wordt volledig gedekt door de decentralisatie-uitkering van het ministerie van OCW.

5.4 Aanplant 30 bomen per jaar extra in kernen

Om hittestress te verminderen planten we eind 2022, 2023 en 2024, op diverse nog te bepalen locaties 30 bomen per jaar. De kosten dekken we uit de ruimte voor ruimte gelden die we ontvangen van de Provincie.

5.5 Kwaliteitsimpuls geprogrammeerd groen (groot onderhoud/vervanging)

In 2023 tot en met 2026 is er € 200.000 jaarlijks extra beschikbaar om het groen een extra kwaliteitsimpuls te geven. We zetten in op meer groen en verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimten. We maken een groenvisie met aandacht voor de kansen en mogelijkheden om

nieuw groen toe te voegen zowel in bestaand gebied als bij nieuwe plannen. Ook willen we op diverse locaties (groen)verbeteringen doorvoeren. Zo willen we planten in plantvakken vervangen en tevens meer biodivers inrichten. Inventariseren we welke slecht groeiende bomen een betere groeiplaats dienen te krijgen dan wel vervangen moeten worden. Tenslotte willen we ook initiatieven van bewoners faciliteren en/of meldingen over straten van dit budget aanpakken.

5.6 Biodiversiteit

In 2023 tot en met 2026 is er jaarlijks € 30.000 beschikbaar voor biodiversiteit. We zetten in op het meer biodivers maken van onze gemeente. We inventariseren welke grasvelden en plantvakken we meer biodiverser in kunnen richten. We willen ook initiatieven van bewoners faciliteren en/of meldingen over straten in het kader van biodiversiteit van dit budget aanpakken. Om de kosten te drukken willen we samen met de werkgroep Hart van Brabant een lidmaatschap van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP: kosten ca. € 1.500 per jaar). NDFP verzamelt in deze databank alle Flora en Fauna waarnemingen en onderzoeken. Het biedt gemeente en onderzoekbureaus de mogelijkheid waarnemingen en onderzoeken hierin op te (laten) nemen. Op deze manier krijgen we meer en beter beeld van beschermde soorten in de gehele gemeente zodat het beheer en onderhoud hierop afgestemd kan worden.

5.7 Motie guerrillatuintjes

Met de motie guerrillatuintjes vroeg uw raad om spelregels op te stellen voor de aanleg van mini tuintjes rond gemeentelijke bomen door inwoners. De spelregels adoptie boomspiegels stonden op de agenda van uw raad op 7 maart 2022. In 2023 is hiervoor € 10.000 beschikbaar en in 2024 tot en met 2026 € 2.000. We gaan van dit budget de mogelijkheid voor het adopteren van boomspiegels actief promoten en plantmateriaal aanbieden. Ook brengen we stempels aan op het trottoir om te markeren dat de betreffende boomspiegel wordt bijgehouden door bewoners. Om te voorkomen dat deze boomspiegels door de gemeente worden onderhouden, verwerken we deze gegevens ook in het beheersysteem. In het eerste jaar hebben we meer budget nodig voor de eerste bekendmaking/promotie van deze actie.

5.8 Wolfsweidepark

In het investeringsplan is een bedrag opgenomen van € 40.000 in 2023. We willen hiervan de kwaliteit van het groen in Wolfsweidepark verbeteren door het toevoegen van groen, door bijv. inzaaien van bloemenmengsels, het toevoegen van bomen en een mogelijk burgerinitiatief te faciliteren.

5.9 EVZ de Grote Leij

Ten behoeve van de realisatie van EVZ de Grote Leij dienen nog enkele delen van het tracé te worden aangekocht. Een alternatief tracé voor de noordzijde wordt onderzocht. De activiteiten richten zich in 2023 op grondaankoop en grondruil.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
5.1.1	Faciliteren van sport en bewegen: renovatie/nieuwbouw sporthal Achter de Tuintjes Gilze.	In 2023 wordt een start gemaakt met de bouw van de sporthal.
5.1.2.1	Herontwikkelen locatie Tropical/Margriethal.	Opleveren nieuwe Margriethal in 2023.
5.1.2.2	Herontwikkelen locatie Tropical/Margriethal.	Opleveren buitenruimte fase 1 (rondom nieuwe Margriethal) in 2023.
5.1.3	Realiseren skatevoorziening Rijen.	De nieuwe skatebaan in Rijen wordt in 2023 gerealiseerd.
5.2	Erfgoedbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een erfgoedbeleid op; • We ondersteunen burgerinitiatieven voor erfgoedbescherming.
5.3	Kerkenvisie.	We stellen een kerkenvisie op.
5.4	Aanplant 30 bomen per jaar extra in kernen.	We planten 30 bomen in 2023.
5.5	Kwaliteitsimpuls geprogrammeerd onderhoud groen.	<ul style="list-style-type: none"> • We brengen diverse groenverbeteringen aan (vervangen plantvakken, verbeteren groeiplaatsen bomen en vervangen bomen); • We stellen in 2023 een groenvisie op; • We inventariseren welke slecht groeiende bomen een betere groeiplaats moeten krijgen of vervangen moeten worden; • We vervangen oude slechte beplanting in plantvakken door biodiverse aanplant.
5.6	Biodiversiteit.	<p>We verhogen de biodiversiteit in grasvelden en plantvakken.</p> <p>We nemen via de regio Hart van Brabant een abonnement op de Nationale Databank Flora en Fauna.</p>
5.7	Motie guerrillatuintjes.	We gaan het adopteren van boomspiegels actief promoten en bieden plantmateriaal aan.
5.8	Wolfsweidepark.	We realiseren een kwaliteitsverbetering. We zaaien bloemenmengsels in, we planten een aantal bomen en we faciliteren een burgerinitiatief.
5.9	EVZ De Grote Leij	We richten ons op de benodigde grondaankoop en/ of grondruil

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

5.9 Bevorderen deelname aan sport en bewegen

We voeren het in 2021 vastgestelde sport- en beweegbeleid uit. Ook voeren we ons aandeel in het lokale Sportakkoord en het lokale Fitakkoord uit.

5.10 Versterken van de aanjaagfunctie van de maatschappelijke en sociaal-culturele sector

Om de sociaal-maatschappelijke functie van onze culturele centra De Boodschap en de Schakel te versterken maken we nieuwe afspraken met CCGR/ SCMO. Om een zorgvuldig proces te kunnen doorlopen doen we dat gefaseerd. Voor 2023 brengen we binnen de huidige afspraken al wijzigingen aan. Daarnaast werken we samen met SCMO en andere maatschappelijke partners in 2023 aan structurele meerjarenafspraken vanaf 2024.

5.11 Cultuurcoach

In de voorgaande twee jaren heeft de Cultuurcoach zijn meerwaarde aangetoond in het versterken van de leefbaarheid, de sociale vitaliteit en de sociale infrastructuur. We breiden het aantal uren uit en maken de inzet van de Cultuurcoach vanaf 2023 structureel, waardoor de cultuurcoach stevig ingebed kan worden in onze lokale netwerken.

5.12 Bestrijding eikenprocessierups

De gemeenteraad heeft een motie aangenomen om minder te spuiten zonder hiervoor extra financiële middelen beschikbaar te stellen. We proberen met de bestaande middelen de motie zo goed mogelijk uit te voeren maar er dient rekening gehouden te worden met extra overlast.

5.13 Aanpak wortelopdruk

In 2022/2023 pakten we de wortelopdruk aan in de straten C. Huygenstraat, Haaghstraat, Van Heinsbergstraat. De staat van de bomen is dermate slecht dat we zeer waarschijnlijk deze bomen moeten gaan vervangen.

Vanwege de kwaliteit van de bomen in de Kapittelstraat gaan we niet over tot groeiplaatsverbetering maar wachten we tot we de gehele straat volledig kunnen herinrichten. Dit vanwege de aanwezigheid van kabels en leidingen.

We bereiden het groot onderhoud/vervanging verder voor in de straten Doornbos, Sterkenhoeve, Wouwerbroek, Zaaren, Breebroek, Riekevoort en Mosselaar en Burgemeester van Poppelstraat.

5.14 Onderhoud groen (basis op orde) conform beeldkwaliteitsplan

We willen het reguliere onderhoud op orde hebben zodat het zoveel als mogelijk voldoet aan het beeldkwaliteitsplan. In 2023 tot en met 2026 is hiervoor jaarlijks € 200.000 extra beschikbaar om het regulier onderhoud op peil te brengen. Met een nieuwe aanbesteding per 2023 in het vooruitzicht verwachten we dat de aanbesteding hoger uitvalt. Enerzijds vanwege de huidige marktomstandigheden en anderzijds omdat we bij het aanbesteden niet alleen kijken naar de prijs maar ook naar de kwaliteit (de huidige aanbesteding is alleen op prijs). We verwachten om die redenen het extra bedrag hard nodig te hebben. Om aan het gewenste inrichtingsbeeld te voldoen is het ook belangrijk dat plantvakken gesloten zijn en volgens het kwaliteitsniveau zo min mogelijk kale plekken hebben waardoor onkruid minder kans krijgt.

5.15 Ecologisch maaibeheer/ beheerplan bermen en sloten

Vanaf 2021 werken we in samenwerking met Waterschap Brabantse Delta, 14 West-Brabantse gemeenten en Staatsbosbeheer met een nieuw bestek en beheerplan "maaionderhoud van bermen en watergangen- kwaliteit en ecologie". Het huidig contract voor het ecologisch berm- en sloot beheer loopt regionaal tot en met 2022 met de mogelijkheid om dit met 2 jaar te verlengen.

5.16 Beekdalherstel Wouwervallei

Een burgerinitiatief zet zich in om de natuurwaarden van de Wouwerbeek, met name op het gebied van biodiversiteit en waterconservering, te verhogen. De gemeente Gilze en Rijen heeft samen met waterschap Brabantse Delta en de gemeente Breda in een intentieovereenkomst medewerking aan dit project toegezegd. Momenteel onderzoekt de werkgroep de mogelijkheden om in overleg met

grondeigenaren te komen tot grondruil. Dergelijke grondruil moet bijdragen aan de realisatie van het totale traject voor beekherstel.

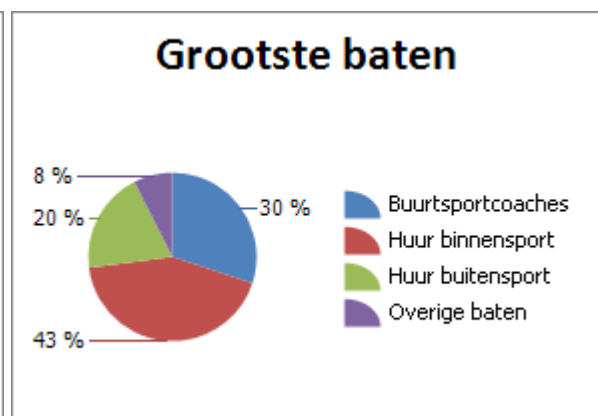
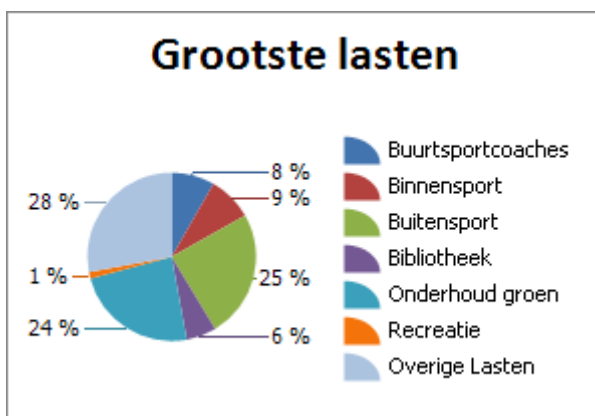
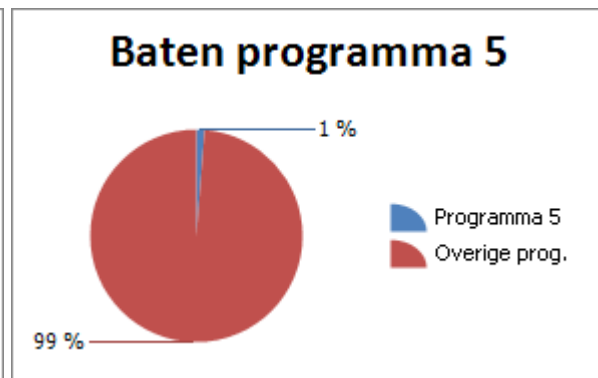
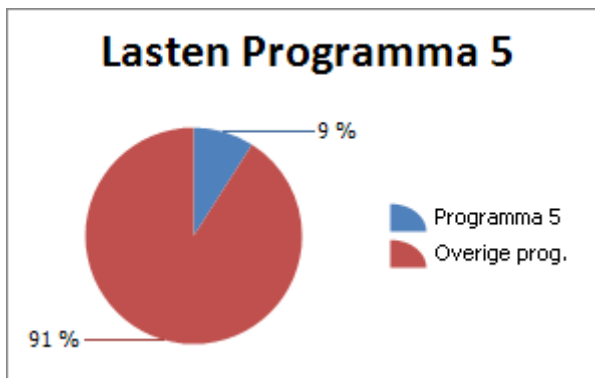
5.17 Opname budget in projecten voor herplant bomen

Deze motie voorziet erin om bij alle gemeentelijke projecten waarbij bomen gekapt en herplant moeten worden budget in het betreffende project voor herplant wordt opgenomen evenals de locatie van de compensatie.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 5	6.790	7.321	8.043	8.200	9.345	8.238
Totaal baten programma 5	1.699	1.000	1.073	957	942	947
Saldo lasten en baten programma 5	-5.091	-6.321	-6.970	-7.243	-8.403	-7.291

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	L/B	Bedrag	V/N
1. Bij de 2e turap 2022 hebben wij de middelen voor het lokaal sportakkoord overgeheveld naar 2023.	L	155	N
2. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2023 van de ABG, wordt in 2023 een hoger bedrag doorbelast aan dit programma. Daarnaast zijn de kapitaallasten in 2023 hoger dan in 2022.	L	73	N
3. De onderhoudsbudgetten buitensport hebben wij in 2022 opgehoogd met de Rijksbijdrage SPUK-sport die (voorlopig) is toegekend. Voor 2023 is dit nog niet gedaan, omdat de aanvraag SPUK-sport voor dat jaar nog niet gedaan is.	L	39	V
4. Zoals hierboven gezegd hebben we voor 2022 de aanvraag SPUK-sport al gedaan. Voor 2023 nog niet.	L B	139 227	V N
5. In 2022 is er een krediet beschikbaar voor het groot onderhoud aan het veld van VV Molenschot. Deze investering wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve buitensportaccommodaties.	B	116	V
6. In de perspectiefnota 2023 is vanaf 2023 jaarlijks € 55.000 opgenomen voor het verstevigen en structureel maken van de cultuurcoach.	L	55	N
7. In de perspectiefnota 2023 is voor het jaar 2023 € 25.000 opgenomen voor het opstellen van erfgoedbeleid en € 10.000 voor het beschermen van erfgoed.	L	35	N
8. In de perspectiefnota 2023 is voor het jaar 2023 € 30.000 opgenomen voor biodiversiteit.	L	30	N
9. Jaarlijks hebben wij een budget voor geprogrammeerd onderhoud groen. In 2022 hebben we dit volledig aangesproken als bijdrage aan groenprojecten. De begroting hebben wij hierop aangepast. Voor 2023 hebben we dit budget opnieuw, maar is het nog niet gealloceerd aan projecten. Per saldo is het uiteraard budgettair neutraal.	L B	186 186	N V
10. In de perspectiefnota 2023 is voor het jaar 2023 € 200.000 opgenomen voor het onderhoud groen (basis op orde) conform het beeldkwaliteitsplan.	L	200	N
11. In de perspectiefnota 2023 is voor het jaar 2023 € 200.000 opgenomen voor een kwaliteitsimpuls van het groen in de openbare ruimte.	L	200	N
12. Overige afwijkingen.	L B	34 2	V N
Totaal		649	N

Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners doen naar vermogen mee in onze gemeente, op een manier die bij hen past. Zo zelfstandig mogelijk, maar waar nodig met ondersteuning en hulp. De gemeente is daarbij een schakel in een veel grotere keten. We zoeken samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners, andere overheden en andere financiers om verschil te kunnen maken. We werken aan de opgaven die we zijn bepaald in de 'Koers sociaal domein Gilze en Rijen: samen verschil maken!', namelijk:

1. Ruimte maken voor verschillen

De norm van wat we normaal (gedrag) vinden, wordt steeds strakker. Als gevolg daarvan neemt het aantal medische diagnoses en het gebruik van zorg- en hulpaanbod toe. Wij kiezen voor een andere benadering. Vragen en tegenslagen horen bij het leven. We erkennen dat, in plaats van diagnoses en indicaties leidend te maken. We stellen de inwoner centraal en zoeken samen naar oplossingen in het gewone leven. Daarbij focussen we op wat wél kan. Maatwerk vormt de basis; de menselijke maat is het uitgangspunt in onze aanpak. Maatwerk betekent niet per definitie dat er *individuele* hulpverlening wordt ingezet ('het behandelen van problemen'). We denken juist zoveel mogelijk in *collectieve* oplossingen ('de samenleving en onze basisvoorzieningen toerusten om beter te kunnen omgaan met verschillen').

Dat er verschillen zijn is een gegeven en dat is prima. We willen ruimte maken voor deze verschillen in onze lokale samenleving.

2. Veerkracht vergroten

De coronacrisis heeft een grote impact gehad op onze samenleving. Niet iedereen heeft voldoende veerkracht (meer) om met de uitdagingen in het leven om te kunnen gaan. Op de groep die wel veerkrachtig is en kan bijdragen aan oplossingen, wordt een steeds groter beroep gedaan. Door vergrijzing zal de druk op de schouders van 20 – 65 jarigen de komende jaren verder toenemen. Problemen en tegenslagen horen ook bij het leven. We verschuiven onze focus van 'het voorkomen van (grotere) problemen' naar 'het vergroten van het aanpassingsvermogen (de veerkracht) van inwoners'.

Preventie begint niet bij hulpverlening, maar bij goed voor jezelf en voor elkaar (kunnen) zorgen. We kiezen voor een aanpak gericht op beter kunnen omgaan met tegenslagen. We kijken niet naar de factoren die mensen kwetsbaar maken, maar juist naar de factoren die maken dat ze niet kwetsbaar worden. Welke factoren dat zijn, is in iedere situatie anders.

3. Bestaanszekerheid voorop stellen

Bestaanszekerheid is een basisvoorwaarde voor meedoen. Mensen die kampen met schulden, geen woning hebben of die dreigen te verliezen, of in een onveilige situatie zitten, verliezen de basis onder hun bestaan. Tot die basis terug is blijkt het weinig zin te hebben om deze mensen hulp te bieden voor andere problemen. Zorg rendeert niet als de basis er niet is. Zijn de zorgen over de basis weg, dan krijgen mensen weer ruimte in hun hoofd om hun problemen stap voor stap op te lossen en de regie over hun leven terug te nemen. Daarom geven we bestaanszekerheid prioriteit. Wonen, inkomen (en werk) en veiligheid worden belangrijke thema's in de uitwerking van ons sociaal beleid. De afnemende koopkracht, het tekort aan woningen en de personeelskrapte brengen voor veel inwoners onzekerheden met zich mee. De energie- en koopkrachtcrisis zet de bestaanszekerheid van een grote groep inwoners onder druk. Dit heeft nu al onze volle aandacht. We richten daarvoor onze ondersteuningsstructuur zodanig in dat we iedereen die dat nodig heeft kunnen ondersteunen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten, zodat we waar nodig en mogelijk aanvullende maatregelen kunnen treffen.

Nieuwe werkwijzen

In 2023 gaan we op een aantal onderdelen van het sociaal domein aan de slag met andere werkwijzen als gevolg van de nieuwe inkoop sociaal domein en de nieuwe subsidieafspraken over de basisondersteuning (dorpsteam). Samen met onze partners monitoren we, leren we en sturen we zo nodig bij. Als gevolg van de regio-overgang van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau naar Hart van Brabant zien we kansen om de ABG schaal daarbij beter te benutten. Zeker de eerste helft van het nieuwe jaar zal dit alles extra aandacht vragen van medewerkers.

DOELSTELLINGEN 2023

6.1 Bevorderen van bestaanszekerheid

Om financiële bestaanszekerheid te bevorderen doen we in 2023 onderzoek naar het bereik en de effectiviteit van het armoede/ minima beleid en de kansen van verbetering van dit beleid.

6.2 Versterken zorg- en veiligheidsketen

We versterken onze regiefunctie om voldoende toegerust te zijn op de toename van complexe casuïstiek. We geven daarmee invulling aan de opdracht van de rijksoverheid om wijkteams beter te faciliteren in coördinatie van deze complexe casuïstiek en zijn daarmee voorbereid op het veranderende inspectietoezicht hierop. De hiervoor ontvangen rijksmiddelen zijn niet toereikend voor deze opgave. Zowel in aantallen als in complexiteit zien we een toename. Er is de behoefte aan een betere samenwerkingsstructuur in Gilze en Rijen / Hart van Brabant is het noodzakelijk dat er formatie uitbreiding komt om deze regierol op een goede manier in te kunnen vullen en de zorg- en veiligheidsketen te versterken. De regio-overgang van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau naar Hart van Brabant maakt het mogelijk dat we kunnen bouwen aan nieuwe, ABG brede, samenwerking- en overlegstructuren.

6.3 Samen met inwoners

Uitvoering Koers sociaal domein Gilze en Rijen: samen verschil maken!

We geven uitvoering aan onze aanpak voor het uitdragen, aanjagen en verbinden van inwoners en maatschappelijke partners aan de Koers sociaal domein Gilze en Rijen.

Jongerenparticipatie

We zorgen ervoor dat jongeren structureel mee blijven denken en praten over wat voor hen belangrijk is in de gemeente.

In gesprek over de uitdagingen van de vergrijzing

We gaan met het seniorenplatform in gesprek over de uitdagingen die de vergrijzing met zich mee brengt in onze gemeente en hoe we daarmee om kunnen gaan.

Leren van ervaringen van inwoners

Om beter te kunnen leren van de ervaringen van inwoners, ontwikkelen we onze cliëntervaringsonderzoeken door. Zo geven die ons meer inhoudelijke inzichten waarmee we ons beleid en onze uitvoering kunnen verbeteren.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
6.1	Bevorderen van bestaanszekerheid.	We doen onderzoek naar het bereik en de effectiviteit van het armoede-/minimabeleid en kansen van verbetering van dit beleid.
6.2	Versterken zorg- en veiligheidsketen.	We versterken onze regiefunctie om voldoende toegerust te zijn op de toename van complexe casuïstiek.
6.3.1	Samen met inwoners: uitvoering koers sociaal domein.	We geven uitvoering aan onze aanpak voor het uitdragen, aanjagen en verbinden van inwoners en maatschappelijke partners aan de Koers sociaal domein Gilze en Rijen.
6.3.2	Samen met inwoners: jongerenparticipatie.	We zorgen ervoor dat jongeren structureel mee blijven denken en praten over wat voor hen belangrijk is in de gemeente.
6.3.3	Samen met inwoners: uitdagingen van vergrijzing.	We gaan met het seniorenplatform in gesprek over de uitdagingen die de vergrijzing met zich mee brengt in onze gemeente en hoe we daarmee om kunnen gaan.
6.3.4	Samen met inwoners: leren van ervaringen inwoners.	We ontwikkelen onze cliëntervaringsonderzoeken door.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

6.4 Decentralisatie beschermd wonen

In 2023 worden de wettelijke en financiële kaders voor de decentralisatie van beschermd wonen duidelijk. We werken de gevolgen hiervan uit in onze regionale samenwerkingsafspraken binnen Hart van Brabant.

6.5 Transformatie basisondersteuning (dorpsteam Gilze en Rijen)

In 2022 maakten we nieuwe afspraken over de transformatie van de basisondersteuning. In 2023 pakken we de uitvoering daarvan verder op met het dorpsteam. We trekken hierin gezamenlijk op met de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau.

6.6 Mantelzorgondersteuning

Het aantal mantelzorgers in onze gemeente neemt toe. We bereiden de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning uit, om mantelzorgers goed te kunnen blijven ondersteunen en overbelasting zoveel mogelijk te voorkomen. Dit doen we in overleg met het Lokaal Steunpunt Mantelzorg en ContourdeTwern (dorpsteam).

6.7 Nieuwe inkoop sociaal domein

In 2022 hebben we de aanbesteding van Jeugdhulp, WMO Begeleiding en Beschermd Wonen en Ontwikkelgerichte, Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD) afgerond. In 2023 richten we de uitvoering

van de contracten verder in en geven we vorm aan de samenwerking tussen het dorpssteam, de gemeentelijke toegangsteams en de contractpartners Jeugdhulp, WMO begeleiding en Beschermd Wonen en OAD. Bij de inrichting van de uitvoering van de contracten wordt in 2023 nog externe ondersteuning ingezet vanuit de regio Hart van Brabant. De kosten hiervan zijn opgenomen in deze begroting.

6.8 Vergroten van mogelijkheden voor laagdrempelige (arbeidsmatige) dag invulling

Vanuit de gedachte 'werk is de beste zorg' bevorderen we dat inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt deel kunnen nemen aan activiteiten die bijdragen aan hun welzijn en aan hun ontwikkeling. Samen met de Diamantgroep zorgen we voor meer lokaal en een grotere diversiteit aan mogelijkheden voor ontwikkelgerichte, arbeidsmatige dagbesteding.

6.9 Wonen met Zorg

In het Programma Wonen+Plus (zie programma 8) werken we integraal aan opgaven op gebied van wonen. Vanuit sociaal domein zijn hier de activiteiten rondom passende huisvesting voor bijzondere doelgroepen (aandachtsgroepen) en rondom wonen met zorg in opgenomen. De ontwikkeling van een woon(zorg) visie maakt hier deel vanuit.

6.10 Corona herstartplan

De uitvoering van het Corona herstartplan loopt in 2023 nog door, waaronder het mogelijk maken van initiatieven met het Goede Ideeënfonds en het realiseren van beweegroutes. Daarna evalueren we. De opbrengsten en geleerde lessen nemen we mee in toekomstige beleidsontwikkelingen.

6.11 Armoede bestrijding

Via het jeugdfonds sport en cultuur willen we meedoen van kinderen die opgroeien in armoede bevorderen. Het aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdfonds is in 2022 toegenomen en we verwachten dat deze toename in 2023 doorzet, mede als gevolg van de huidige inflatie en afname van koopkracht. Jeugdfonds sport en cultuur anticipeert hierop in hun subsidieaanvraag. We verhogen het beschikbare budget om de sport en cultuur bereikbaar te houden voor deze kinderen.

We hebben nieuwe meerjarige subsidieafspraken gemaakt met de Voedselbank. Vanwege het groeiend aantal huishoudens dat gebruik maakt van de Voedselbank en de prijsstijgingen waarmee de Voedselbank te maken heeft verhogen we de subsidie.

6.12 Wijkgericht werken – Rijen-Zuid

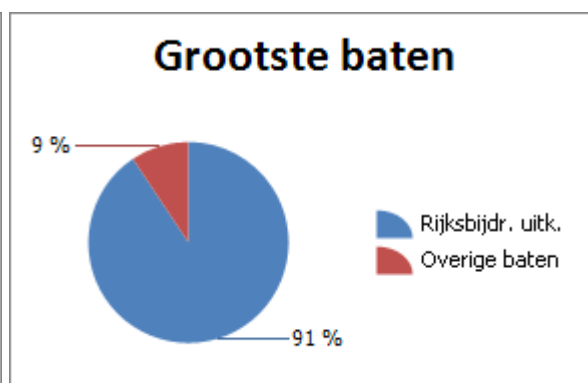
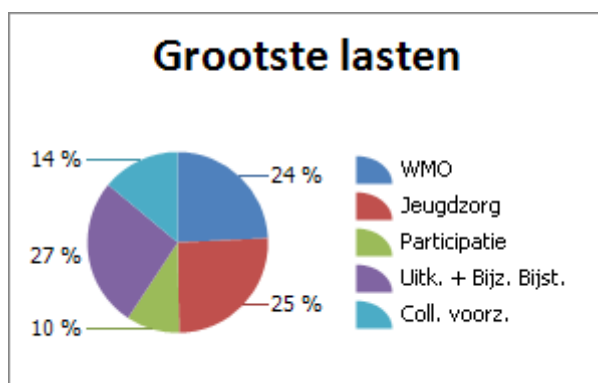
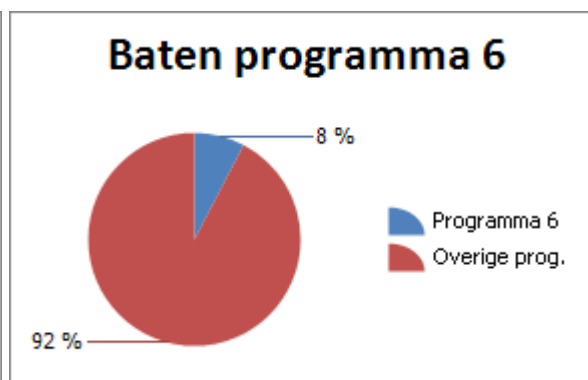
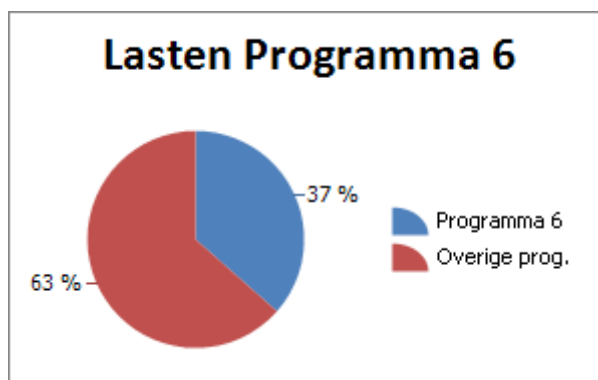
Om de veerkracht in wijken en buurten te vergroten gaan we meer wijkgericht werken. Samen met inwoners en maatschappelijke partners willen we ontwikkelingen en ambities integraal afstemmen. Juist in wijken waar meer kwetsbare inwoners wonen kunnen we zo meer voor hen betekenen. We willen bereiken dat wát we doen en hoe we dat doen (vanuit de verschillende beleidsvelden) beter aansluit bij 'de leefwereld' van onze inwoners. Zodat inwoners zich meer betrokken voelen bij hun wijk en bij elkaar, de zelf- en samenredzaamheid groter wordt. Dat vergt een omslag in denken en doen van alle betrokkenen.

In Rijen-Zuid hebben we hier de afgelopen jaren al wat ervaring in opgedaan. Dat willen we verder uitbouwen. Het veranderproces dat hiervoor nodig is voor laat zich niet vormen in een projectmatige aanpak met een concrete planning en resultaten zoals we dat gewend zijn. We ontwikkelen daarom een integrale aanpak die zich naast inhoudelijke doelen ook richt op procesmatige doelen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 6	31.471	33.158	32.457	32.076	32.075	32.144
Totaal baten programma 6	7.986	7.076	6.812	6.812	6.911	6.914
Saldo lasten en baten programma 6	-23.485	-26.082	-25.645	-25.264	-25.164	-25.230

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

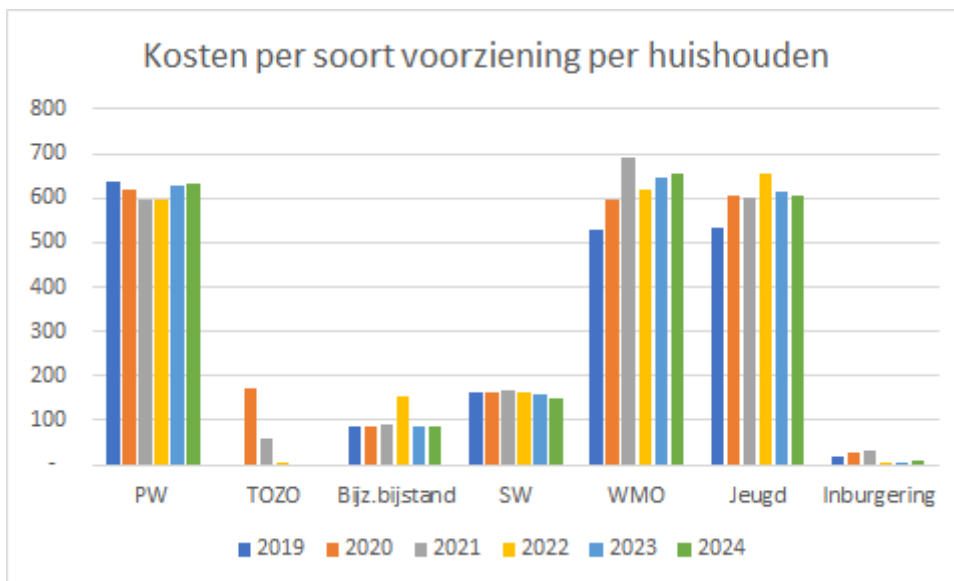
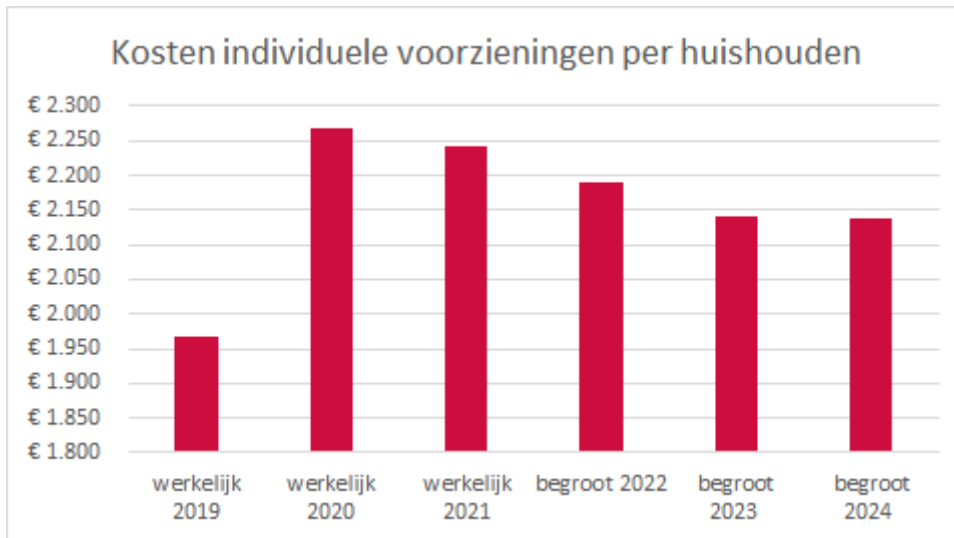
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. De uitgaven voor subsidie lichte ondersteuning zijn hoger als gevolg van indexering	L	104	N
2. In 2022 nemen we deel aan het project Koplopersgemeenten, hiervoor hebben we eenmalige lasten van € 76.000 opgenomen.	L	76	V
4. In 2023 verwachten we hogere uitgaven in het kader van de inkomensregelingen. We krijgen dit deels gecompenseerd via de gebundelde uitkering van het rijk.	L B	309 43	N V
5. In 2022 hebben we baten en lasten geraamd in het kader van de regeling Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (TOZO).	L B	40 40	V N
6. In 2022 hebben extra lasten geraamd in het kader van de Energietoeslag. Voor deze kosten hebben we extra middelen in het gemeentefonds gehad. We zien dit terug in lagere baten op programma Algemene Dekkingsmiddelen.	L	1.292	V
9. In 2022 hadden we incidentele baten als gevolg van de verkoop van groeituin Floralia. Voor aanpassingen op de nieuwe locatie hebben we incidentele lasten opgenomen.	L B	47 267	V N
10. Als gevolg van demografische ontwikkeling en indexering verwachten we in 2023 hogere uitgaven in het kader van de WMO.	L	316	N
Overige	L	25	N
Totaal		437	V

Indicatoren

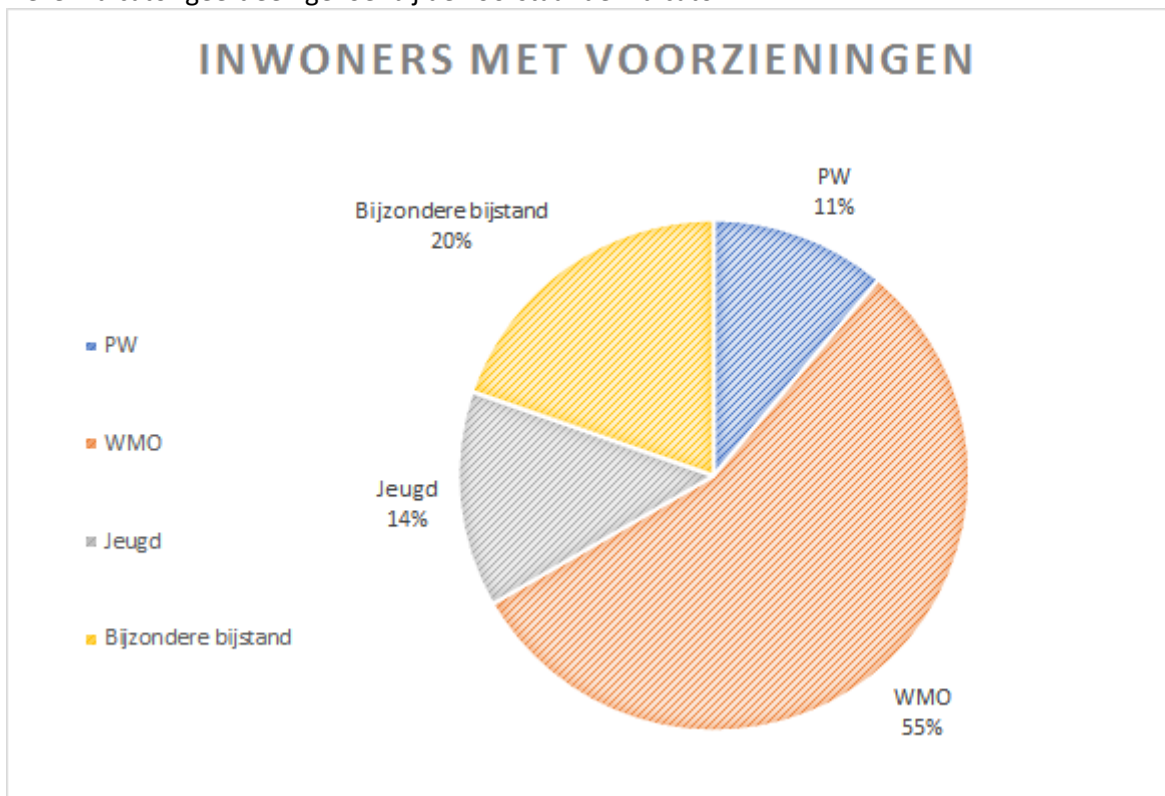
Indicator: De kosten van alle individuele voorzieningen per huishouden.

Deze indicator betreft een algemeen beeld van de hoogte van de kosten gerelateerd naar het aantal huishoudens. Hierdoor ontstaat een relativeerbare omvang van een grote post.

Indicator: Het aantal inwoners met een individuele voorziening.

Deze indicator geeft een gevoel bij de voorstaande indicator.

Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Fit en veerkrachtig.

Een goede lichamelijke en mentale gezondheid biedt meer kansen om volwaardig mee te kunnen doen aan onze samenleving. We willen daarom bereiken dat onze inwoners 'fit en veerkrachtig zijn'. Wij gaan hierbij uit van het concept 'positieve gezondheid'

Met ons gezondheidsbeleid spelen we hierop in en we verbinden ons gezondheidsbeleid steeds meer aan opgaven in het sociale domein en het sportbeleid en cultuurbeleid.

We willen daarom ook belangrijk om (preventieve) zorg vanuit het medisch domein beter te verbinden aan ondersteuning, voorzieningen en activiteiten vanuit het gemeentelijk domein.

Afval

In lijn met onze doelstellingen voor het bereiken van een circulaire economie willen we een forse reductie van de hoeveelheid restafval realiseren. Dit richt zich zowel op bewoners (zie ook het VANG-programma) als op bedrijven. In 2025 streven we naar maximaal 30 kg restafval per persoon per jaar. We onderzoeken wat de beste vorm is om in de toekomst het inzamelen van afval te organiseren.

Zwerfafval

Per 1 januari 2023 stopt de zwerfafval vergoeding van Nedvang. Als gevolg hiervan zal de gemeente zelf financiële middelen beschikbaar moeten stellen voor zowel capaciteit als het uitvoeren van activiteiten uit het uitvoeringsplan zwerfafval. Dit leidt op termijn tot een verhoging van de afvalstoffenheffing.

Riolering

Klimaatverandering zorgt steeds meer voor zware regenval en droogte. Riolering is een belangrijk onderdeel in de waterketen. We maken zoveel als mogelijk werk- met- werk om gelijktijdig onze doelstellingen op klimaatadaptie te realiseren. Ook koppelen we zoveel mogelijk regenwater af als er werkzaamheden aan de riolering zijn. Bij de aanpak van het watervraagstuk werken we samen met Waterschap Brabantse Delta.

Het beleid en het beheer van de riolering heeft de gemeente Gilze en Rijen vastgelegd in het breed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). In 2020 is er een nieuw vGRP voor de periode 2021-2025 vastgesteld. Hier benoemen we de activiteiten om de riolering te onderhouden en te verbeteren. We geven uitvoering aan het bestaande vGRP) en breiden dit uit naar een water- en rioleringsplan, waarbij we uitdrukkelijk water, bodem en klimaat meenemen. Bij voorbereiding en

uitvoering van rioleringswerkzaamheden houden we nu al zo veel mogelijk rekening met klimaatadaptatie.

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit is belangrijk omdat dit een rechtstreeks verband heeft met gezondheid en leefomgeving. We produceren in onze gemeente veel fijnstof vanwege een vliegveld, spoor- en autowegen. Het Schone Lucht Akkoord willen we realistisch ten uitvoering brengen. Om te weten hoe de luchtkwaliteit zich in onze gemeente ontwikkelt en wat het doet met onze gezondheid is het belangrijk om te gaan meten. Daartoe willen we onderzoeken waar en op welke wijze de luchtkwaliteit gemeten kan worden, zodat we aan de hand daarvan maatregelen kunnen treffen op het gebied van volksgezondheid, ruimtelijke ordening, verkeer en milieu. We sluiten zoveel als mogelijk aan bij het Schone Lucht Akkoord en zetten in op voorlichting over de nadelen van houtstook.

Duurzaamheid

We geven uitvoering aan het Nationale Klimaatakkoord. Het uiteindelijke doel is om in 2050 een energie-neutrale en klimaatbestendige gemeente zijn.

DOELSTELLINGEN 2023

7.1 Samenwerking met het medisch domein

We intensiveren we de samenwerking met onze huisartsen. De druk op de huisartsenzorg in onze gemeente vergroot de urgentie hiervan. We doen dat door invulling en uitvoering te geven aan de samenwerkingsagenda die we in 2022 samen opstelden.

7.2 Doorontwikkelen VANG-doelstellingen

We sluiten aan bij de VANG-doelstellingen. Op hoofdlijnen betekent dit dat we door middel van een goede afvalscheiding inzetten op meer hoogwaardige recycling. Hiermee ligt de nadruk meer op kwalitatief beter ingezamelde afvalstromen. Daar hoort ook bij het inzetten op mogelijkheden om de hoeveelheid afval te beperken, door inzet op preventie.

7.3 Toekomstbestendige afvalinzameling

We onderzoeken wat de beste vorm is om in de toekomst het inzamelen van afval te organiseren. Hierbij zoeken we een goede balans tussen milieurendement, service voor de inwoners en kosten (afvalstoffenheffing). Voor het uitvoeren van dit onderzoek is een bedrag van € 25.000 opgenomen. De uitkomst van dit onderzoek verwachten we begin 2023. De implementatie is afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek.

7.4 Uitvoering geven aan het gemeentelijke rioleringsplan

Zoals aangegeven in het vGRP 2021-2025 is het hoofdgemaal aan de Meierstraat technisch aan vervanging toe. Omdat dit gemaal met de uitbreiding van Laarspad meer water moet verwerken vervangen we dit enkelpomps gemaal door een dubbelpomps gemaal om calamiteiten te voorkomen en daarmee de bedrijfszekerheid te vergroten. Met de renovatie passen wij ook het (verbeterd gescheiden) rioolstelsel aan zodat bij regenval eerder hemelwater naar het buitengebied afgevoerd wordt. Kosten van deze renovatie € 92.000 excl. BTW.

7.5 CO2-uitstoot en klimaatverandering

Het Nationale Klimaatakkoord is gericht op een vermindering van de CO2-uitstoot van 49% in 2030 en 95% in 2050. In onze duurzaamheidsvisie leggen we de nadruk op de volgende doelen uit het klimaatakkoord: Energie, Circulaire economie, Klimaat en Biodiversiteit. In 2023 gaan we verder met de uitvoering om de doelstellingen te realiseren en ontwikkelen we de nieuwe duurzaamheidsvisie.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstellingen	Specifieke activiteit
7.1	Samenwerking met het medisch domein.	Uitvoeren samenwerkingsagenda huisartsen.
7.2	Doorontwikkelen VANG-doelstellingen.	Opvolgen van eventuele maatregelen uit het plan van aanpak door ontwikkelen VANG-doelstellingen.
7.3	Toekomstbestendige afvalinzameling.	Opleveren uitkomst onderzoek afvalinzameling.
7.4	Uitvoering geven aan het gemeentelijke rioleringsplan.	Vervangen gemaal Meierstraat.
7.5.1.1	CO2-uitstoot en klimaatverandering: klimaatadaptatie borgen in nieuw duurzaamheidsbeleid.	De duurzaamheidsvisie wordt opgesteld.
7.5.1.2	CO2-uitstoot en klimaatverandering: klimaatadaptatie borgen in nieuw duurzaamheidsbeleid.	De handreiking duurzaam bouwen wordt opgesteld.
7.5.2	CO2-uitstoot en klimaatverandering: effecten van klimaatverandering verminderen of voorkomen.	Voortzetten van de subsidieregeling en informatiecampagne die het voor de bewoners en bedrijven aantrekkelijk maakt om regenwater niet af te voeren naar het riool, maar te infiltreren of op te vangen en te hergebruiken.
7.5.3	CO2-uitstoot en klimaatverandering: uitvoering geven aan de energietransitie.	In regionaal verband werken aan de herijking van de REKS.
7.5.4	CO2-uitstoot en klimaatverandering: uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte (TVW).	Bewoners stimuleren en faciliteren om de spijtvrije maatregelen te treffen (stap 1 TVW).
7.5.5	CO2-uitstoot en klimaatverandering: aanpak voor energiearmoede uitvoeren.	Samen met onze partners voeren we de aanpak Energiearmoede uit.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

7.6 Bevorderen mentale en fysieke gezondheid

In 2023 gaan we samen met maatschappelijke partners waaronder de GGD door met de uitvoering van ons lokale fit-akkoord. Dat doen we in samenhang met ons sport- en cultuurbeleid (zie programma 5). Samen met regiogemeenten, GGD en verzekeraars werken we verder aan de regionale samenwerkingsagenda tussen het medisch en sociaal domein.

7.7 Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

De Gemeenschappelijke regeling OMWB voert de taken voor de gemeente uit op het gebied van milieu. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsprogramma op, op basis van de begroting van de OMWB. De kaderbrief en de begroting van de OMWB leggen we ieder jaar voor aan de raad, met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

7.8 Bijdragen aan een gedragen luchthavenbesluit

Wij zijn blij met de vliegbasis Gilze-Rijen binnen onze gemeentegrenzen, maar willen niet dat de overlast door geluid en trillingen (Rattle Noise) toeneemt. Ook willen we dat de contouren zo min

mogelijk over onze dorpskernen vallen en op die manier onder andere bouwmogelijkheden beperken. We hebben daarom overleg met het ministerie van Defensie om te lobbyen voor en te ondersteunen op de weg naar een gedragen luchthavenbesluit. Hiervoor is een onafhankelijke procesbegeleider betrokken, en worden met inwoners, Defensie en de gemeente zogenaamde overlegtafels gehouden. Daaruit volgt dat we nu met dezelfde partijen aan het onderzoeken zijn of we tot een convenant als voorloper op het Luchthavenbesluit kunnen komen. Ook zijn de uitkomsten van het Rattle-Noise onderzoek inmiddels bekend. Hieruit volgt dat de theoretische onderzoeken correct zijn, en dat nu het vervolg gestart kan worden, het uitvoeren van de maatregelen bij woningen die getroffen worden door Rattle-Noise.

7.9 Schone Lucht Akkoord

In het coalitieprogramma 2022-2026 is opgenomen dat we zoveel als mogelijk aansluiten bij het Schone Lucht akkoord. Op dit moment zijn we bezig met een regionale verkenning om dit met meerdere gemeenten in de regio Hart van Brabant (incl. AC en BN) te organiseren met de Provincie.

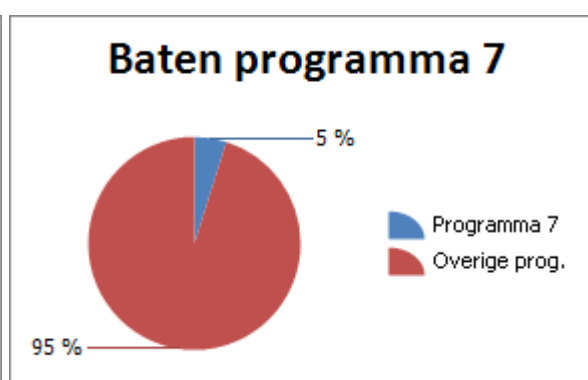
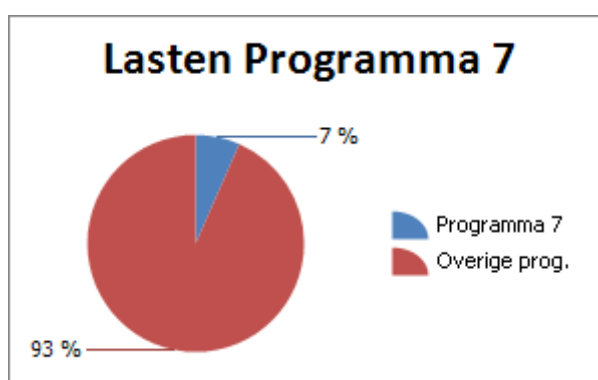
7.10 Riolering en Water

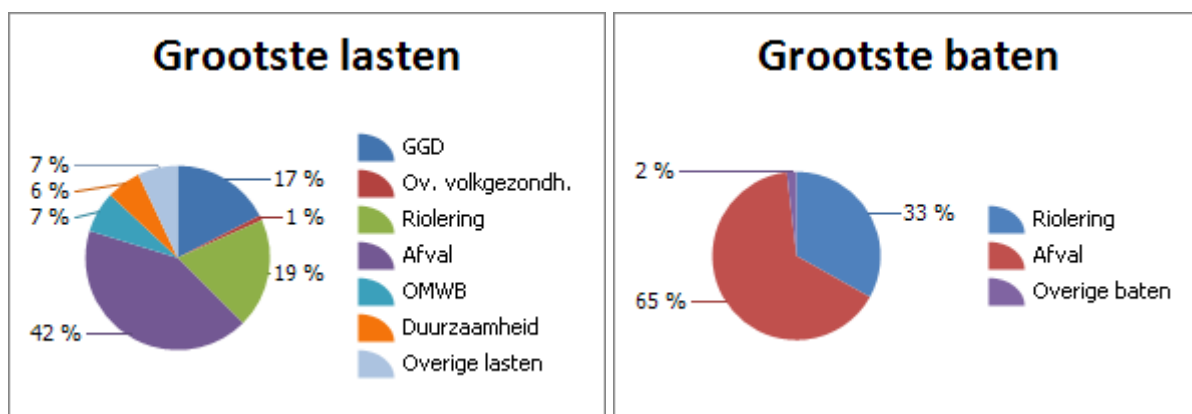
In 2023 leggen we de focus op het verder op orde brengen van het planmatig beheer van de riolering. We brengen voor het reguliere onderhoud in beeld waar de komende jaren kleine onderhoudsmaatregelen nodig zijn voor de riolering, gemalen en drukriolering. Uiteindelijk streven we ook naar het in beeld brengen van het groot onderhoud/vervanging. Ook leggen we de focus op klimaatadaptatie.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten programma 7	5.468	6.153	5.855	5.795	5.688	5.716
Totaal baten programma 7	4.357	4.521	4.315	4.273	4.285	4.296
Saldo lasten en baten programma 7	-1.111	-1.632	-1.540	-1.522	-1.403	-1.420

Toelichting budgetverschillen

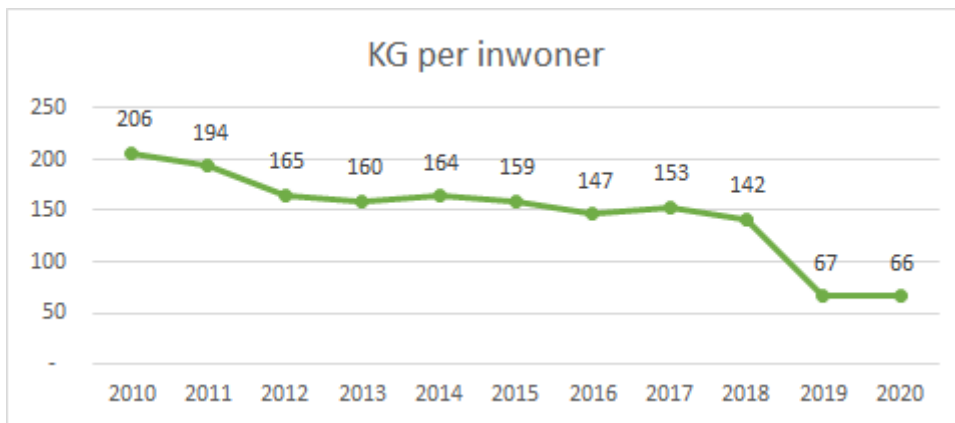
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. In 2022 is de bijdrage aan de GGD hoger dan in 2022 (€ 46.000). Dit komt met name door indexeringen.	L	39	N	
2. In 2022 lopen de kredieten voor de Herinrichting Bisschop de Vetplein en duurzame herinrichting van Poppelstraat. Voor het rioleringsdeel van deze projecten is een onttrekking gedaan uit de voorziening riolering. De baten en lasten worden per saldo verrekenend met de voorziening riolering, waardoor het effect budgettair neutraal is.	L	176	N	
	B	160	V	
3. In 2023 is € 25.000 beschikbaar gesteld om een onderzoek te doen naar de toekomstige manier van afvalinzameling. Dit effect resulteert in een hogere onttrekking aan de voorziening afvalstoffenheffing, waardoor het effect budgettair neutraal is.	L	25	N	
	B	25	V	
4. In 2022 hebben we eenmalig een bedrag geraamd voor uitvoeringskosten Klimaatakkoord. Voor deze kosten hebben we extra middelen in het gemeentefonds gehad. We zien dit terug in lagere baten op programma Algemene Dekkingsmiddelen.	L	166	V	
5. In 2023 hebben we eenmalig een bedrag van € 20.000 opgenomen om de warmtetransitie en circulaire economie verder uit te werken	L	20	N	
6. In 2022 hebben we eenmalig baten en lasten in het kader van de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE).	L	157	V	
	B	157	N	
7. In 2022 hebben we eenmalig baten en lasten in het kader van de Aanpak energiearmoede.	L	222	V	
	B	222	N	
8. Overige afwijkingen.	L	13	V	
	B	12	N	
Totaal		92	V	

Indicatoren

Indicator: Hoeveelheid KG restafval per inwoner per jaar.

Deze indicator geeft de voortgang weer omtrent het reduceren van de hoeveelheid restafval per inwoner. Van 250 kilo naar 100 kilo restafval per inwoner per jaar en 75% scheiding van huishoudelijk afval in 2020. Dat is de ambitie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de VNG, de NVRD en Rijkswaterstaat. Gezien de geformuleerde doelstelling om het restafval te reduceren vormt dit een interessante indicator.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Onze gemeente is een aantrekkelijke, duurzame en gezonde omgeving om te wonen, te werken en te recreëren. Bij (nieuw)bouwplannen houden we rekening met bestaand groen en creëren we een nieuwe, kwalitatief goede woonomgeving. De basis is een goede fysieke leefomgeving.

De ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen bij de identiteit van ieder dorp. Daarbij geven wij bij nieuwbouw de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding. We willen meer aandacht voor vitale ontwikkeling van het buitengebied.

Gilze en Rijen heeft de ambitie dat burgers en bedrijven meedoen en meebepalen. De Omgevingswet zien we als een kans om inwoners actief te betrekken bij de woon- en leefomgeving.

DOELSTELLINGEN 2023

8.1 Omgevingswet

8.1.1 Ontwikkelen Omgevingsvisie

Het is wettelijk verplicht om voor 2024 door de gemeenteraad één Omgevingsvisie te hebben vastgesteld. In de Omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Het ontwikkelen van de Omgevingsvisie doen we met en door inwoners. 2023 zal voornamelijk in het teken staan van participatie met inwoners, bedrijven in de gemeente. Volgens planning leggen we eind 2023 de Omgevingsvisie ter vaststelling voor aan de raad.

8.1.2 Parapluplan

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Om de overgang naar het omgevingsplan beter te laten verlopen willen we nog een aantal zaken regelen met een paraplubestemmingsplan. Het betreft gewijzigde wet- en regelgeving en gewijzigd beleid zoals regels voor het parkeren, archeologie, etc. Eind 2022 leggen we een 'ontwerp parapluplan(nen)' ter inzage nog voordat de Omgevingswet in werking treedt. Zo zorgen we ervoor dat wet- en regelgeving en nieuw beleid tijdig worden geïmplementeerd. Het parapluplan leggen we in 2023 ter vaststelling voor aan de raad.

8.2 Programma Wonen+Plus

Wonen vormt een van de belangrijkste thema's in de huidige raadsperiode. Dat geldt in de afzonderlijke gemeenten maar ook ABG-breed. In de dagelijkse praktijk zien we dat het woonvraagstuk verder gaat dan het toevoegen van woningen. Onderwerpen als flexibele woonvormen, energiearmoede, huisvesting statushouders, woonzorgaanbod, veilige woonomgeving en "van het gas af" staan op de agenda in alle drie de gemeenten.

Naast de veelheid aan woonvraagstukken bestaan er de nodige ambities, zo is bijv. in het coalitieakkoord van Gilze en Rijen te lezen: We streven o.a. naar toevoeging van goedkope en betaalbare huur- en koopwoningen. Onze inzet is dat er meer sociale woningen worden gebouwd om de lange wachtlijsten tegen te gaan maar ook de implementatie van decentralisatie van beschermd wonen staat op de agenda. Tel daarbij op de urgentie van het woonvraagstuk en duidelijk wordt dat we voor een enorme opgave staan die meerdere domeinen raakt, waaronder het Sociaal Domein.

Tegelijkertijd hebben we te maken met andere ontwikkelingen op het terrein van het fysieke domein en een beperkte capaciteit. Ambtelijke inzet moeten we dus zo effectief mogelijk inzetten. Dat vraagt om structuur, prioritering en afstemming.

Met het Programma Wonen+Plus willen we dit zo goed mogelijk op elkaar afstemmen. Alle onderwerpen die te maken hebben met Wonen krijgen een plek in het programma op basis van gezamenlijke prioriteit. Binnen het programma ontwikkelen we in 2023 een integrale woonvisie waarin visies en beleidskeuzes voor de langere termijn op elkaar worden afgestemd.

Met andere woorden: de woonvisie geeft de kaders voor keuzes die we maken over bijvoorbeeld flexwonen, de huisvesting van aandachtsgroepen etc. Vervolgens is de woonvisie een belangrijke bouwsteen voor de te ontwikkelen omgevingsvisie.

Vooruitlopend op het actualiseren van de woonvisie en het actieprogramma wonen, willen wij alternatieve woonvormen, zoals bijvoorbeeld flexwoningen, mogelijk maken. Hiervoor nemen we een budget op van € 100.000 in 2023.

8.3 Voorbereiding invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Vooralsnog treedt per 1 januari 2023 de Wet kwaliteitsborging, tegelijk met de Omgevingswet, voor het bouwen in werking. Kern van de wet is de privatisering van het toezicht op de kwaliteit van de nieuwbouw. De rol van de gemeente verandert hierdoor. In 2022 hebben we, voor zover mogelijk, de consequenties van de wet voor de vergunningverlening en het (bouw-)toezicht in beeld gebracht en de systemen aangepast. In 2023 gaan we echt werken met de nieuwe wet en zorgen dat de inwoners en ondernemers de juiste dienstverlening krijgen.

8.4 Toepassen werkwijze VTH aan Omgevingswet

De Omgevingswet stelt andere eisen aan de werkwijze bij de vergunningverlening. In 2023 gaan we dit verder toepassen en gebruikmaken van het nieuwe softwarepakket maar houden "de winkel open" en zorgen dat de inwoner zo goed mogelijk wordt geholpen bij het (aan)vragen.

8.5. Spoorzone en spoorse zaken

De gemeente Gilze en Rijen wil een spoorzone ontwikkelen waar het goed en veilig wonen, werken en reizen is. Centraal staan de verbetering van de stationsomgeving, de verbinding met de rest van de gemeente en de bereikbaarheid en ontwikkeling van Rijen Zuid. De gemeente wil een veilige oversteek voor fietsers en voetgangers, een aantrekkelijk gebied, veilige perrons, een verlaging van de geluidsbelasting en een frisse, groene en moderne uitstraling van de stationsomgeving die past binnen de kern Rijen. Daarbij werkt de gemeente samen met het ministerie van Infrastructuur en

Waterstaat, de provincie Noord-Brabant, NS, ProRail, en overige betrokkenen zoals omwonenden, bedrijven en inwoners.

Als gevolg van een geprognosticeerd budgettekort voor de realisatie van het project Spoorzone is het vaststellen van het bestemmingsplan op 7 maart 2022 door de gemeenteraad aangehouden. Ondertussen wordt met Rijk en Provincie gewerkt aan het oplossen van dit budgettekort. De gesprekken tussen Rijk, Provincie en gemeente zijn in een stadium dat er nog geen concrete verwachting is van een uitkomst. Met deze ongewisse situatie kan nog geen duidelijk vervolg worden geschetst.

8.6 Vliegende Vennen Noord-Oost fase III (Rijen)

Dit is onderdeel van de gemeentelijke grondexploitatie Vliegende Vennen Noord-Oost fase III. We zijn in 2021 het gebied bouwrijp gemaakt. In 2022 zijn de gronden uitgegeven. Eerst een project van 14 woningen en later twee losse bouwkvavels. We verwachten in 2023 het gebied woonrijp te kunnen maken.

8.7 Tussen de Leijen (Rijen)

Dit is onderdeel van de gemeentelijke grondexploitatie. We hebben in 2022 het bouwrijp maken en de uitgifte van te realiseren bouwkvavels voorbereid. Er zijn in 2022 beroepen ingesteld; er is daarom nog geen onherroepelijk bestemmingsplan. We verwachten dat het bestemmingsplan begin 2023 onherroepelijk zal worden. In 2023 starten we met het bouwrijp maken van de locatie.

8.8 Herontwikkelen Rijen Zuid

Leystromen gaat haar woningen in de Militaire wijk Rijen Zuid vernieuwen. Een deel van de 160 woningen wordt gesloopt, een deel verkocht en het grootste deel van de woningen wordt gerenoveerd. Leystromen en gemeente werken samen. De gemeente zet zich in voor verbetering van de openbare ruimte. De vernieuwing van de wijk wordt als hefboom gebruikt voor het verbeteren van het samenwonen, het ontmoeten en elkaar kennen en helpen. Ook wordt ingezet op betere hulpverlening aan bewoners die dat nodig hebben, aansluitend bij hun vragen. Inzet is om dit binnen de bestaande budgetten in het sociaal domein te doen.

In 2022 is Leystromen gestart met de renovatie en sloop van het eerste deel van de woningen. Voor de nieuwbouw is in 2022 een bestemmingsplanprocedure doorlopen. Begin 2023 wordt door Leystromen gestart met de bouwwerkzaamheden van de eerste nieuwbouwwoningen. Begin 2023 is ook de nieuwe inrichting van het openbaar gebied bekend en wordt afhankelijk van de fasering en gereedkomen van de nieuwbouw het openbaar gebied heringericht.

8.9 Herontwikkelen locatie Tropical/Magriethal (Rijen)

In 2021 is het bestaande sportcomplex Tropical-Magriethal gesloopt. Het definitief ontwerp voor de nieuwe Magriethal is in het 2e kwartaal van 2022 vastgesteld. De bouwactiviteiten van de nieuwe sporthal starten naar verwachting in het najaar van 2022. De hal is naar verwachting gereed na de zomer van 2023. Ook de buitenruimte fase 1 rondom de nieuwe sporthal is dan gereed. Verder wordt naar verwachting met de geselecteerde projectontwikkelaar voor het woongebouw, waarmee al een voorovereenkomst is gesloten, begin 2023 de koop- en realisatieovereenkomst gesloten. In 2022 wordt de bestemmingsplanprocedure (nodig voor het woongebouw) zoveel mogelijk afgerond zodat vervolgens de omgevingsvergunning voor het woongebouw kan worden aangevraagd. De prognose voor de start van de bouw van het woongebouw is medio 2e kwartaal 2023. Medio najaar 2024 zou dan het woongebouw gereed zijn en tevens de aanleg van de buitenruimte fase 2.

8.10 Wendel Zuid (Gilze)

Dit is onderdeel van de gemeentelijke grondexploitatie. In 2015 is het bestemmingsplan Wendel Zuid onherroepelijk geworden. Er is toen voor gekozen om het plan nog niet te gaan ontwikkelen. In 2020

is de wens uitgesproken op deze locatie te willen gaan bouwen. We hebben de verkaveling geactualiseerd en nader uitgewerkt. In het plan zijn nu ook bijzondere woonvormen zoals een knarrenhof en microwoningen opgenomen. In 2022 hebben we het gebied bouwrijp gemaakt en zijn we gestart met de uitgifte van de percelen in fase 2. Er is gestart met de bouw van 15 woningen in fase 1 van het project en de vergunning is aangevraagd voor fase 2.

8.11 Blokske 2/Veenstraat (Molenschot)

Om de leefbaarheid van Molenschot te versterken zijn we met initiatiefnemers overeengekomen dat zij onder andere starterswoningen en een woonzorgconcept ontwikkelen. In 2022 hebben we de bestemmingsplanprocedure gestart. In 2023 volgt vaststelling van het bestemmingsplan. Afhankelijk van wel of geen beroepsprocedure wordt mogelijk ook gestart met bouwrijp maken van de locatie.

8.12 Versterken leefbaarheid Hulten

Grondslag voor de inzet in Hulten vormen de 'Structuurvisie Stedelijk Gebied Gilze en Rijen (2015)' en het Integraal Dorpsplan (iDOP) uit 2011. In het iDOP is samen met bewoners een lijst van projecten opgesteld die bij kunnen dragen aan de versterking van de leefbaarheid in Hulten. Een aantal projecten is al uitgevoerd. Het bestemmingsplan voor de Verbreding van de N282 is onherroepelijk geworden. Er komt in het kader van de Omgevingswet een nieuwe toekomstvisie voor het dorp.

Ter hoogte van Hulten vervalt de N282 en komt er in de kom van Hulten ruimte vrij om dit deel opnieuw in te richten. Voorwaarde van de provincie om de N282 om te leggen ten gunste van het verblijfsklimaat in Hulten, is dat Hulten autoluw gemaakt wordt. Hiervoor is reconstructie van dit weggedeelte noodzakelijk. Met de reconstructie liggen er kansen om de leefbaarheid binnen Hulten te versterken. Ook wordt de Oude Baan opnieuw ingericht. In 2022 is er een ontwerp gemaakt. In 2023 willen we aanbesteden en willen we starten met de herinrichting van de Oude Baan.

8.13 Onderzoeken woningbouw Hulten

In 2021 is de Wet Voorkeursrecht Gemeenten gevestigd op een locatie die de kans biedt om 10 tot 15 woningen te realiseren. In 2023 starten we de planologische procedure. Hierbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor de situatie rondom vliegbasis Gilze-Rijen en Rattle Noise.

8.14 Plan strategische gronden

Om in de toekomst meer zeggenschap te hebben over bouwlocaties gaan we nieuwe strategische aankopen van gronden en gebouwen doen waar op de korte of middellange termijn woningbouw of bedrijventerrein gerealiseerd kan worden. Om hiervoor een plan uit te werken nemen we in 2023 € 100.000 op ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.

8.15 Gebiedsvisie Moerstraat

Om te kunnen bepalen welke ruimtelijke ontwikkelingen voor het gebied Moerstraat mogelijk en gewenst zijn, wil het college een gebiedsvisie laten opstellen. Een gebiedsvisie is een verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van een locatie. Het vormt een globaal kader voor de ontwikkeling van een gebied en bevat uitgangspunten die uiteindelijk meegenomen worden in het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan). Het omgevingsplan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
8.1.1	Omgevingswet.	We geven de Omgevingsvisie vorm.
8.1.2	Omgevingswet.	We laten een parapluplan vaststellen door de raad.
8.2	Programma Wonen+Plus.	<ul style="list-style-type: none"> We stellen de woonvisie vast; We stellen een actieprogramma en uitvoeringsagenda (parallel en volgend aan/uit woonvisie) op; We stellen een plan van aanpak alternatieve woonvormen op; We verkennen relevante planologische procedures.
8.3	Vorbereiding invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.	De consequenties van de Wet voor de vergunningverlening en het (bouw-) toezicht monitoren en dienstverlening garanderen.
8.4	Toepassen werkwijze VTH aan Omgevingswet.	De processen bij vergunningverlening inrichten conform Omgevingswet.
8.5.1	Spoorzone en spoorse zaken.	Vaststellen bestemmingsplan.
8.5.2	Spoorzone en spoorse zaken.	Opstellen contracteringsstrategie.
8.5.3	Spoorzone en spoorse zaken.	Kostennota opstellen en 'go no-go beslissing' op basis van financiële prognoses.
8.5.4	Spoorzone en spoorse zaken.	Ontwerp Spoorzone gereed maken voor aanbesteding (op basis van contracteringsstrategie).
8.5.5	Spoorzone en spoorse zaken.	Realisatiebeslissing.
8.6	Vliegende Vennen Noord-Oost fase III.	Woonrijp maken.
8.7	Tussen de Leijen.	Bouwrijp maken fase 1.
8.8	Herontwikkelen Rijen Zuid.	Vaststellen ontwerp nieuwe buitenruimte en voorbereiden van de uitvoering.
8.9.1	Herontwikkelen locatie Tropical/Margriethal.	Koop- en realisatieovereenkomst afsluiten met projectontwikkelaar woongebouw.
8.9.2	Herontwikkelen locatie Tropical/Margriethal.	Vaststellen bestemmingsplan.
8.10	Wendel Zuid.	Uitgifte bouwkavels fase 2.
8.11	Blokske 2/Veenstraat (Molenschot).	Vaststellen bestemmingsplan.
8.12.1	Versterken leefbaarheid Hulten.	Opleveren bestek en tekeningen herinrichting Oude Baan en herinrichting kom.
8.12.2	Versterken leefbaarheid Hulten.	Starten realisatie herinrichting Oude Baan en herinrichting kom.
8.13	Onderzoeken woningbouw Hulten.	Starten planologische procedure.
8.14	Plan strategische gronden.	Opstellen plan van aanpak strategische gronden.
8.15	Gebiedsvisie Moerstraat.	Opstellen gebiedsvisie Moerstraat.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

8.16 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht dient iedere gemeente te beschikken over de volgende documenten:

1. een actueel beleidsplan VTH;
2. een uitvoeringsprogramma VTH (jaarlijks vóór 1 februari);
3. een jaarverslag VTH (jaarlijks vóór 1 mei).

De provincie houdt hier toezicht op. Eind 2019 is het beleidsplan 2020-2024 vastgesteld. Het beleidsplan en het jaarlijkse uitvoeringsplan vormen de basis voor de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Wij starten in 2023 met het opzetten van het beleidsplan voor de jaren 2024 en verder.

8.17 Omgevingswet

Uitvoering implementatiestrategie Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld en treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2023. Uitgaande van deze datum, werken we in 2023 conform de minimale vereisten voor de invoering van de Omgevingswet. Dit houdt onder andere in een werkend digitaal stelsel, werken met het Omgevingsplan en met Omgevingsvergunningen. In 2023 werken we verder aan de Omgevingsvisie, die volgens de Wet voor het eind van 2024 moet worden vastgesteld. De implementatiestrategie is door u op 19 februari 2020 voor kennisgeving aangenomen.

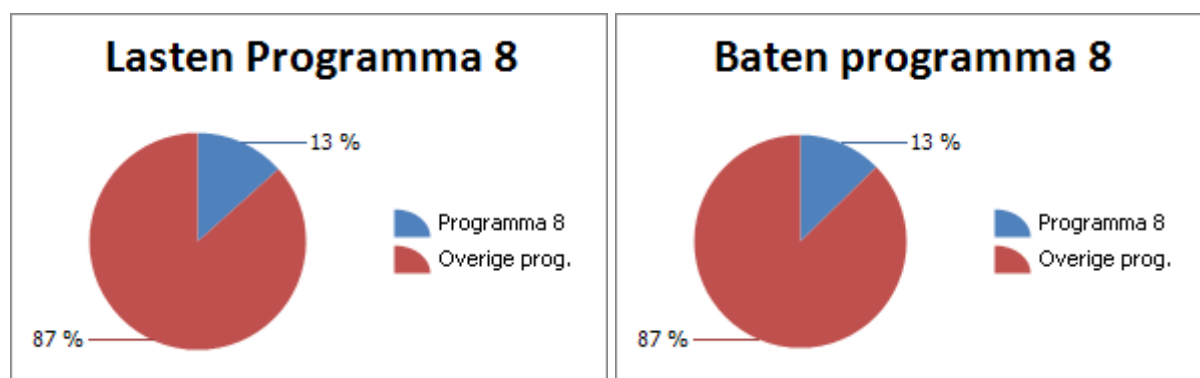
Structurele effecten Omgevingswet

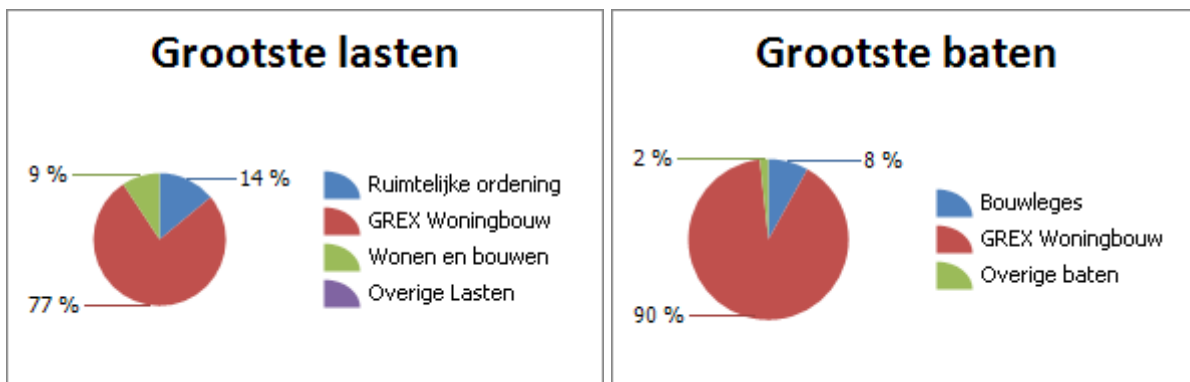
De Omgevingswet beoogt een actueel, integraal, dynamisch, gebiedsgericht en samenhangend stelsel van kerninstrumenten, zoals de Omgevingsvisie, Programma's en Omgevingsplan. Om dit te bereiken gaan we ons structureel anders organiseren en de structurele financiële gevolgen van de Omgevingswet in kaart brengen inclusief het effect op de leges.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenbegroting		
				2024	2025	2026
Totaal lasten programma 8	6.323	9.400	11.886	4.176	4.131	4.465
Totaal baten programma 8	5.143	7.558	11.259	3.247	2.845	2.881
Saldo lasten en baten programma 8	-1.180	-1.843	-626	-929	-1.286	-1.584

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. De kosten voor de spoorzone zijn in 2022 hoger dan in 2023, onder andere door grondaankoop en voorbereidingskosten.	L	1.403	V	
2. In 2022 was een incidenteel budget opgenomen voor de aankoop van een extra stuk grond voor de spoorzone.	L	132	V	
3. In 2022 zijn incidentele middelen opgenomen voor de invoering van de Omgevingswet.	L	436	V	
4. Voor de grondexploitatie woningbouw zijn in 2023 zowel de verwachte lasten als de baten hoger dan in 2022. Per saldo gaat het om een bedrag van € 61.000 nadelig. Doordat het resultaat grondexploitatie wordt verrekend met de algemene reserve grondexploitatie is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een nadeel op dit programma en een voordeel op het taakveld reserves.	L	4.706	N	
	B	4.767	V	
5. In 2022 hebben we Ruimte voor ruimte middelen ontvangen van de Provincie. Deze middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve.	B	600	N	
6. Bij de 2e turap 2021 zijn de budgetten voor een aantal projecten van Ruimtelijke ontwikkeling overgeheveld naar 2022, denk aan Woonlocaties Hulten en Verstedelijkingsakkoord Breda-Tilburg.	L	63	V	
7. In 2022 hebben we de opbrengst Omgevingsvergunningen incidenteel verhoogd als gevolg van meer vergunningaanvragen. Door meer aanvragen hadden we ook hogere uitvoeringskosten.	L	128	V	
	B	467	N	
8. Overige afwijkingen.	L	60	V	
	B	1	V	
Totaal		1.217	V	

Indicatoren

Voor indicatoren betreffende programma 8 wordt verwezen naar de woningbouw prognose. Hierin worden de cijfers verantwoord. Om dubbele documentatie te voorkomen nemen we in de begroting geen kopie op te nemen.

Algemeen

Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kunnen we de algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden. De twee belangrijkste inkomstenbronnen zijn de lokale heffingen en het gemeentefonds.

Het streven vanuit het coalitieprogramma is om - gegeven onze gemeentelijke kerntaken, dienstverleningspakket en ambities - de lasten voor inwoners zo laag als mogelijk te houden. Ons doel daarbij is om bij de 20% goedkoopste gemeenten van Nederland te blijven horen wat betreft gemeentelijke woonlasten.

Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Alle gemeenten ontvangen geld van het Rijk om hun taken uit te voeren uit het Gemeentefonds. Het gemeentefonds met een omvang van ca. € 48 mln. is goed voor een dekking van ca. 54% van de totale gemeentelijke lasten en hiermee de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Deze uitkering mogen we overal voor inzetten. De actuele begroting van het Gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2022.

	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering	44.799.000	45.428.000	47.633.000	46.547.000
Aanname jeugdzorg	-	1.152.000	690.000	334.000
Integratie- en Decentralisatie uitkeringen	2.989.000	2.929.000	2.885.000	2.840.000
Totaal	47.788.000	49.509.000	51.208.000	49.721.000

Naar aanleiding van het tekort aan middelen voor jeugdtaken heeft het huidige kabinet al eerder incidentele extra middelen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd. In de meicirculaire is een toezegging gedaan voor 2023. Vanaf 2024 is er, in overeenstemming met de toezichthouder, een aanname gedaan op basis van een indicatie van het Rijk.

Het jaar 2026 lijkt een 'ravijnjaar' te worden als gevolg van een, eenzijdige, aanpassing van de financieringssystematiek van het gemeentefonds. De groei van gemeenten wordt niet langer vergoed en ook de trap-op-trap-af systematiek is buiten werking gesteld.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

De gemeentelijke belastingen is de tweede grootste inkomstenbron van de gemeente. Het saldo van de lokale heffingen (waarvan de besteding niet gebonden is) is exclusief de leges en rechten zoals de riool- en afvalstoffenheffing. Het tarief van deze heffing mag niet hoger zijn dan de begrote kosten. De baten en lasten van de bestedingsgebonden heffingen verantwoorden we onder het betreffende programma. Bijvoorbeeld de riool- en afvalstoffenheffing valt onder het programma volksgezondheid en milieu.

Overhead

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces worden gerekend tot de overhead. Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevend in het primaire proces;
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O/HRM;
4. Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
5. Interne en externe communicatie met uitzondering van communicatie met de klant;
6. Juridische zaken;
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. Facilitaire zaken en huisvesting;
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. Managementondersteuning in het primair proces.

Voor de digitalisering van persoonskaarten is voor onze gemeente éénmalig een bedrag nodig van € 26.000 in 2023. Dit is verwerkt in deze begroting. We verwijzen hiervoor het financieel perspectief van deze begroting, dat in de inleiding staat gepresenteerd.

De totale overheadkosten van de gemeente Gilze en Rijen worden in 2023 geraamd op een bedrag van € 8.280.635. Een groot deel van deze kosten wordt gemaakt en verantwoord in de ABG-organisatie. Op basis van een in het verleden vastgestelde verdeelsleutel wordt 53,8% van de kosten door de ABG-organisatie in rekening gebracht bij de gemeente Gilze en Rijen.

Specificatie overheadkosten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Aandeel overheadkosten in bijdrage ABG	6.634.387	7.202.840	7.693.319	7.549.445	7.710.804	7.908.319
Salariskosten secretaris (60%)	91.624	114.947	89.947	89.947	89.947	89.947
Robuust rechtsbeschermingssysteem	-	30.736				
Kwaliteitsimpuls bestuurlijke besluitvorming		29.000				
VNG	49.748	44.855	44.855	44.855	44.855	44.855
Juridische advieskosten	10.274	18.808	18.808	18.808	18.808	18.808
Toevoeging voorziening verlof	60.902	-	-	-	-	-
Kosten betalingsverkeer	13.026	16.044	16.044	16.044	16.044	16.044
Archief en digitalisering	63.155	55.682	198.682	61.682	61.682	61.682
Aansprakelijkheid (WA schadebetalingen)	43.964	49.680	49.680	49.680	49.680	49.680
Vorbereidingskrediet toekomst huisvesting	-	-	100.000	200.000	365.000	365.000
Overige onderhoudskosten gemeentewerf	-	89.300	69.300	69.300	69.300	69.300
Totaal	6.967.080	7.651.892	8.280.635	8.099.761	8.426.120	8.623.635

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn publiekrechtelijke rechtspersonen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen en Gemeenten, Vennootschapsbelasting (VpB) plichtig indien, en voor zover, zij een onderneming drijven. Er is sprake van een onderneming indien cumulatief voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- Een duurzame organisatie van **kapitaal en arbeid**;
- die deelneemt aan het **economische verkeer**;
- met het oogmerk om **winst** te behalen.

Wanneer aan alle bovenstaande voorwaarden wordt voldaan dan wordt de betreffende activiteit aangemerkt als een onderneming. Het gevolg daarvan is dat de onderneming (lees: gemeente) een aangifte VpB moet indienen bij de belastingdienst.

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat van alle activiteiten 'slechts' het grondbedrijf aangemerkt wordt als winstgevende onderneming. Om te kunnen bepalen wat de daadwerkelijke belastingdruk op het grondbedrijf wordt, dient het BBV resultaat gecorrigeerd te worden naar het fiscale resultaat. In het oog springende verschillen tussen beide winstbepalingen zijn:

- Slechts de werkelijk betaalde rente mag als kosten opgevoerd worden;
- grondbedrijf vreemde activiteiten moeten geëlimineerd worden;
- toekomstige prijsstijgingen mogen niet opgevoerd worden als kosten/baten;
- kapitaalstortingen en onttrekkingen moeten geëlimineerd worden.

Het belastingtarief van de VpB is als volgt:

Belastbaar bedrag 2022	Tarief 2022	Belastbaar bedrag (voornemen 2023)	Tarief (voornemen 2023)
t/m € 395.000	15%	t/m € 200.000	19%
meer dan € 395.000	25,8%	meer dan € 200.000	25,8%

Onderstaande tabel laat de geprognosticeerde fiscale resultaten en de bijbehorende belastingbedragen zien. Voor de te betalen belasting vanaf fiscaal jaar 2023 wordt gebruik gemaakt van de tarieven en schijfgrens van 2022.

Fiscaal jaar	Fiscaal resultaat	Belasting
2021	-/- € 2.654.000	€ 0
2022	€ 510.000	€ 0
2023	€ 988.000	€ 0
2024	€ 446.000	€ 0
2025	€ 1.326.000	€ 0
2026	€ 1.035.000	€ 0

Vanwege verrekenbare verliezen uit het verleden zal er de komende jaren naar verwachting geen sprake zijn van betaling van vennootschapsbelasting. Wij hebben de begroting hierop aangepast. We verwijzen hiervoor het financieel perspectief van deze begroting, dat in de inleiding staat gepresenteerd.

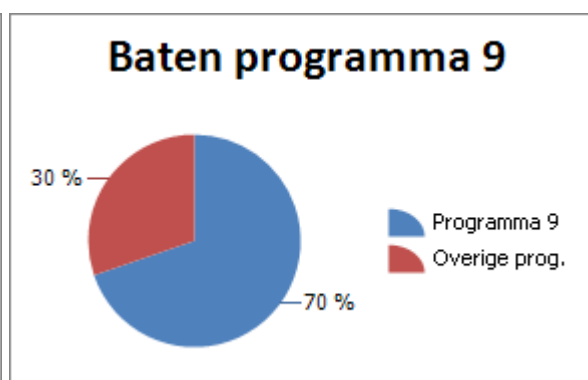
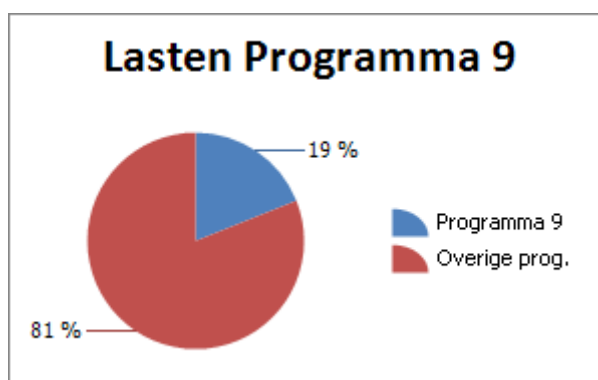
Onvoorzien

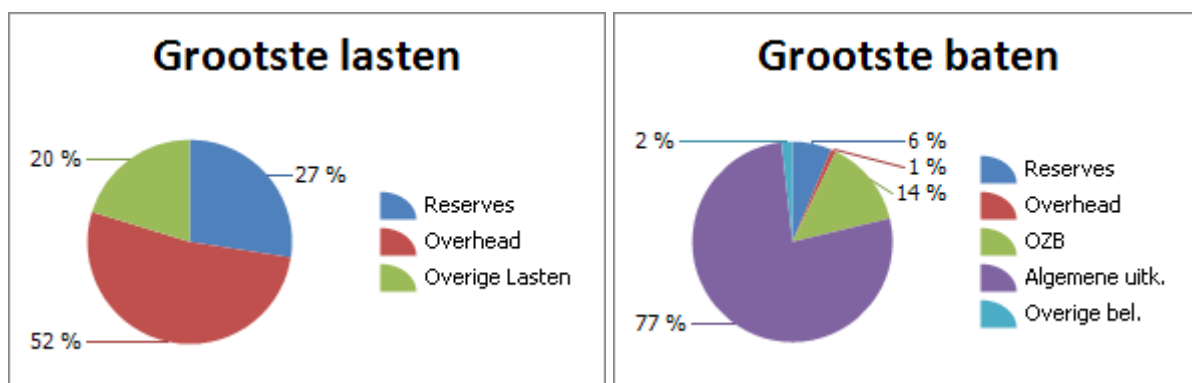
Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is geraamd. Er zijn geen voorschriften of normen voor de omvang van deze post. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang zij nodig acht. De raming voor 2023 bedraagt € 26.000. Dit is het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen. Bij aanwending moet worden voldaan aan de volgende criteria (de drie O's): Onvoorzien, Onontkoombaar en Onuitstelbaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

			Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
			2021	2022	2023	2024	2025	2026
9A	Algemene dekkingsmiddelen	L	327	1.511	3.347	5.488	7.601	7.044
		B	50.562	55.793	57.611	59.481	61.341	59.997
9B	Overhead	L	7.557	8.251	8.811	8.617	8.916	9.064
		B	589	599	530	517	490	440
9C	Vennootschapsbelasting	L	0	0	0	0	0	0
		B	0	0	0	0	0	0
9D	Onvoorzien	L	0	1	26	26	26	26
		B	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma 9 Algemeen			7.884	9.763	12.184	14.131	16.542	16.134
Totaal baten programma 9 Algemeen			51.151	56.392	58.141	59.998	61.831	60.437
Saldo lasten en baten programma 9 Algemeen			43.267	46.629	45.958	45.868	45.288	44.303

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2023 en begroting 2022 zijn:

				Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N			
1. De baten vanuit de onroerende zaakbelasting zijn in 2023 € 814.000 hoger dan in 2022. Voor € 391.000 komt dit door de 4,8% boven trendmatige stijging. Voor het resterende deel komt dit door de reguliere trendmatige indexering.	B	814	V			
2. De algemene uitkering 2023 is hoger dan in 2022. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door indexering. Deze hoge indexering hebben we geraamd op een stelpost ter dekking van de hogere kosten in 2023.	L	1.520	N	B	1.071	V
3. In 2022 is de opbrengst toeristenbelasting hoger. Dit wordt veroorzaakt door een nagekomen opbrengst over 2021.	B	78	N			
4. In de begroting 2023 hebben we middelen opgenomen voor de verdere uitvoering van het eind 2021 vastgestelde coronaherstelplan.	L	266	N			
5. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2023 van de ABG, wordt in 2023 een hoger bedrag doorbelast aan het taakveld overhead dan in 2022.	L	468	N			
6. In 2023 is een voorbereidingskrediet opgenomen voor toekomst huisvesting.	L	100	N			
7. We hebben in 2022 hogere inhuurkosten als gevolg van de vacature van de gemeentesecretaris.	L	85	V			
8. We hebben lagere kosten tractie, maar hierdoor hebben we ook een lagere huuropbrengst.	L	68	V	B	68	N
9. In de begroting is budget opgenomen om de archieven te digitaliseren en te bewerken.	L	143	N			
10. Overige afwijkingen.	L	77	N	B	11	V
Totaal		671	N			

Subsidies

Subsidiebeleid

Met subsidies maken we activiteiten van inwoners, verenigingen en organisaties mogelijk, omdat die activiteiten een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van onze beleidsdoelen in het sociaal domein. Het gaat dan bijvoorbeeld om activiteiten gericht op meedoen van alle inwoners (jong tot oud), op het gebied van sport en bewegen of kunst, cultuur en educatie.

Jaarlijks nemen we in de begroting een overzicht op met daarin vermeld het subsidieplafond voor activiteitsubsidies en de begrote bedragen voor basisvoorzieningen (per onderdeel). Dit overzicht treft u hieronder aan voor de begroting 2023. In het subsidieregister zijn na afloop van het kalenderjaar de subsidietoekenningen terug te vinden.

Subsidies basisvoorzieningen

De onderstaande subsidies aan basisvoorzieningen zijn opgenomen in de begroting 2023. De opgenomen bedragen zijn exclusief indexering.

Subsidies voor basisvoorzieningen		
Mantelzorgondersteuning		€ 118.500
Lokaal Steunpunt Mantelzorg i.s.m. Thebe thuiszorg		€ 118.500
Basisondersteuning (dorpsteam)		€ 1.637.241
	1 ^e helft 2023	2 ^e helft 2023
IMW Tilburg	€ 337.285	€ 0
IMW Breda	€ 11.520	€ 0
ContourdeTwern	€ 223.387	€ 0
MEE West-Brabant	€ 169.343	€ 0
VIP	€ 77.083	€ 0
Samenwerkingsverband basisondersteuning (via ContourdeTwern)	€ 0	€ 816.621
Preventief aanbod jeugdhulp		€ 27.000
Waygroup		€ 27.000
Armoedebestrijding		€ 30.000
Voedselbank		€ 30.000
Cultureel erfgoed (inclusief harmonieën)		€ 33.505
Stichting Dorpsbelang Molenschot		€ 2.000
Heemkring Molenheide		€ 8.355
Stichting Sint Nicolaas Comité Gilze		€ 1.500
Sint Nicolaas Comité Rijen		Ntb
Koninklijke Harmonie St. Cecilia		€ 10.350
Harmonie Vlijt en Eendracht		€ 10.200
Stichting Cultuurplaats		€ 254.388
Marktplaats cultuur en cultuureducatie		€ 124.730
Cultuurcoach		€ 55.000
Cultuurplaats coördinatie		€ 37.850
Brede school coördinatie		€ 36.808
Bibliotheekvoorziening		€ 441.455
Theek 5		€ 441.455
Speel-o-theek voorziening		€ 2.100
Stichting Kind en Spel		€ 2.100
Maatschappelijke accommodaties		
Gemeenschapshuis Hulten (The Chump)		€ 23.110

Gemeenschapshuis Molenschot De Molenwiek	€ 87.684
Stichting Culturele Centra Gilze en Rijen (CCGR)	€ 614.100
Gillesa Groep - Scouting Gilze	€ 7.200
Stichting Scouting Bonifaas - Scouting Rijen	€ 5.250
Anti-discriminatievoorziening (Advies- en meldpunt)	
RADAR	€ 20.972
Subsidies voor basisvoorzieningen	
Ontwikkelingsstimulering 2 tot 4 jarigen (voor- en vroegschoolse educatie)	
Kindcentrum Rijen B.V. / De Vliegwereld	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
Humankind / POV Speeldoos	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
Stichting Muzerij	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
EHBO verenigingen	
E.H.B.O. - vereniging Sint Christoffel	€ 1.950
Preventie, informatie en advies en ondersteuning in het kader van de aanpak van seksueel geweld	€ 10.000
Stichting Blauwe Maan (via gemeente Tilburg)	€ 10.000
Collectieve preventie GGZ en Verslavingszorg	€ 14.453
GGZ Breburg	€ 7.300
Novadic-Kentron	€ 7.153
Slachtofferhulp	€ 7.882
Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 7.882
Sport- en beweegvoorzieningen	€ 1.391
Sport'sCool	€ 1.391

Activiteitensubsidies

Het subsidieplafond voor activiteitensubsidies bedraagt in 2023 € 324.352.

Innovatiesubsidies

Bij de perspectiefnota 2021 is besloten om de innovatiesubsidies af te bouwen naar € 0 in 2023.

Paragrafen

A: Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn na de doeluitkeringen en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds de belangrijkste bron van inkomsten. In de paragraaf Lokale heffingen doen wij verslag van:

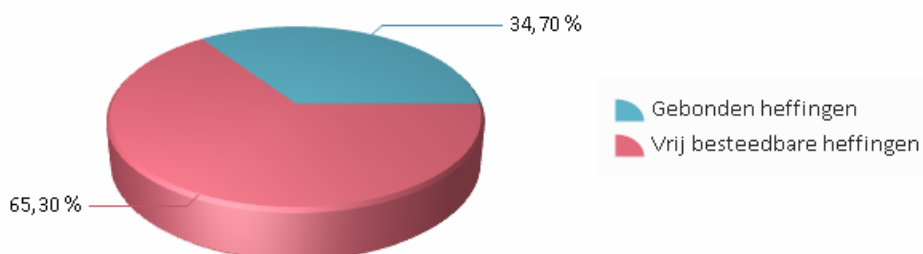
- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De berekeningswijze van de gemeentelijke tarieven en welke beleidsuitgangspunten hieraan ten grondslag liggen;
- De ontwikkeling van de lokale lastendruk;
- Het kwijscheldingsbeleid.

Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn met € 14,1 miljoen goed voor 17% van de gemeentelijke inkomsten in Gilze en Rijen. In onderstaand overzicht zijn de inkomsten voor de jaren 2021 tot en met 2023 weergegeven. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in gebonden heffingen (aan te wenden voor doel) en vrij besteedbare heffingen.

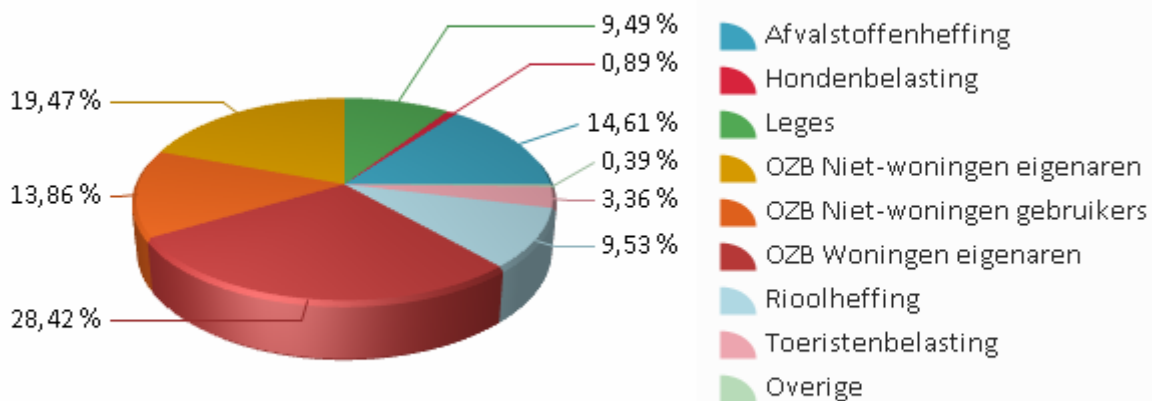
De inkomsten uit lokale heffingen nemen in 2023 naar verwachting met € 126.000 toe ten opzichte van 2022. Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere OZB opbrengst in 2023.

% leges van totale opbrengst

Heffingen	Realisatie 2021	Begroot 2022	Begroting 2023
Gebonden heffingen			
Afvalstoffenheffing	2.011.594	2.066.000	2.066.000
Leges	1.960.778	1.977.186	1.341.894
Markten en kermissen	43.593	52.654	54.740
Rioolheffing	1.332.383	1.331.899	1.347.796
Totaal Gebonden heffingen	5.348.348	5.427.739	4.810.430
Vrij besteedbare heffingen			
Hondenbelasting	111.416	118.633	125.395
OZB Niet-woningen eigenaren	2.279.397	2.462.614	2.753.241
OZB Niet-woningen gebruikers	1.677.759	1.710.137	1.959.993
OZB Woningen eigenaren	3.565.002	3.745.368	4.019.485
Toeristenbelasting	410.392	552.308	474.556
Totaal Vrij besteedbare heffingen	8.043.966	8.589.060	9.332.670
Totaal opbrengsten	13.392.314	14.016.799	14.143.100

% leges van totale opbrengst

Gebonden heffingen

Bij de gebonden heffingen is kostendekkendheid het uitgangspunt. De gebruiker betaalt in principe de integrale kosten van de geleverde producten en diensten. Een meer dan kostendekkende heffing is niet toegestaan; daarentegen kunnen bestuurlijke overwegingen aanleiding zijn tot het vaststellen van lagere tarieven.

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de paragraaf lokale heffingen inzicht verschaffen in de berekeningswijze van de gemeentelijke tarieven. Naast de kosten op de betreffende taakvelden wordt namelijk nog een aantal posten extracomptabel toegerekend aan de tarieven, zoals overhead, rente en BTW. Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de tariefberekeningen van de afvalstoffen-, de rioolheffing en de gemeentelijke leges (retributies).

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht om huishoudelijk afval op te halen. Van de opbrengst betaalt de gemeente de kosten voor het inzamelen en verwerken van restafval, gft-afval, plastic afval, klein chemisch afval, oud papier, glas en de exploitatie van de milieustraat.

Inwoners van Gilze en Rijen betalen een vast tarief en een tarief per inworp van een zak restafval. Inwoners uit het buitengebied betalen per lediging van de restafvalcontainer. De afvalstoffenheffing wordt geïncasseerd door Brabant Water.

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing, dit houdt in dat de geïnde gelden aangewend moeten worden voor het doel. Uitgangspunt in Gilze en Rijen is een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing: de tarieven bewegen mee met de ontwikkeling van de toerekenbare kosten. De voorziening afvalstoffenheffing vormt de sluitpost van de exploitatie. De voorziening heeft een egaliserende functie. Ze kan worden gebruikt om via het tarief te sparen voor grote uitgaven in de toekomst (onderhoud, vervanging) of om ongewenste schommelingen van het tarief op te vangen.

In onderstaande tabel is de exploitatieopzet van de afvalstoffenheffing 2023 afgezet tegen die van 2022.

	2022	2023
Kosten taakvelden		
Begroting gemeente	€ 1.183.106	€ 1.143.926
Begroting ABG (60%)	808.603	842.581
Inkomsten taakvelden	-/- € 565.983	-/- € 565.983
Netto kosten taakveld Afval	1.425.726	1.420.524
Toe te rekenen kosten:		
Overhead ABG (40%)	539.068	561.720
BTW	€ 252.212	€ 257.462
Totale kosten	2.217.006	2.239.706
Opbrengst heffingen	€ 2.049.000	€ 2.049.000
Opbrengst milieustraat	€ 90.000	€ 90.000
Dekking	96%	96%
Mutatie voorziening (positief = toevoegen, negatief = onttrekken)	-/- 78.006	-/- € 100.706

Uit de tabel valt af te lezen dat afvalstoffenheffing in 2023 nagenoeg kostendekkend is. De afgelopen jaren is de voorziening afvalstoffen volledig ingezet om de tarieven laag te houden en onvoorziene kosten op te vangen.

In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2023 afgezet tegen het tarief 2022.

	2022	2023	wijziging
vastrecht	€ 138,00	€ 138,00	n.v.t.
140 liter restafval	€ 9,33	€ 9,33	n.v.t.
240 liter restafval	€ 16,00	€ 16,00	n.v.t.
60 liter inworp verzamelcontainer	€ 4,00	€ 4,00	n.v.t.
30 liter inworp verzamelcontainer	€ 2,00	€ 2,00	n.v.t.

Rioolheffing

Voor de afvoer van afvalwater en de zuivering daarvan, heeft de gemeente de plicht om voor een goed werkend rioleringsstelsel te zorgen. Ook heeft de gemeente de zorgplicht om de grondwaterstand en de afvoer van hemelwater (regenwater) te beheren. Om al deze watertaken te bekostigen wordt er één belasting geheven, de rioolheffing.

De gemeentelijke watertaken gaan gepaard met relatief grote uitgaven en hebben een langjarige planning. In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) 2021-2025 is het onderhoud aan het rioleringsstelsel voor de lange termijn in kaart gebracht.

Binnen de rioolheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een vast basistarief (tot en met 500 m3 jaarlijks waterverbruik) en een variabel grootverbruik tarief (vanaf 500 m3 jaarlijks waterverbruik).

De rioolheffing is, evenals de afvalstoffenheffing, een bestemmingsheffing. Ook hier is een 100% kostendekkende heffing het uitgangspunt in Gilze en Rijen. In onderstaande tabel is de exploitatieopzet van de rioolheffing 2023 afgezet tegen die van 2022.

	2022	2023
Kosten taakvelden		
Begroting gemeente	878.237	770.887
Begroting ABG (60%)	306.284	310.946
Inkomsten taakvelden	-/- 54.584	-/- 54.584
Netto kosten taakveld riool	1.129.937	1.027.249
Toe te rekenen kosten:		
Overhead ABG (40%) incl. (omslag)rente	204.189	207.297
BTW	140.520	139.745
Totale kosten	1.474.646	1.374.291
Opbrengst heffingen	1.331.899	1.347.796
Dekking	90%	98%
Mutatie voorziening (positief = toevoegen, negatief = onttrekken)	-/- 142.747	-/- 26.495

Uit de tabel valt af te lezen dat het huidige tarief van de rioolheffing in 2023 beneden kostendekkend is, waardoor we een aanspraak doen op de voorziening riolering. Daarnaast wordt er in 2022 € 558.000 onttrokken aan de voorziening als bijdrage in de reconstructie van Rijen-Noord. Hiermee komt de totale onttrekking in 2022 uit op € 700.747.

In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2023 afgezet tegen het tarief 2022.

	2022	2023	wijziging
Basistarief: tot en met 500 m3 waterverbruik	€ 105,98	€ 105,98	n.v.t.
Grootverbruik: per (deel van) 500 m3 extra waterverbruik	€ 66,24	€ 66,24	n.v.t.

Retributies

Retributies worden geheven als de gemeente een dienst verleent aan een individu of een van haar bezittingen ter beschikking stelt. Voorbeelden van retributies zijn leges, markt- en standplaatsgelden en lijkbezorgingsrechten (grafrechten).

In 2017 zijn de werkprocessen achter titel 1 (algemene dienstverlening) en titel 2 (dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning) van de legesverordening geharmoniseerd tussen de drie ABG gemeenten. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf 2018 in alle drie de gemeenten dezelfde tarieven worden geheven voor de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van burgerzaken en omgevingsvergunningen, enkele uitzonderingen daargelaten (met name het tarief bouwleges). Om te voorkomen dat de tarieven weer uit elkaar gaan groeien wordt aan alle drie de ABG gemeenten voorgesteld om de geharmoniseerde tarieven met hetzelfde percentage te indexeren. Dit percentage is gekoppeld aan het inflatiecijfer van het gemeentefonds (3% in 2023). Voor de overige tarieven geldt de reguliere index zoals deze is opgenomen in de begroting (5,7%).

In 2019 zijn stappen gezet om de berekening van de kostendekkendheid van de leges structureel in te bedden in de Planning & Control cyclus. Jaarlijks bij het opstellen van de begroting wordt een kostendekkendheidsanalyse gemaakt van de legesverordening. De lasten worden berekend aan de hand van de normatieve tijdsbesteding en de toerekenbare uurtarieven. De baten worden berekend op basis van de verwachte productie en de geïndexeerde legestarieven.

De legesverordening telt zo'n 35 hoofdstukken met in totaal ongeveer 200 tarieven. Het voert te ver om in deze paragraaf van elk hoofdstuk een overzicht op te nemen zoals we dat voor de afvalstoffen- en rioolheffing hebben gedaan. Bij de legesverordening kan worden volstaan met een samenvatting van de totalen (baten en lasten) per hoofdstuk in één overzicht.

Vooraf wordt nog opgemerkt dat de financiële gevolgen van de nieuwe Omgevingswet niet zijn verwerkt in onderstaand overzicht. De wetsbehandeling in de Eerste Kamer staat gepland in oktober, waarna duidelijk wordt of deze wet daadwerkelijk per 1 januari 2023 in werking treedt. De Omgevingswet leidt tot een aantal wijzigingen in titel 2 van de legesverordening. Deze wijzigingen en de financiële gevolgen daarvan worden meegenomen in het raadsvoorstel voor de nieuwe belastingverordeningen 2023.

Kostendekkendheid gemeentelijke leges 2023

	Baten	Lasten
Titel 1 Algemene dienstverlening		
Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand	€ 30.025	€ 57.839
Hoofdstuk 2 Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 64.265	€ 72.450
Hoofdstuk 3 Rijbewijzen	€ 60.486	€ 71.200
Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	€ 5.016	€ 8.466
Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken	€ 10.324	€ 12.252
Hoofdstuk 10 Gemeentearchief	€ 2.445	€ 3.716
Hoofdstuk 16 Kansspelen	€ 7.933	€ 1.703
Hoofdstuk 17 Telecommunicatie	€ 20.431	€ 27.416
Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer	€ 14.277	€ 31.308
Hoofdstuk 19 Diversen	€ 3	€ 16
Totaal titel 1	€ 215.206	€ 286.365
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning		
Hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 32.756	€ 58.535
Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	€ 953.222	€ 1.002.229
Hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 283	€ 455
Hoofdstuk 10 In deze titel niet benoemde beschikking	€ 71	€ 114
Totaal titel 2	€ 986.331	€ 1.061.333
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2		
Hoofdstuk 1 Horeca	€ 5.074	€ 4.101
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten	€ 627	€ 13.385
Hoofdstuk 5 Marktstandplaatsen	€ 796	€ 1.459
Hoofdstuk 7 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 383	€ 646
Totaal titel 3	€ 6.880	€ 19.591
Totaal legesverordening	€ 1.208.418	€ 1.367.289

Uit de tabel valt af te lezen dat de kostendekkendheid van de leges binnen de marge van 100% kostendekkendheid valt. Wij zullen de kostendekkendheid jaarlijks blijven monitoren en de resultaten hiervan opnemen in deze paragraaf.

Vrij besteedbare heffingen

De ongebonden heffingen zijn een belangrijk politiek instrument en maken integraal onderdeel uit van het gemeentelijk (belasting-)beleid. De heffingsinkomsten zijn in principe vrij besteedbaar.

Onroerende zaakbelasting

Inwoners betalen onroerendezaakbelasting (OZB) als zij op 1 januari van een belastingjaar eigenaar zijn van een woning of gebruiker en/of eigenaar van een niet-woning. De OZB is gebaseerd op de WOZ-waarde op 1 januari van het voorgaande jaar.

De gemeente bepaalt de OZB-aanslag op basis van de getaxeerde waarde van de onroerende zaak (de WOZ-waarde). Deze waarderingsgrondslag wordt jaarlijks middels hertaxatie, volgens de regels in de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ), vastgesteld. Het beleid tot nu toe is altijd geweest dat de OZB-opbrengst niet beïnvloed wordt door de hertaxaties van het onroerend goed. Met andere woorden: als de totale waarde van het onroerend goed daalt, als gevolg van lagere taxatiewaarden, zullen de OZB-tarieven extra stijgen zodat de totale opbrengst gelijk blijft (het omgekeerde geldt uiteraard ook). Net als in voorgaande jaren is ook voor 2023 dit beleidsuitgangspunt gehanteerd.

In de begroting is rekening gehouden met een indexering van de OZB opbrengsten met 10% in 2023, hiervan is 5,7% trendmatig en 4,3% boven trendmatig.

In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2023 afgezet tegen het tarief 2022.

	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Woningen eigenaren	0,1040%	n.t.b.
Niet-woningen eigenaren	0,2815%	n.t.b.
Niet-woningen gebruikers	0,2294%	n.t.b.

De WOZ waardering is ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet bekend, waardoor de tarieven nog niet berekend kunnen worden.

Toeristenbelasting

Voor personen die niet staan ingeschreven in de gemeente heffen wij een toeristenbelasting als zij blijven overnachten in een hotel, een pension of een ander vakantieovertrek. Voor de toeristenbelasting zijn de houders van de hotels, pensions en campings belastingplichtig. Zij kunnen het tarief aan de toerist doorberekenen. In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2023 afgezet tegen het tarief 2022.

	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>wijziging</u>
Tarief per overnachting	€ 1,50	€ 1,59	€ 0,09 (+5,7%)
Forfaitair tarief vaste standplaats	€ 265,50	€ 281,43	€ 15,93 (+5,7%)

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt berekend aan de houder van een of meer honden. In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2023 afgezet tegen het tarief 2022.

	2022	2023	wijziging
Voor een eerste hond	€ 52,68	€ 55,68	€ 3,00 (+ 5,7%)
Voor een tweede hond	€ 105,36	€ 111,36	€ 6,00 (+ 5,7%)
Voor iedere hond boven het aantal van twee	€ 158,04	€ 167,04	€ 9,00 (+ 5,7%)
Voor een kennel	€ 474,12	€ 501,12	€ 27,00 (+ 5,7%)

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

Jaarlijks brengt het COELO (het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) een Atlas van de lokale lasten uit. Daarin is op het vlak van de lokale lastendruk een vergelijking van alle Nederlandse gemeenten gemaakt. Uitgangspunt voor de berekening van de lokale lastendruk zijn de lasten OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden. De volgende tabel geeft de meerjarige ontwikkeling van de lokale woonlasten weer voor de jaren 2021-2023:

Woonlasten	2021	2022	2023
Onroerende zaakbelasting	€ 319	€ 380	€ 418
Afvalstoffenheffing	€ 196	€ 196	€ 196
Rioolheffing	€ 106	€ 106	€ 106
Totaal woonlasten	€ 621	€ 683	€ 721
Stijging (Absoluut)	+ € 23	+ € 62	+ € 38
Stijging (Relatief)	+ 3,8%	+ 10,0%	+ 5,6%

Uitgangspunten berekening Gilze en Rijen:

- OZB: gemiddelde woningwaarde (koopwoning) op waarde peildatum (2022 = € 365.730);
- Afvalstoffenheffing: het COELO gaat voor een meerpersoonshuishouden uit van 14 inworp van 60 liter in de restafvalcontainer;
- Rioolheffing: basistarief, tot en met 500 m3 waterverbruik.

Met bovenstaande woonlasten neemt onze gemeente in 2022 de 5e positie (2021 was 4e positie) in van de totaal 344 gemeenten per 01-01-2022. Op de lijst van het Coelo heeft de nummer 1-gemeente de laagste woonlasten (bij meerpersoonshuishoudens). Nummer 344 is de gemeente met de hoogste woonlasten.

Gemiddelde woonlasten (COELO)

Provincie Noord-Brabant	€ 776	€ 841	n.t.b.
Gemeenten 25.000 - 50.000 inwoners	€ 862	n.t.b.	n.t.b.
Gemeente Alphen-Chaam	€ 961	€ 1.054	n.t.b.
Gemeente Baarle-Nassau	€ 740	€ 810	n.t.b.
Gemeente Dongen	€ 882	€ 959	n.t.b.
Gemeente Goirle	€ 857	€ 938	n.t.b.
Gemeente Oisterwijk	€ 874	€ 964	n.t.b.

Kwijtscheldingen

Zoals binnen onze gemeente gebruikelijk bestaat de mogelijkheid om voor de aanslagen rioolheffing en afvalstoffenheffingen jaarlijks een verzoek om kwijtschelding in te dienen. Personen die aan de voorwaarden voldoen (betrokkenen hebben geen vermogen en de betalingscapaciteit is te laag om

de aanslag te betalen), kunnen door het indienen van een dergelijk verzoek voor één of beide heffingen kwijtschelding ontvangen. In de tariefberekeningen voor de afvalstoffen- en rioolheffing is rekening gehouden met de inkomstenderving door kwijtschelding. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een totaalbedrag van € 100.000 aan kwijtscheldingen.

B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat gemeenten hun beleid voor de risicobeheersing moeten vastleggen en op basis van een risicoprofiel hun financiële weerstandsvermogen bepalen.

In februari 2021 is de nieuwe beleidsnota “Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2021” vastgesteld. Deze nieuwe beleidsnota is van kracht per 01-01-2021. In deze paragraaf proberen we een antwoord te geven op de vraag hoe groot het “weerstandsvermogen” (weerstandscapaciteit minus totaal van alle risico’s) van onze gemeente is. Hiervoor geldt een drietal invalshoeken:

1. Identificeren en beoordelen van de risico’s die de gemeente loopt;
2. Bepalen wat de weerstandscapaciteit is (risicodekking van punt 1);
3. Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen (resultaat van punt 1 en 2).

Daarnaast gaan we in op enkele financiële indicatoren die conform de BBV-voorschriften met ingang van de begroting 2016 moeten worden opgenomen.

Risico’s identificeren en beoordelen

Bij de samenstelling van de beleidsnota “Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2021” heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de mogelijke risico’s die de gemeente in algemene zin kan lopen. De risico’s worden meerdere malen per jaar geactualiseerd. Hieronder leest u welke risico’s (gesorteerd op programma) zijn geïdentificeerd:

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Binnen dit programma hebben we de risico’s die betrekking hebben op de bedrijfsvoering (ABG) apart in beeld gebracht. Dit sluit aan bij het risicoprofiel genoemd in de P&C documenten van de ABG. Ook is er een risico meegenomen voor extra kosten op het gebied van externe advisering en juridische aangelegenheden. Daarnaast staan op dit programma de bestuurlijke risico’s verantwoord (Raad en College van B&W), welke vooral van politiek, juridische en rechtspositionele aard zijn. Tot slot is het risico voor hypothecaire geldleningen verwerkt in dit programma.

Programma 1 Veiligheid

Hier zijn risico’s opgenomen in de sfeer van mogelijke calamiteiten (waarbij aansluiting is gezocht bij het rampenplan).

Programma 2 Verkeer en vervoer

Belangrijke risico's binnen dit programma hebben te maken met het dagelijks en geprogrammeerd onderhoud en grote werken op het gebied van bestratingen, asfalt en zandwegen. Het kan hier gaan om bovenmatige kosten, faillissementen van bedrijven of onvoorziene kosten als gevolg van de werkzaamheden, zoals verzakkingen, schades en dergelijke.

Programma 3 Economie

Hier worden de risico's van recessie en mogelijke bedrijfssluitingen benoemd.

Programma 4 Onderwijs

Belangrijkste risico is bovenmatige kosten voor leerlingenvervoer, mede omdat dit in principe een opneindregeling is.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Bij dit programma is er voor diverse instellingen en verenigingen rekening gehouden met het risico van aanvullende subsidies, liquidaties en faillissementen en/of privatiseringen.

Programma 6 Sociaal domein

Risico's in de sfeer van de bijstandsuitkeringen zijn opgenomen binnen dit programma. Fluctuaties zijn mogelijk in aantallen bijstandsgerechtigden met daarnaast consequenties voor de Wet Werk en Bijstand (WWB). Tot slot is ook voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), een opneindregeling, de bovenmatige kostenontwikkeling onvoorspelbaar en dus opgenomen als risico.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Opruimingskosten voor oliesporen, asbestverwijdering en drugsdumpingen zij verantwoord binnen dit programma. Ook is bodemverontreiniging meegenomen als belangrijk risico, inclusief de vondst van eventuele explosieven.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing (VHROSV)

De risico's binnen dit programma zijn hoofdzakelijk gelegen in de sfeer van mogelijk lagere opbrengst vanuit bouwleges. Daarnaast zijn er risico's opgenomen voor aansprakelijkheidstellingen in ruimtelijke procedures (o.a. planschades).

Grondexploitatie (als aanvulling op programma's 3 en 8)

Voor de grondexploitatie zijn de risico's eveneens in beeld gebracht. Per complex is beoordeeld welke mogelijke risico's er zijn met bovenmatige kosten of minder opbrengsten tot gevolg. Hierbij kan men denken aan tegenvallende kosten in de eindfase van een complex, subsidies, stagnerende verkopen, renteverliezen, afwikkeling van planschades, tegenvallende aanbestedingen, langere doorlooptijden, afwaarderingen, etc.

Nu de risico's geïdentificeerd zijn, moeten we deze beoordelen. Ook dit doen we meerdere malen per jaar, waarbij actief risicomanagement moet leiden tot het reduceren van deze risico's. Om risico's te kunnen beoordelen worden de kans en het (financiële) gevolg van elk risico bepaald. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van zogenaamde referentiebeelden die een richtlijn bieden om risico's in te kunnen schatten.

Daarna wordt per risico het financiële gevolg ingeschat in het geval het risico zich daadwerkelijk zou voordoen. Het is de bedoeling dat de financiële gevolgen zoveel mogelijk worden onderbouwd met kwantitatieve gegevens en prijzen.

Voor de beoordeling van de kans dat een risico daadwerkelijk optreedt hanteren we 5 klassen met de volgende referentiebeelden:

Klasse	Referentiebeelden	gemiddelde kans per klasse
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Per individueel risico bepalen we wat de mogelijke financiële effecten zijn voor de gemeente. We vermenigvuldigen daarbij de kans dat het risico zich voordoet conform bovenstaande indeling met het ingeschatte financiële gevolg. Wanneer we dit doen voor alle geïdentificeerde risico's, dan ontstaat onderstaand beeld:

Risico's Begroting 2023	Max. risico	Kans %	Uitkomst
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	1.558.580	10,38%	161.858
Programma 1 Veiligheid	2.550.000	11,18%	285.000
Programma 2 Verkeer en vervoer	550.000	13,64%	75.000
Programma 3 Economie	500.000	10,00%	50.000
Programma 4 Onderwijs	130.000	45,38%	59.000
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	550.000	22,73%	125.000
Programma 6 Sociaal domein	600.000	20,00%	120.000
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	50.000	50,00%	25.000
Programma 8 Volkshuisv., ruimtelijke ord. en stadsvern.	550.000	30,00%	165.000
Programma 9A Algemene dekkingsmiddelen	1.764.214	12,83%	226.421
Programma 9B Overhead	2.313.400	14,65%	338.940
Grondexploitatie (als aanvulling op programma's 3 en 8)	8.525.020	32,73%	2.790.010
Corona	402.000	30,00%	120.600
Totaal programma's (incl. GREX)	20.043.215	22,66%	4.541.829

Ten opzichte van de risico's zoals ingeschat bij de perspectiefnota 2023 (€ 4.406.500) is de totale uitkomst van geschatte risico's toegenomen met ca. € 0,1 miljoen. Gezien de geringe afwijking lichten we dit niet verder toe.

Bepalen van de weerstandscapaciteit (risicodekking)

Risicodekking richt zich op het afdekken (financieren) van de financiële gevolgen van opgetreden risico's. Er zijn verschillende dekkingsmogelijkheden. Zoals uitgelegd in de beleidsnota "Weerstandsvormogen en risicobeheersing 2021" bestaat de weerstandscapaciteit voor de gemeente uit de algemene reserve, de algemene reserve grondexploitatie, de stille reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Hieronder treft u de berekening aan:

Berekening weerstandscapaciteit	Begroting 2023
Algemene reserve	€ 3.467.790
Algemene reserve grondexploitatie	€ 45.676
Stille reserves (marktwaarden > boekwaarden)	€ 1.370.431
Onbenutte belastingcapaciteit (t.o.v. art 12 status)	€ 1.033.779
Totale weerstandscapaciteit	€ 5.917.676

Berekening van het weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's op te kunnen vangen. Dat bedrag wordt bepaald door een kansberekening uit te voeren op alle in kaart gebrachte risico's (risicoprofiel aan de hand van risicoklassen).

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen die de gemeente heeft om risico's op te kunnen vangen. In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven waar de weerstandscapaciteit voor Gilze en Rijen uit bestaat.

Het weerstandsvermogen is een ratio die berekend wordt door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Hierbij maken we een onderscheid tussen de "harde buffer" van het weerstandsvermogen en de "zachte buffer" van het weerstandsvermogen. De algemene reserve en de algemene reserve grondexploitatie worden gerekend tot vrije reserves. Samen vormen zij de "harde buffer" van de weerstandscapaciteit. Hier zetten we de risico's met een grote kans tegen af (risicoklassen 3, 4 en 5). Daarmee krijgen we het weerstandsvermogen van de "harde buffer".

De stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit vormen de "zachte buffer". Hier zetten we de risico's met een klein kans tegen af (risicoklassen 1 en 2). Daarmee krijgen we het weerstandsvermogen van de "zachte buffer".

Hieronder treft u de berekening aan:

Berekening weerstandsvermogen	Begroting 2023
Algemene reserve	€ 3.467.790
Algemene reserve grondexploitatie	€ 45.676
Totale weerstandscapaciteit harde buffer	€ 3.513.466
Risico's algemene dienst klassen 3 + 4 + 5	€ 205.000
Risico's grondexploitatie	€ 2.790.010
Totale risico's harde buffer	€ 2.995.010
Totale weerstandsvermogen harde buffer	€ 518.456
Stille reserves (marktwwaarden > boekwaarden)	€ 1.370.431
Onbenutte belastingcapaciteit (t.o.v. art 12 status)	€ 1.033.779
Totale weerstandscapaciteit zachte buffer	€ 2.404.210
Risico's algemene dienst klassen 1 + 2	€ 1.546.819
Totale weerstandsvermogen zachte buffer	€ 857.390
TOTALE WEERSTANDSVERMOGEN ABSOLUUT	€ 1.375.846
TOTALE WEERSTANDSVERMOGEN RELATIEF	1,30

Beoordeling van het weerstandsvermogen

In de beleidsnota “Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2021” is afgesproken om te streven naar de volgende criteria voor het relatieve weerstandsvermogen:

- **Criterium 1:** minimaal waarderingscijfer C ($1,0 \leq x < 1,4$), maar bij voorkeur naar B ($1,4 \leq x < 2,0$), als het gaat om het totale weerstandsvermogen.
- **Criterium 2:** minimaal waarderingscijfer C ($1,0 \leq x < 1,4$) als het gaat om de harde buffer van het weerstandsvermogen.

Wij gebruiken hiervoor onderstaande tabel. Deze wordt ook door de Provincie gebruikt in het kader van financieel toezicht.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$\geq 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 \leq x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 \leq x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 \leq x < 1,0$	Matig
E	$0,6 \leq x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Situatie perspectiefnota 2023

Bij de perspectiefnota 2023 liet het weerstandsvermogen onderstaand verloop zien:

	Bedragen in € miljoen					
Actuele doorkijk weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve	1,9	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,8	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Subtotaal	1,1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7
Algemene reserve GREX	4,3	0,1	2,3	3,6	4,3	5,0
Risico's GREX	-2,3	-2,3	-2,2	-2,2	-2,1	-2,1
Subtotaal	2,0	-2,2	0,1	1,4	2,2	2,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,1	0,4	2,7	4,0	4,8	5,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,0	1,1	2,0	2,5	2,9	3,2
Stille reserves	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Onbenutte belastingcapaciteit	1,2	1,6	1,4	1,3	1,7	1,6
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,9	1,3	1,2	1,1	1,4	1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,5	1,8	1,7	1,7	1,9	1,9
Totaal weerstandsvermogen absoluut	4,0	1,7	3,8	5,1	6,3	7,0
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,86	1,37	1,89	2,22	2,52	2,75

De conclusies bij deze perspectiefnota 2023 waren:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zat alle jaren (2022 t/m 2026) tussen de 1,37 en 2,75. Voor het jaar 2022 was sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor het jaar 2023

B (ruim voldoende) en voor de jaren 2024 t/m 2026 A (uitstekend). We voldeden hiermee aan criterium 1;

- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zat alle jaren (2022 t/m 2026) tussen 1,1 en 3,2. Voor het jaar 2022 was sprake van waarderingscijfer C (Voldoende). Voor de jaren 2023 t/m 2026 was sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldeden hiermee aan criterium 2.

Situatie begroting 2023

Wanneer we dit meerjarig verloop van het weerstandsvermogen actualiseren, dan ontstaat onderstaand beeld:

	<i>Bedragen in € miljoen</i>					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Actuele doorkijk weerstandsvermogen						
Algemene reserve	3,5	3,1	3,2	3,4	2,8	2,8
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Subtotaal	3,3	2,9	3,0	3,3	2,7	2,7
Algemene reserve GREX	0,0	2,2	3,5	4,2	4,9	5,4
Risico's GREX	-2,8	-2,7	-2,7	-2,6	-2,6	-2,5
Subtotaal	-2,8	-0,5	0,8	1,6	2,3	2,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	0,5	2,4	3,9	4,8	5,0	5,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	1,2	1,8	2,4	2,7	2,9	3,1
Stille reserves	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Onbenutte belastingcapaciteit	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,4	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,6	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
Totaal weerstandsvermogen absoluut	1,4	2,5	3,9	4,9	5,1	5,8
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,30	1,55	1,91	2,16	2,23	2,44

De nieuwe conclusies bij deze begroting 2023 zijn:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2022 t/m 2027) tussen de 1,30 en 2,44. Voor het jaar 2022 is sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor de jaren 2023 en 2024 B (ruim voldoende) en voor de jaren 2025 t/m 2027 A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2022 t/m 2027) tussen 1,2 en 3,1. Voor het jaar 2022 is sprake van waarderingscijfer C (Voldoende), voor het jaar 2023 B (ruim voldoende) en voor de jaren 2024 t/m 2027 A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2;

We kunnen stellen dat, kijkend naar het einde van de planhorizon, het weerstandsvermogen nu (begroting 2023) minder is geworden dan ten tijde van de perspectiefnota 2023. Kijkend naar het einde van de planhorizon was bij de perspectiefnota 2023 sprake van een absoluut weerstandsvermogen van € 7,0 miljoen (2,75 relatief), waar dit nu bij de begroting 2023 € 5,8 miljoen (2,44 relatief) is. Het absolute weerstandsvermogen is hiermee gedaald met -/€ 1,2 miljoen (0,31 relatief). Hieronder wordt dit op hoofdlijnen verklaard:

- Bij de totstandkoming van de overeenkomst omtrent de verplaatsing van de supermarkt van de locatie Nieuwstraat 109-111 in Gilze naar het centrum van Gilze (grondexploitatie 'Centrumplan Gilze - centrumdeel') is in 2017 door het college het besluit genomen om het potentiële verlies van € 1.469.342 mee te nemen als risico binnen de grondexploitatie en op deze manier te verwerken in de jaarstukken 2017. De daadwerkelijke uitvoering van dit onderdeel van het collegebesluit heeft echter abusievelijk nooit plaatsgevonden. Om deze reden moet een nieuwe verliesvoorziening worden getroffen voor de locatie Nieuwstraat 109-111. In het verleden hebben wij deze locatie aangekocht voor € 1.575.000. Op basis van actuele berekeningen is de potentiële opbrengst € 850.000. Dit betekent dat we een verliesvoorziening moeten vormen van € 725.000 (nadeel voor weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen);
- Ook hebben wij reeds bestaande verliesvoorzieningen geactualiseerd. Per saldo leidt dit tot een totaal lagere verliesvoorziening van € 707.000. Het gaat om de volgende projecten (voordeel voor weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen):
 - Centrumplan Rijen (€ 815.000 lager door recente afspraken met een ontwikkelaar);
 - Midden Brabant Poort fase 2 (€ 108.000 hoger door langere doorlooptijd).
- De onbenutte belastingcapaciteit is gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat de onroerende zaakbelasting met 10% is verhoogd. Hierdoor is de onbenutte belastingcapaciteit kleiner geworden (nadeel voor weerstandsvermogen van € 1,3 miljoen);
- Overige € 0,1 miljoen voordeel.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen blijven wij steeds oog houden voor het evenwicht tussen een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting en een gezond weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen BBV

In het gewijzigde BBV is een basisset van vijf kengetallen verplicht gesteld. Deze kengetallen geven in samenhang informatie over de financiële positie van de gemeente. Het BBV geeft geen landelijke normering voor de kengetallen. De kengetallen zijn een weerspiegeling van het gevoerde beleid binnen een gemeente. De kengetallen moeten zodoende in samenhang worden beoordeeld, wat ook de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten bemoeilijkt.

Verloop kengetallen

Kengetallen:	Verloop kengetallen					
	2021 realisatie	2022 begroot	2023 begroot	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
netto schuldquote	44%	35%	31%	29%	24%	20%
netto schuldquote gecorr. voor verstrekte leningen	41%	32%	28%	26%	21%	17%
solvabiliteitsrisico	26%	33%	32%	29%	28%	28%
grondexploitatie	19%	19%	23%	23%	23%	25%
structurele exploitatieruimte	4%	2%	1%	0%	-/- 1%	-/- 3%
belastingcapaciteit	77%	75%	80%	80%	80%	80%

Nadere toelichting

Legenda:

Voldoende	Attentie	Kwetsbaar
		

Kengetal: Netto schuldquote	
De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij een score tussen de 100% en 130% is voorzichtigheid geboden. Bij een netto schuldquote hoger dan 130% doet een gemeente er goed aan om schulden af te bouwen. Op basis van de cijfers uit de begroting 2023 bedraagt de netto schuldquote 31% (jaarstukken 2021 44%), ruim onder de 100%.	
Kengetal: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	
De netto schuldquote wordt tevens berekend met een correctie voor verstrekte leningen (uitgaand geld). Het verschil met de netto schuldquote (zonder correctie) vertegenwoordigt het mogelijke risico dat de gemeente loopt als alle verstrekte leningen niet terug betaald zouden worden. Bij de begroting 2023 is de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 28% (jaarstukken 2021 41%). Dit blijft ruimschoots onder de kritische norm (135%).	
Kengetal: Solvabiliteitsratio/schuldratio	
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin bezit op de balans is afbetaald. Hoe hoger de uitkomst hoe gunstiger. We financieren dan immers meer met eigen vermogen. Op basis van de begrotingscijfers 2023 scoort Gilze en Rijen een solvabiliteitsratio van 32% (jaarstukken 2021 26%). In het algemeen wordt een percentage groter of gelijk aan 25% als voldoende beschouwd.	
Kengetal: Grondexploitatie	
De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde nog moet worden terugverdiend door middel van verkopen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Volgens de begroting 2023 bedraagt de boekwaarde van de 'bouwgrond in exploitatie' 23% van de totale baten (voor bestemming). Bij de jaarstukken 2021 was dit 19%.	
Kengetal: Structurele exploitatieruimte	
Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing van leningen) te dekken. We zien dat de structurele lasten en structurele baten voor 2023 met elkaar in evenwicht zijn, wat duidt op een duurzaam evenwichtige begroting. Op basis van de begroting 2023 bedraagt het cijfer 1% (jaarstukken 2021 4%). Voor de jaren 2025-2026 is de meerjarenbegroting niet structureel sluitend en dus punt van aandacht.	

Kengetal: Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit is gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden (kosten van rioolheffing, afvalstoffenheffing en OZB). In het Coalitieprogramma 2022-2026 is afgesproken dat we bij de 20% goedkoopste gemeenten van Nederland blijven behoren.

In 2022 zijn de gemiddelde woonlasten € 683 voor een meerpersoonshuishouden. Met deze woonlasten staat onze gemeente in de top-5 van goedkoopste gemeenten in 2022 (5e positie). Landelijk bedragen de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in 2022 € 904. Hiermee bedraagt de belastingcapaciteit 75%.

De woonlasten op basis van de begroting 2023 zijn € 721. Omdat de woonlasten van andere gemeenten nog niet beschikbaar zijn, kunnen we op dit moment niet bepalen op welke positie onze gemeente zou staan in de ranglijst van goedkoopste gemeenten 2023. Echter, op basis van de ranglijst 2022 zou onze gemeente met woonlasten ad. € 721 uitkomen in de top-10 van goedkoopste gemeenten (9^e positie). We blijven hiermee voldoen aan de ambitie vanuit het Coalitieprogramma.

C: Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Wij zijn inrichter, beheerder en voor een groot deel ook eigenaar van de openbare ruimte in Gilze en Rijen. Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte ontstaan kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water en groen. Kapitaalgoederen zijn van directe invloed op een goed, veilig en efficiënt leef-, werk- en woonmilieu voor de inwoners. Daarnaast is het financieel belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat we de waarde ervan dienen te behouden en het een aanzienlijk beslag op onze begroting legt. Naast producent en beheerder van die kapitaalgoederen zijn we er zelf ook gebruiker van. Bij het uitvoeren van onze taken maken we bijvoorbeeld gebruik van het gemeentehuis en de gemeentewerf.

Wegen

Beleidskader

Wegbeheer is een wezenlijk onderdeel van het beheer van de openbare ruimte. Om deze openbare ruimte, welke voor een belangrijk gedeelte het leefgenot en de veiligheid voor onze inwoners bepaalt, op een verantwoorde wijze te kunnen beheren zijn middelen nodig. Om deze middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten is, voor wat betreft het wegonderhoud, gekozen voor de methode van de CROW (Stichting voor Regelgeving en Onderzoek in de grond- weg- en waterbouw en de verkeerstechniek). In 2018 is het wegbeheerplan 2018-2022 opgesteld. In het wegbeheerplan is opgenomen de minimale technische kwaliteit van de verharding conform de CROW-richtlijn te houden (minimaal niveau B).

In het najaar van 2022 is voor het laatst een weginspectie uitgevoerd. Uit de inspectie blijkt dat geen sprake is van noemenswaardig achterstallig onderhoud waar de komende jaren prioriteit aan gegeven dient te worden. Op basis van de weginspectie zal het wegbeheerplan geactualiseerd worden voor de periode 2023-2027. Naar verwachting is het wegbeheerplan gereed in het voorjaar van 2023.

Financiële consequenties

De financiële consequenties van het nieuwe wegbeheerplan 2023-2027 zijn nog niet bekend. De financiële ramingen in de begroting 2023-2026 zijn daarom nog gebaseerd op het oude wegbeheerplan.

Financiële consequenties in de begroting

De afgelopen jaren is gebleken dat de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden vaak afwijken ten opzichte van de planning uit het wegbeheerplan. Dit wordt met name veroorzaakt door het feit dat projecten integraal aangepakt worden. Daarbij wordt niet alleen naar de onderhoudstoestand van de weg gekeken maar ook naar eventueel noodzakelijke maatregelen op het gebied van verkeer, groen,

riolering en openbare verlichting. Omdat het bedrag voor onderhoud (groot en klein) in de praktijk van jaar tot jaar niet erg veel afwijkt, wordt jaarlijks in de begroting een bedrag voor uit te voeren onderhoudswerkzaamheden opgenomen. Voor de periode 2023 tot en met 2026 zijn de volgende bedragen opgenomen voor groot onderhoud; 2023 € 570.000, 2024 € 585.000, 2025 € 568.000 en 2026 € 564.000. Naast deze bedragen is, voor betreffende onderhoudswerkzaamheden, met ingang van 2022, structureel een stelpost opgenomen van € 150.000 als gevolg van prijsstijgingen.

Riolering en water

Beleidskader

In het Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP) zijn de beleidsuitgangspunten opgenomen op basis waarvan de gemeente invulling geeft aan de drie wettelijke zorgplichten op het gebied van stedelijk waterbeheer. De raad heeft op 14 december 2020 het VGRP vastgesteld dat geldt voor de periode 2021-2025.

Het beleid, zoals opgenomen in het VGRP, is gericht op:

- Het inzamelen van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater; ☐
- Het inzamelen van hemelwater; ☐
- Het transporteren van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt; ☐
- Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater; ☐
- Het zoveel mogelijk beperken van overlast voor de woonomgeving (in de breedste zin van het woord); ☐ Het doelmatig beheren van de riolering, het oppervlaktewater en grondwater tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Financiële consequenties

Op basis van het VGRP 2021-2025 bedragen de jaarlijkse kosten voor onderhoud aan de riolering € 328.000.

Financiële consequenties in de begroting

De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud worden verantwoord binnen de gesloten exploitatie riolering. Het saldo tussen de totale lasten en baten binnen de exploitatie riolering wordt toegevoegd of onttrokken aan de voorziening riolering.

Gebouwen

Beleidskader

In 2018 is de meerjarenonderhoudsplanung 2019-2028 voor de gemeentelijke gebouwen opgesteld. Jaarlijks wordt bekeken of er tussentijdse aanpassingen nodig zijn. De onderhoudsplanung geeft inzicht in het geplande groot en klein onderhoud voor 2023 en een doorkijk voor de komende jaren. Voor al het in 2023 geplande onderhoud geldt dat telkens wordt bekeken of het onderhoud noodzakelijk is, of dat bepaalde werkzaamheden doorgeschoven kunnen worden. Daarnaast worden de onderhoudswerkzaamheden zoveel mogelijk afgestemd met de gebruikers van de gebouwen. Verder is op 29 april 2021 de beleidsnotitie "Verduurzaming en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed" vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is de koers uitgezet voor het verduurzamen en onderhoud van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Financiële consequenties

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanung is gedurende de periode 2019-2028 voor klein en groot onderhoud een totaalbedrag benodigd van € 4.095.000.

Financiële consequenties in de begroting

Historisch blijkt dat de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden vaak afwijken van de onderhoudsplanningen. Dit wordt met name veroorzaakt door onderhoudswerkzaamheden pas uit te voeren wanneer deze noodzakelijk zijn en niet wanneer deze gepland zijn. Voor de periode 2023 tot en met 2026 zijn de volgende bedragen opgenomen voor onderhoud; 2023 € 422.000, 2024 € 418.000, 2025 € 419.000 en 2026 € 433.000. Naast deze bedragen is, voor betreffende onderhoudswerkzaamheden, met ingang van 2022, structureel een stelpost opgenomen van € 100.000 als gevolg van prijsstijgingen.

Openbaar groen

Beleidskader

De raad heeft in 2005 het kwaliteitsplan voor de openbare ruimte, waarvan het openbaar groen onderdeel uitmaakt, vastgesteld. In dit kwaliteitsplan zijn ook de kwaliteitsniveaus (o.b.v. richtlijnen CROW) vastgesteld met betrekking tot het onderhoud van het openbaar groen (bomen, grassen, beplantingen, hagen en parkverhardingen). Voor de totale gemeente, behalve de centrumgebieden, geldt kwaliteitsniveau B, voor de centrumgebieden geldt kwaliteitsniveau A.

In 2019 is een nieuw 'kwaliteitsplan openbare ruimte' opgesteld. Daarnaast is het rapport 'basis in beeld' opgesteld. Beide documenten zijn door de raad behandeld in de raadsvergadering van 6 mei 2019. Een van de conclusies luidde dat, op basis van de huidige beschikbare middelen, de in 2005 vastgestelde kwaliteitsniveaus voor het groen (met name de centrumgebieden) niet gerealiseerd kunnen worden. Ten opzichte van de gewenste kwaliteitsniveaus realiseren we zowel voor de centrumgebieden als voor heel de gemeente kwaliteitsniveau B. Beide kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op metingen uit 2021.

In 2023 zal een groenvisie (groenplan) opgesteld worden. De groenvisie schept voorwaarden voor een groene leefomgeving. In de groenvisie komen de kaders voor groen om nieuwe ontwikkelingen te toetsen en werken we de kansen uit voor meer en kwalitatief beter groen.

In het coalitieprogramma 2022- 2026 zijn m.b.t. het groenonderhoud onderstaande resultaten opgenomen:

- We maken een Groenvisie waarin we de kansen voor meer en beter groen verkennen. Daarbij maken we meer geld vrij voor (groen)onderhoud, -vernieuwing en -uitbreiding zodat inwoners weer trots kunnen zijn op hun buurt;
- We zorgen voor goed beheer en onderhoud van bestaand openbaar groen (juiste boom op de goede plek, goede groeiplaatsen, goede kwaliteit, goede diversiteit van typen bomen).

Financiële consequenties

Op basis van de in 2005 vastgestelde kwaliteitsniveaus bedraagt het benodigde budget voor groenonderhoud € 1.231.000 per jaar.

Financiële consequenties in de begroting

Voor het onderhoud aan sloten, waterlopen, bermen, plantsoenen en parken is in de begroting 2023 een bedrag van € 1.473.000 (2022 > € 1.222.000) beschikbaar. Daarnaast is voor renovatie en vervanging jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 361.000 (2022 > € 161.000). Hiervan wordt tot en met 2024 € 161.000 ingezet voor de aanpak van wortelopdruk en groeiplaatsen van bomen. Naast deze bedragen is, voor betreffende onderhoudswerkzaamheden, met ingang van 2022, structureel een stelpost opgenomen van € 20.000 als gevolg van prijsstijgingen.

Voor het opstellen van een groenvisie is in de begroting 2023 een bedrag van € 50.000 opgenomen.

D: Financiering

Inleiding

Regelgeving met betrekking tot de uitvoering van taken op het gebied van treasury is opgenomen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente middels een statuut te regelen.

Treasurystatuut

Het beleid op dit onderdeel is voor onze gemeente vastgelegd in het Treasurystatuut 2019 gemeente Gilze en Rijen (raad 11 november 2019).

De belangrijkste punten uit dit statuut zijn:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens – en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's (zoals rente -, koers -, krediet - en liquiditeitsrisico's);
- Het minimaliseren van kosten bij het beheer van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van renteresultaten binnen de aangegeven kaders.

Voor het risicobeheer wordt in het statuut nader ingegaan op de algemene uitgangspunten (leningen en garanties), renterisicobeheer (kasgeldlimiet en renterisiconorm), koersrisicobeheer, kredietrisicobeheer, intern liquiditeitsbeheer, en valutarisicobeheer.

Wet Fido

De uitvoering van treasury is geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente middels een statuut te regelen.

Renteschema

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	164.607
b. De externe rentebaten (idem)		-/- €	63.740
Saldo rentelasten en rentebaten		€	100.867
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	34.598	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	149.436	
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend			
	+/+ €		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€	(83.167)
d1. Rente over eigen vermogen		+/+ €	-
d2. Rente over voorzieningen		+/+ €	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€	(83.167)
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- €	-
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	Voordelig		(83.167)

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft betrekking op financieringsvormen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat maximaal met kort geld mag worden gefinancierd en wordt berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal. Op basis van de begroting 2023 is de kasgeldlimiet voor de gemeente Gilze en Rijen voor 2023 geraamd op € 7,5 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is ingesteld als instrument om de renterisico's voor de vaste schuld te beheersen en wordt gebruikt in relatie tot het aangaan van vaste geldleningen. Het betreft de norm die het feitelijk renterisico op de vaste schuld met een looptijd van langer dan één jaar bepaalt. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Op basis van de nu bekende gegevens (vaste schulden, renteherziening, aflossingen en nieuwe geldleningen) stellen wij het renterisico in 2023 op nihil.

Leningsbehoefte en leningenportefeuille

De gemeente Gilze en Rijen heeft eind 2022 een lening portefeuille van ongeveer € 45 miljoen. In 2019 zijn de leningen met de -voor dit moment- hoge rentetarieven geherfinancierd naar leningen met een lage rentestand.

Houdbare overheidsfinanciën Rijk en decentrale overheden

De Rijksoverheid en de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) zijn samen verantwoordelijk voor het begrotingstekort. In Europa zijn regels afgesproken over de overheidsfinanciën. Deze Europese begrotingsregels staan in het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). Zij bepalen de normen voor het begrotingstekort (EMU-saldo) en de overheidsschuld (EMU-schuld). De regels gelden voor de gehele collectieve sector. Dus ook voor de decentrale overheden, zoals gemeenten en provincies. De Europese regeringsleiders hebben afgesproken de eisen uit het SGP te verankeren in nationale wetgeving. Nederland doet dat met de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF). Deze wet is op 1 januari 2014 in werking getreden.

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) bevat het benodigde wettelijke instrumentarium voor het bereiken en in stand houden van houdbare overheidsfinanciën. De kern van de wet is verankering van de Europese begrotingsafspraken en de bepaling dat het Rijk en de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een gelijkwaardige inspanning moeten leveren om aan deze afspraken te voldoen. De meest in het oog springende daarvan is het bereiken van begrotingsevenwicht op middellange termijn. Met deze afspraak wordt uitdrukking gegeven aan de noodzaak van structurele reductie van het EMU-tekort en het garanderen van een houdbare EMU-schuld.

De beheersing van het EMU-saldo is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Rijk en de decentrale overheden. Immers, de inkomsten en uitgaven van de gehele collectieve sector zijn relevant voor de bepaling van het EMU-saldo. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de beheersing van het EMU-saldo komt tot uitdrukking in de Wet HOF door de bepaling dat Rijk en decentrale overheden gehouden zijn een gelijkwaardige inspanning te leveren aan het voldoen aan de Europese begrotingsafspraken.

De eindverantwoordelijkheid voor de overheidsfinanciën als geheel ligt bij het Rijk. Gemeenten dienen hun tekort te houden onder de af te spreken percentages. Het Rijk wil gemeenten een boete opleggen via een korting op het Gemeentefonds wanneer zij de aan hen toegewezen EMU-norm overschrijden.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld.

Schatkistbankieren is ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de EMU-schuld. Depositotarieven en inleentarieven worden geharmoniseerd. Decentrale overheden, waaronder gemeenten, krijgen op de deposito's een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

E: Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens inzake bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en beleid (waaronder de administratieve organisatie, treasury, planning en control en de interne controle) en facilitaire dienstverlening.

ABG organisatie

De bedrijfsvoering van de gemeente Gilze en Rijen is vanaf 1 januari 2016 ondergebracht in de ABG-organisatie. De ABG-organisatie is de gezamenlijke ambtelijke organisatie van de bestuurlijk zelfstandige gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen. De ABG-organisatie is in 6 jaar tijd uitgegroeid tot een sterke organisatie die haar meerwaarde voor haar gemeenten en de samenleving heeft bewezen. Een belangrijke stap naar de verdere ontwikkeling van de organisatie is het proces naar centrale huisvesting. In 2021 hebben de gemeenten een blijvend commitment aan de ABG-organisatie uitgesproken. Dit geeft de organisatie ruimte om koers te zetten naar de toekomst en de verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Omdat de bedrijfsvoering is ondergebracht bij de ABG hebben wij uit de bedrijfsvoeringsparagraaf enkele zaken aangehaald.

Onzekerheid

Gemeenten en de ABG-organisatie staan het komende jaar voor grote uitdagingen. De coronacrisis heeft een grote impact gehad op de samenleving en de economie. Nu komt er een nieuwe bron van onzekerheid bij: de oorlog in Oekraïne door de Russische inval. De mate waarin dit effect zal hebben op de gemeenten, is onvoorspelbaar. De economische gevolgen o.a. op de energieprijzen en de impact op de inflatie zijn verontrustend groot. De consequenties voor de samenleving zijn onzeker. Bij dit alles moeten we ons er van bewust zijn dat we nog steeds te maken hebben met een arbeids- en inhuurmarkt die steeds verder verstoord raakt. Het aantrekken en behouden van personeel blijft dan ook een speerpunt. Deze onzekerheden vragen flexibiliteit om onze prioriteiten indien nodig aan te passen. Het is verstandig om vooruit te kijken en plannen te ontwikkelen zodat we sneller in staat zijn te reageren als dat nodig is.

Medewerkers

Ontwikkelen

In 2023 wil de organisatie inzetten op het samen met de medewerkers verder verinnerlijken van de ABG-waarden, namelijk: daadkracht, eigenaarschap en verbindend vermogen. We willen hiervoor de juiste tools bieden om onze mensen in staat te stellen om naast hun inhoudelijke expertise zich ook meer op sociaal-communicatieve kwaliteiten te ontwikkelen. Hierbij oog te hebben voor de situatie

waarin 'de opdrachtgever' verkeert, beïnvloeden en intensieve samenwerking met in- en externe partners zijn dan van groot belang. Het samenspel tussen bestuurders en de gemeentelijke organisatie vergt iets van de adviseurs.

Ziekteverzuim

We zetten ons in om met preventieve maatregelen (vroegsignalering, tijdige aandacht, training verzuimbegeleiding management) het ziekteverzuim te beïnvloeden. In 2021 was het percentage ziekteverzuim binnen ABG gemiddeld 4,1 %. Dit is lager dan het landelijk gemiddeld verzuimcijfer (5,5 %). Het lang en zeer lang verzuim maakt met 3 % het grootste deel uit van het ziekteverzuim. Deze categorie is niet of nauwelijks beïnvloedbaar vanuit werkgeverszijde. Dat betekent dat het wel beïnvloedbare kort verzuim relatief beperkt was in 2021. Daarom kiezen we voor het uitgangspunt te streven naar een verzuimcijfer onder het landelijk gemiddelde van 5,5 %.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet doet het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid (efficiëntie) en doeltreffendheid (effectiviteit) van het gevoerde bestuur op het gebied van beleid en bedrijfsvoering. Dit artikel verplicht de gemeente periodiek onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Gilze en Rijen.

Programma doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek 2023

Jaarlijks dienen wij een onderzoeksplan aan u voor te leggen, waarin wij aangeven welke onderzoeksobjecten voor het onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid in aanmerking komen.

In 2023 doen wij onderzoek naar:

- Doelmatigheid en doeltreffendheid van het coronaherstartplan.

F: Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de zogenoemde ‘verbonden partijen’ van de gemeente Gilze en Rijen. Voor gemeenten geldt soms dat de optimale schaal waarop taken moeten worden uitgevoerd niet overeenkomt met de schaal van de gemeente. Om die taken toch op het daarvoor geëigende schaalniveau uit te kunnen voeren is een groot aantal samenwerkingsverbanden tot stand gekomen.

Niet elk samenwerkingsverband is echter een verbonden partij. Met ‘verbonden partijen’ worden rechtspersonen bedoeld waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Uitgangspunt bij deelname in een Verbonden Partij is dat de samenwerking de gemeente kansen biedt in het realiseren van de doelstellingen in de begroting. Bij een Verbonden Partij is de gemeente enerzijds (mede) eigenaar van de rechtspersoon als ook klant van diezelfde partij. Dit kan wel eens leiden tot conflictsituaties. Daarnaast staat de Verbonden Partij als rechtspersoon op afstand en is de gemeentelijke invloed beperkter dan wanneer de beleidsuitvoering in eigen beheer wordt gedaan. Dit brengt zowel bestuurlijke, politieke, alsmede financiële risico's met zich mee. Het is dan ook zaak om ervoor te zorgen dat de belangen van de gemeente Gilze en Rijen voortdurend worden meegewogen in de besluitvorming van de Verbonden Partijen.

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Op de eerste plaats voeren de verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Kortom, het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is van belang om af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren, welke manier de meeste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente voor ogen staat en op welke manier de gemeente voldoende inhoudelijk en financieel inzicht heeft in het uitvoeren van een taak. Aangezien het gaat om taken en activiteiten waartoe de raad de kaders uitzet, zijn deze afwegingen voor de raad van belang.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Samenwerkingsverbanden kunnen belangrijke voordelen opleveren met betrekking tot kosten, doelmatigheid en kwaliteit van de te leveren producten. Individuele gemeenten zijn soms te klein om kwalitatief goede producten tegen een acceptabele kostprijs te leveren. Samenwerking kan zich uitstrekken over alle beleidsterreinen (programma's) en op het gebied van de bedrijfsvoering. Een samenwerking kan diverse vormen aannemen (bijvoorbeeld: openbaar lichaam, gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente). Soms zijn verbonden partijen wettelijk voorgeschreven zoals de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst.

1. Er is sprake van een publiek belang;
2. Het publieke belang kan niet goed behartigd worden door middel van subsidies, regelgeving, toezicht of het inkopen van diensten of producten;
3. Een verbonden partij is de beste manier om de taken uit te voeren;
4. De (financiële) risico's die gepaard gaan met het aangaan van een verbonden partij staan in een redelijke verhouding tot het te dienen publieke belang.

Dit is verder uitgewerkt in onze eigen nota Verbonden Partijen. Daarnaast is in 2022 ook de Wet gemeenschappelijke regelingen aangepast om de democratische legitimiteit van deze regelingen te vergroten.

Overzicht verbonden partijen

ABG-organisatie					
Vestigingsplaats:	Alphen				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alssema en wethouder Scheifes				
Openbaar belang:	Behartiging van de sturing en beheersing van ondersteunende processen en uitvoeringstaken van de deelnemende gemeenten				
Financieel belang:	Bijdrage 2023 € 20.863.476				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Vertegenwoordiging in bestuur				
Financiële positie: X € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 281	€ 252	€ 5.551	€ 5.790	€ 0

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant					
Vestigingsplaats:	Tilburg				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alssema				
Openbaar belang:	Samenwerking op het terrein van openbare veiligheid				
Financieel belang:	Bijdrage 2023 € 1.510.844				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 5.659	€ 5.276	€ 60.576	€ 55.277	€ 0

Diamantgroep					
Vestigingsplaats:	Tilburg				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Doremalen				
Openbaar belang:	Uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening				
Financieel belang:	Bijdrage in eventueel nadelig resultaat (begroot 2023 € 26.000)				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Zitting in het bestuur gemeenschappelijke regeling				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 13.947	€ 11.188	€ 18.634	€ 18.341	€ 0

Omgevingsdienst Midden- en West Brabant					
Vestigingsplaats:	Tilburg				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Machielsen				
Openbaar belang:	Samenwerking op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving				
Financieel belang:	Bijdrage 2023 € 458.547				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 2.829	€ 3.163	€ 3.004	€ 2.560	€ 0

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord					
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alssema				
Openbaar belang:	Samenwerking op het gebied van ambulancevervoer				
Financieel belang:	Niet van toepassing				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Stemrecht in het algemeen bestuur				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 14.260	€ 14.260	€ 31.336	€ 36.566	€ 0

GGD Hart voor Brabant					
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Doremalen				
Openbaar belang:	Leveren van een bijdrage aan de openbare gezondheidszorg				
Financieel belang:	Bijdrage 2023 € 988.558				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Stemrecht in het algemeen bestuur				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 6.846	€ 6.040	12.000	12.000	€ 0

Regio Hart van Brabant					
Vestigingsplaats:	Tilburg				
Aard verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alssema				
Openbaar belang:	Samenwerking deelnemende gemeenten				
Financieel belang:	Bijdrage 2023 € 127.209				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Stemrecht in het algemeen bestuur				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Begroting 2023	€ 149	€ 149	€ 2.043	nmb	€ 0

Midden-Brabant Poort					
Vestigingsplaats:	Gilze				
Aard verbonden partij:	Commanditaire Vennootschap en Besloten Vennootschap				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Scheifes				
Openbaar belang:	Ontwikkeling van bedrijventerrein Midden-Brabant Poort in Gilze				
Financieel belang:	Aandeel in vermogen Midden-Brabant Poort BV. Door middel van samenwerkingsconstructie is het financieel risico geminimaliseerd.				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Door middel van samenwerkingsovereenkomst				
Financiële positie: x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
Jaarstukken 2020	1-1-2020	31-12-2020	1-1-2020	31-12-2020	2020
Commanditaire Vennootschap	€ 100	€ 100	€ 1.048	€ 1.166	€ 0
Besloten Vennootschap	€ 18	€ 18	€ 497	€ 516	€ 0

Stichting Deelnemingen gemeente Gilze en Rijen					
Vestigingsplaats:	Rijen				
Aard verbonden partij:	Stichting				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Scheifes				
Openbaar belang:	Zeggenschap in Beheer BV Midden-Brabant Poort				
Financieel belang:	Aandeel in vermogen Midden-Brabant Poort BV 90 aandelen á € 100				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Door voorzitterschap bestuur				
	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Brabant Water					
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch				
Aard verbonden partij:	Naamloze Vennootschap				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alssema				
Openbaar belang:	Zorgdragen voor de openbare watervoorziening				
Financieel belang:	36.071 aandelen van € 0,10; er wordt (vooralnog) geen dividend uitgekeerd				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Via aandeelhoudersvergadering				
Financiële positie:	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
Jaarstukken 2021	€ 674 mln	€ 685 mln	€ 523 mln	€ 534 mln	€ 10 mln

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)					
Vestigingsplaats:	Den Haag				
Aard verbonden partij:	Participatie in aandelenkapitaal				
Best. vertegenwoordiger:	Burgemeester Alsema				
Openbaar belang:	Bankier in de non-profit sector				
Financieel belang:	10.179 aandelen BNG; jaarlijkse uitkering van dividend				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Via aandeelhoudersvergadering				
Financiële positie:	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
Jaarstukken 2021	€ 5,1 mld	€ 5,1 mld	€ 155 mld	€ 144 mld	€ 236 mln

Gate 2					
Vestigingsplaats:	Tilburg				
Aard verbonden partij:	Besloten Vennootschap				
Best. vertegenwoordiger:	Wethouder Scheifes				
Openbaar belang:	Stimuleren luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid				
Financieel belang:	€ 9.000 gestort als aandelenkapitaal (49,4%)				
Wijziging belang:	Niet van toepassing				
Zeggenschap:	Via aandeelhoudersvergadering				
bedragen x € 1.000	EV	EV	VV	VV	Resultaat
	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
Jaarstukken 2021	- € 563	- € 574	€ 3.190	€ 3.157	- € 10

G: Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente is een belangrijk sturingsinstrument voor de invulling van de aanwezige en toekomstige bouw mogelijkheden in onze gemeente. Op basis van dit beleid realiseert de gemeente doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economisch beleid. Naast grote uitgaven en inkomsten kan sprake zijn van financiële risico's. Het grondbeleid heeft invloed op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente en kan tevens als instrument worden ingezet bij andere gemeentelijke beleidsprogramma's. Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijke en volkshuisvestingsdoelen te kunnen bereiken.

In mei 2019 heeft de gemeenteraad van Gilze en Rijen de nieuwe nota grondbeleid vastgesteld. Veel maatschappelijke ontwikkelingen komen in Gilze en Rijen op een relatief klein grondgebied bij elkaar. De gemeente heeft met deze nota een nieuwe basis gelegd voor een heldere en eenduidige werkwijze bij het voeren van grondbeleid. Ten opzichte van de voorgaande nota zijn er in de basis geen majeure wijzigingen in de strategische keuzes voor het grondbeleid (met uitzondering van strategische grondaankopen). Wel hebben er in de tussentijd verschillende wijzigingen plaatsgevonden met betrekking tot het wettelijk kader bij het grondbeleid, zoals de aanscherping van de BBV regelgeving. Verder heeft het thema energietransitie een plaats in deze nota gekregen vanwege de ruimtelijke impact van hoofdzakelijk de grootschalige energieopwekking in het landelijk gebied. Het grondbeleid valt grofweg uiteen in actief en faciliterend (passief) grondbeleid. Er zijn ook mengvormen mogelijk; er is dan sprake van samenwerking met een marktpartij. Om invulling te geven aan deze vormen van grondbeleid beschikt de gemeente over diverse grondbeleid instrumenten. De nota grondbeleid geeft het juridische en beleidsmatige kader aan waarbinnen de gemeente opereert.

Uitgangspunt is actief grondbeleid, maar met de huidige mogelijkheden van kostenverhaal en sturing via bestemmingsplan en overeenkomst of grondexploitatieplan, dienen bij elke mogelijkheid van grondaankoop de risico's en kosten goed in beeld gebracht te worden. Een aanscherping ten opzichte van het voorgaande beleid is dat er in principe geen nieuwe strategische aankopen van gronden en gebouwen worden gedaan waarvoor, binnen een korte periode, geen concrete bestemming is. Actief grondbeleid bij lopende projecten dan wel bij projecten in voorbereiding worden in de basis niet herzien.

Ook bij private ontwikkelingen kunnen we sturen op ruimtelijke en volkshuisvestelijke doelen. Dit doen we dan via de invulling van het benodigde ruimtelijke plan en het afsluiten van (anterieure) overeenkomsten. Daarbij kunnen we op grond van de Grondexploitatiewet kostenverhaal (van te maken gemeentelijke kosten) plegen. Via anterieure overeenkomsten legt de gemeente afspraken

vast over onder andere de wijze waarop plannen gerealiseerd worden, de procedure, planschade en het kostenverhaal.

Beleidsdocumenten

Wet- en regelgeving, het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna; BBV) en de bestemmingsplannen vormen de algemene kaders van het te voeren grondbeleid. Onder andere de volgende beleidsdocumenten sluiten hier op aan:

- Nota grondbeleid;
- Notitie grondbeleid in begroting en jaarrekening van de Commissie BBV;
- Notitie grondexploitaties van de commissie BADO;
- Notitie grondprijzen.

Nota grondbeleid

De belangrijkste uitgangspunten van de nota grondbeleid zijn:

- Een actieve grondpolitiek, vooral voor gebieden waarbij kansen zijn voor het behalen van een positief exploitatieresultaat en waarbij publieke doelen aan de orde zijn die zonder overheidsingrijpen niet of niet volledig kunnen worden gerealiseerd;
- In andere situaties zal een meer faciliterende grondpolitiek aan de orde zijn en kan via een overeenkomst of een exploitatieplan kostenverhaal worden toegepast waarbij tevens locatie-eisen aan de wijze van realisatie kunnen worden gesteld;
- Is de gemeente samen met andere partijen eigenaar, dan zal vaak gekozen worden voor een samenwerkingsvorm. Welke dat is, hangt af van wat partijen wensen, hoe de eigendomsverdeling is en welke ontwikkeling gewenst is;
- De uitkomsten van de op te stellen duurzaamheidsvisie en de Regionale Energiestrategie (RES) in regionaal verband zijn leidend voor inzicht in de opgave en te volgen koers met betrekking tot ontwikkelstrategieën van energieprojecten. Tot die tijd is situationeel grondbeleid van toepassing;
- Uitgifte van gronden vindt plaats in overeenstemming met het ruimtelijk- en volkshuisvestingsbeleid, waarbij we de uitgifte afstemmen op de vraag vanuit de markt volgens de Woonvisie;
- Minnelijke verwerving heeft de voorkeur. Alleen als dit niet tot het gewenste resultaat leidt, zal onteigening worden ingezet. Het vestigen van voorkeursrecht vindt met name plaats als de gemeente zelf de eigendom wil verwerven en de kans bestaat dat er andere kopers zijn;
- De omvang van het weerstandsvermogen zal periodiek worden herijkt en moet worden afgestemd op het op dat moment bestaande risicoprofiel van het grondbedrijf. Dit kan een verhoging van het weerstandsvermogen betekenen waardoor de omvang van het vrij besteedbare deel van de gemeentelijke reserves afneemt;
- Wanneer sprake is van voorzienbare verliezen bij grondexploitaties treffen wij hiervoor een voorziening. Eventuele winstnemingen vinden plaats in overeenstemming met de regels en voorschriften (BBV) en bij de jaarstukken leggen wij dit aan de gemeenteraad ter vaststelling voor.

Faciliterend grondbeleid

Faciliterend grondbeleid (ook passieve complexen genoemd) houdt in dat de gemeente zelf geen grondexploitaties voert maar dit overlaat aan private ontwikkelaars. De gemeente 'faciliteert' deze grondexploitaties door te investeren in plankosten, zoals het maken van een nieuw bestemmingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen, welke kosten vervolgens zullen worden verhaald op betrokkenen. Het verhalen van deze kosten kan gebeuren op basis van vrijwilligheid. De gemeente en, bijvoorbeeld, een ontwikkelaar sluiten in die situatie voorafgaand aan de wijziging van het bestemmingsplan een zogenaamde anterieure overeenkomst af. Daarin wordt vastgelegd hoe de verrekening plaatsvindt

en welke kosten door de ontwikkelaar aan de gemeente worden vergoed. Deze vorm van verrekening wordt in veruit de meeste gevallen toegepast. In de overige gevallen wordt vooraf geen overeenstemming bereikt tussen een private ontwikkelaar en de gemeente. In die situatie wordt de kostenverrekening gebaseerd op een exploitatieplan en het sluiten van een nadere (posterieure) overeenkomst.

Bij het opstellen van de jaarstukken 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van alle particuliere ontwikkelingen.

Actief grondbeleid (woningbouw)

Met ingang van 2016 is op basis van de "Notitie grondexploitaties" van de commissie BBV alleen sprake van een grondexploitatie wanneer de gemeente een actief grondbeleid voert. Dit betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Bouwgrond in exploitatie heeft betrekking op grondexploitaties in de uitvoeringsfase, waarvan de gronden in eigendom zijn van de gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Bij actief grondbeleid exploiteert de gemeente voor eigen rekening en risico gronden. Bouwgrond in exploitatie geeft vervaardigingskosten van bouw- en woonrijp maken van de locatie. Die kosten worden geactiveerd op de balans aangezien een grondexploitatie geen éénjarig proces is. Is er sprake van een gepland tekort dan wordt dat verlies onmiddellijk genomen in de vorm van een voorziening. Is er sprake van een gepland overschot dan wordt het resultaat gewoonlijk genomen voor zover dat met voldoende zekerheid gerealiseerd is. Bij voortdurende onzekerheid wordt hiervan afgeweken en wordt het resultaat pas geheel aan het einde van het proces genomen.

Grondexploitatie van bouwlocaties is een langdurig en complex proces. Voor sturing en beheersing van dit proces maken wij gebruik van dynamische grondexploitatieberekeningen. Minimaal twee keer per jaar actualiseren wij deze grondexploitatieberekeningen van de belangrijke actieve bouwgronden in exploitatie. De gemeente Gilze en Rijen heeft per 30 juni 2022 dertien lopende grondexploitaties waarvoor door de gemeenteraad in het verleden een exploitatieopzet is vastgesteld.

Woningbouwexploitaties

In tabel 1 hieronder zijn de lasten en baten over het eerste half jaar van 2022 per woningbouwexploitatie opgenomen die in deze begroting zijn verantwoord. Tevens zijn per exploitatie de nog te verwachte lasten en baten in de toekomst en het verwachte resterende (dus exclusief reeds genomen winsten) resultaat op eindwaarde opgenomen.

Exploitatie (woningbouw)	Boekwaarde per 31-12-2021	Lasten t/m 30-06-2022	Baten t/m 30-06-2022	Winst-neming 2022	Boekwaarde per 30-06-2022	Verwachte lasten	Verwachte baten	Verwachte eindwaarde	Verwacht eindjaar
Alphenseweg (grenzend aan OBS de Wildschut)	1.165.217	11.835	-	-	1.177.052	261.652	703.840	-734.864	2023
Centrumplan Gilze (centrum)	7.387.071	351.186	1.311.700	-	6.426.558	553.781	1.580.318	-5.400.021	2025
Centrumplan Gilze (park)	-1.548.483	159.155	407.380	-	-1.796.707	1.448.112	80.000	428.595	2024
Centrumplan Rijen Oost	2.758.268	23.444	-	-	2.781.712	260.211	1.053.000	-1.988.923	2024
Eikenveld	-107.591	3.078	-	-	-104.513	69.742	-	34.772	2022
Tussen de Leijen	6.650.276	89.843	17.461	-	6.722.658	20.861.059	32.519.546	4.935.830	2031
Vl. Vennen Noord Oost	-111.212	86.002	-	-	-25.209	1.000.567	1.788.537	813.180	2024
Wendel Zuid	1.497.983	242.798	1.378.870	-	361.911	1.426.609	2.890.868	1.102.348	2026
Totaal	17.691.531	967.342	3.115.412	-	15.543.461	25.881.732	40.616.109	-809.084	

Tabel 1 grondexploitaties per 30 juni 2022 (woningbouw)

In tabel 2 worden de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde), zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2023, vergeleken met de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde) zoals die zijn opgenomen in de jaarstukken 2021. Voor de verschillen wordt in deze paragraaf per exploitatie een toelichting gegeven.

Exploitatie (woningbouw)	Verwachte EW jaarstukken 2021	Verwacht eindjaar per 31-12-2021	Verwachte EW begroting 2023	Verwacht eindjaar per 30-06-2022	Verschil EW jaarstukken 2020 vs begroting 2023
Alphenseweg (grenzend aan OBS de Wildschut)	-722.002	2023	-734.864	2023	-12.863
Centrumplan Gilze (centrum)	-5.398.590	2025	-5.400.021	2025	-1.431
Centrumplan Gilze (park)	518.641	2024	428.595	2024	-90.047
Centrumplan Rijen Oost	-2.853.983	2024	-1.988.923	2024	865.060
Eikenveld	36.589	2022	34.772	2022	-1.817
Tussen de Leijen	1.099.759	2027	4.935.830	2031	3.836.072
VI. Vennen Noord Oost	881.171	2024	813.180	2024	-67.991
Wendel Zuid	1.089.999	2026	1.102.348	2026	12.349
Totaal	-5.348.415		-809.084		4.539.332

Tabel 2 verwachte eindwaarde begroting 2023 ten opzichte van jaarstukken 2021

De opbouw van het totale resultaat per project (het verwachte resterende resultaat op eindwaarde plus de gerealiseerde tussentijdse winstnemingen tot en met 2021) wordt in de tabel hieronder weergegeven.

Exploitatie (woningbouw)	Verwachte EW begroting 2023	Winstnemingen t/m 2021	Totaal resultaat project (EW)
Alphenseweg (grenzend aan OBS de Wildschut)	-734.864	-	-734.864
Centrumplan Gilze (centrum)	-5.400.021	-	-5.400.021
Centrumplan Gilze (park)	428.595	1.078.820	1.507.415
Centrumplan Rijen Oost	-1.988.923	-	-1.988.923
Eikenveld	34.772	359.171	393.943
Tussen de Leijen	4.935.830	-	4.935.830
VI. Vennen Noord Oost	813.180	3.310.712	4.123.892
Wendel Zuid	1.102.348	-	1.102.348
Totaal	-809.084	4.748.703	3.939.619

Tabel 3 totale resultaat per project

Onderstaand volgt een toelichting op de grootste afwijkingen en wordt per grondexploitatie de eindwaarde (afgerond op duizendtallen) per 30 juni 2022 vergeleken met de eindwaarde per ultimo 2021.

Alphenseweg (grenzend aan OBS de Wildschut)

De nieuwbouw van OBS de Wildschut is medio 2021 opgeleverd. Het openbaar gebied behorende bij de school en het openbare schoolspeelterrein worden afgerond in samenhang met het woonrijp maken van het aangrenzende plangebied (de grondexploitatie). Nadat de school is gereedgekomen, is het plangebied van de grondexploitatie bouwrijp gemaakt. Begin 2022 zouden de definitieve afspraken met de projectontwikkelaar gemaakt zijn zodat de bouw van de woningen in het voorjaar van 2022 kon starten.

Door de enorm gestegen materialenprijzen in de bouw heeft de ontwikkelaar vertraging opgelopen om het plan exploitabel te maken. Toegezegd is door de ontwikkelaar dat de definitieve input voor de koopovereenkomst na de bouwvak aangeleverd wordt zodat de overeenkomst medio september 2022 kan worden gesloten. Hiermee wijzigt de planning; in het najaar van 2022 wordt aangevangen

met de bouwwerkzaamheden en met een bouwtijd van circa acht maanden worden de woningen naar verwachting opgeleverd medio 2023. Het woonrijp maken start naar verwachting medio 2023 waarna het project eind 2023 wordt afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); -/- € 689.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); -/- € 711.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); -/- € 722.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); -/- € 735.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 13.000. Dit wordt veroorzaakt door een correctie op de indexering van de nog te maken kosten.

Omdat voor dit project, naar verwachting, niet alle kosten gedekt worden door opbrengsten is een voorziening (op netto contante waarde) gevormd. Het verloop van deze verliesvoorziening laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 662.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 694.000.

Centrumplan Gilze (Centrumdeel)

Centrumplan Gilze bestaat uit het projectgebied tussen de Nieuwstraat, Lange Wagenstraat en Aalstraat. Het plan wordt gevormd door een centrumdeel en een parkdeel. Voor het centrumdeel hebben we een koop- en realisatieovereenkomst gesloten met de ontwikkelaar. Het gebied wordt in twee fasen gerealiseerd. Van de eerste fase worden alle winkels, appartementen en grondgebonden woningen in 2022 opgeleverd. In 2022 zijn de laatste benodigde delen van de achtertuinen van particulieren in het plangebied door de gemeente verworven, waarmee de tweede fase van start is gegaan.

In de grondexploitatie zijn alle uitgangspunten van de realisatieovereenkomst en het gewijzigde programma verwerkt. Met de gesloten overeenkomst zijn we binnen de vastgestelde financiële kaders gebleven die zijn gehanteerd. Op basis van de overeenkomst worden werkzaamheden bouw- en woonrijp maken uitgevoerd door de projectontwikkelaar.

Actualisatie van de VON prijzen op basis van de definitieve verkoop en de verrekening van de meeropbrengst in dit kader dient deels nog te worden verwerkt in de grondexploitatie. Momenteel wordt als eindjaar voor dit project rekening gehouden met 2025.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); -/- € 5.488.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); -/- € 5.462.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); -/- € 5.399.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); -/- € 5.400.000.

Het verwachte resultaat (eindwaarde) is nagenoeg gelijk aan het resultaat per ultimo 2021.

Omdat voor dit project, naar verwachting, niet alle kosten gedekt worden door opbrengsten is een voorziening (op netto contante waarde) gevormd. Het verloop van deze verliesvoorziening laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 4.974.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 4.987.000.

Centrumplan Gilze (Parkdeel)

Centrumplan Gilze bestaat uit het projectgebied tussen de Nieuwstraat, Lange Wagenstraat en Aalstraat. Het plan bestaat uit een centrumdeel en een parkdeel. In het Parkdeel zijn verschillende woningbouwinitiatieven gerealiseerd, variërend van collectief particulier opdrachtgeverschap en particuliere woningbouw tot ontwikkeling van een appartementengebouw. In de tweede helft van 2021 is de verkoop van twee percelen aan een ontwikkelaar afgerond. Begin 2022 is de uitgifte van de resterende gronden afgerond. De bouwwerkzaamheden van de laatste woningbouwprojecten zijn in 2022 gestart en de verwachting is dat in 2023 een start kan worden gemaakt met het woonrijp maken van het resterende deel. Momenteel wordt voor deze grondexploitatie rekening gehouden met eindjaar 2024.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 938.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 909.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 519.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 429.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 90.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een correctie op de indexering van de nog te maken kosten (nadelig effect van € 74.000). Het resterende verschil is opgebouwd uit meerdere (kleine) afwijkingen.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 1.079.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 429.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.507.000.

Centrumplan Rijen Oost

Begin 2017 heeft de gemeenteraad besloten om deze locatie in ontwikkeling te nemen. Eind 2020 heeft de gemeente met een ontwikkelaar een koop- en realisatieovereenkomst gesloten ten aanzien van de verkoop van de te ontwikkelen gronden binnen het plangebied. Begin 2022 is overeenstemming bereikt tussen de ontwikkelaar en de verplaatsende supermarkt. Het behalen van deze overeenstemming geeft ons nu de ruimte (de ontbindende voorwaarden zijn hiermee niet meer van toepassing) om de onderhandelingsresultaten te verwerken in de grondexploitatie.

Het plan wordt momenteel verder uitgewerkt door de ontwikkelaar. Er zijn omgevingsvergunningen verleend waarvoor op het moment van dit schrijven de bezwaretermijn nog loopt. De werkzaamheden op het terrein starten naar verwachting in het vierde kwartaal van 2022 of in de eerste helft van 2023. In de tussentijd werken we aan de planvorming voor de herinrichting van het Wilhelminaplein die aansluit bij het centrumplan.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); -/- € 2.800.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); -/- € 2.856.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); -/- € 2.854.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); -/- € 1.989.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 865.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de onderhandelingsresultaten zijn verwerkt in de grondexploitatie.

Omdat voor dit project, naar verwachting, niet alle kosten gedekt worden door opbrengsten is een voorziening (op netto contante waarde) gevormd. Het verloop van deze verliesvoorziening laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 2.638.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 2.689.000.

Eikenveld

In december 2015 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan en de grondexploitatie van het project Eikenveld te Hulten vastgesteld. De gemeente heeft alle gronden reeds verkocht. In het kader van het woonrijp maken van de grond zijn alle werkzaamheden inmiddels afgerond (het laatste deel van de aanplanting is gerealiseerd). Een deel van het gebied (4800m²) heeft natuurbestemming gekregen (bomen aangeplant). Voor een strook grond (van een andere grondeigenaar) in dit kader, aangrenzend aan het perceel van de gemeente, dient nog een (mogelijke) nabetaling te worden gedaan. Het aantal vierkante meters waarop de nabetaling betrekking heeft, moet nog worden ingemeten. De grondexploitatie heeft als eindjaar 2022.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 39.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 39.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 37.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 35.000.

Het verwachte resultaat (eindwaarde) is nagenoeg gelijk aan het resultaat per ultimo 2021.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 359.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 35.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 394.000.

Tussen de Leijen

Het bestemmingsplan is door de raad vastgesteld op 31 januari 2022. Tevens is op deze datum de grondexploitatie vastgesteld door de raad, waarmee het gehele plangebied in exploitatie is genomen (het zuidelijke deel van het plangebied is daarmee betrokken in de reeds lopende grondexploitatie).

Het watervraagstuk is inmiddels goed in beeld gebracht en met de woningbouwcorporatie en ontwikkelaar is een bouwclaimovereenkomst gesloten. Ten behoeve van de vergunningaanvraag is een start gemaakt met het opstellen van de woningontwerpen; het betreft hier de woningen, welke in het kader van de bouwclaimovereenkomst gerealiseerd zullen gaan worden. Op dit moment wordt het civieltechnische inrichtingsplan en het plan voor het bouwrijp maken van de grond opgesteld. Daarnaast wordt de uitgiftestrategie van de overige bouwkavels voorbereid.

De verwachting is dat eind 2022/begin 2023 kan worden aangevangen met het bouwrijp maken van de grond (afhankelijk van het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan). Deze grondexploitatie loop naar verwachting tot 2031.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 1.318.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 1.320.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 1.100.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 4.936.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 3.836.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat het zuidelijke deel van het plangebied is betrokken in de reeds lopende grondexploitatie.

Per ultimo 2021 is er nog geen tussentijdse winst genomen. Het saldo van de toekomstige winstnemingen is derhalve gelijk aan het verwachte resultaat. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 4.936.000.

Vliegende Vennen Noord Oost

In 2021 is een perceel (realisatie van drie twee onder een kap woningen) aan de Belle van Zuylstraat verkocht aan een ontwikkelaar. Deze woningen zijn inmiddels opgeleverd en bewoond. De laatste nog uit te geven particuliere bouwkaavel is gereserveerd op basis van loting.

Vliegende Vennen Noord Oost fase III is tevens onderdeel van deze grondexploitatie. Op 9 juli 2020 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan vastgesteld. Inmiddels is het bestemmingsplan onherroepelijk vastgesteld. De kavels binnen dit deel van het plangebied worden naar verwachting verkocht in 2022 (14 percelen worden verkocht aan een ontwikkelaar en twee particuliere bouwkaavels worden door de gemeente uitgegeven).

De locatie is bouwrijp gemaakt, zodat de eerste woningen naar alle waarschijnlijkheid eind 2022/begin 2023 gebouwd kunnen worden. In dit deel van Vliegende Vennen worden grondgebonden woningen gerealiseerd. In 2024 wordt het resterende deel woonrijp gemaakt, de grondexploitatie heeft een restant looptijd van drie jaar.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 1.036.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 1.039.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 881.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 813.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 68.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een correctie op de indexering van de nog te maken kosten.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 3.311.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 813.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 4.124.000.

Wendel Zuid

In december 2015 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan en de grondexploitatie van het project Wendel-Zuid vastgesteld. Alle gronden in het exploitatiegebied zijn in eigendom van de gemeente.

De sanering van de Japanse duizendknoop is afgerond. Het bouwrijp maken van het plangebied is bijna gerealiseerd (aanleg van de retentievijver nog af te ronden). Met betrekking tot het noordelijk deel van het plangebied (in deze fase worden drie vrijstaande woningen en zes tweekappers gerealiseerd) is een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar. De vergunning is in het tweede kwartaal verleend en de bouw is inmiddels gestart.

Omtrent de ontwikkeling van het zuidelijk deel van het plangebied lopen er gesprekken met een andere partij. Hier wordt gekeken naar de realisatie van microwoningen, een knarrenhof,

patiowoningen en starterswoningen. De gemeente zal daarnaast in deze fase een zestal percelen uitgeven voor zelfbouw. Naar verwachting wordt in 2023 gestart met de bouw. Het woonrijp maken zal dan worden afgerond eind 2024/begin 2025.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 1.279.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 1.213.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 1.090.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 1.102.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 12.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Een correctie op de indexering van de nog te maken kosten (negatief effect van circa € 65.000);
- Alle werkzaamheden in het kader van het bouwrijp maken van de grond zijn afgerond, waarmee de meerwerk stelpost is komen te vervallen (positief effect van circa € 54.000);
- Het resterende verschil is opgebouwd uit meerdere (kleine) afwijkingen.

Per ultimo 2021 is nog geen tussentijdse winst genomen. Het saldo van de toekomstige winstnemingen is derhalve gelijk aan het verwachte resultaat. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.102.000.

Lopende grondexploitaties (Bedrijventerreinen)

Bedrijventerreinexploitaties

In tabel 4 hieronder zijn de lasten en baten over het eerste half jaar van 2022 per woningbouwexploitatie opgenomen die in deze begroting zijn verantwoord. Tevens zijn per exploitatie de nog te verwachte lasten en baten in de toekomst en het verwachte resterende (dus exclusief reeds genomen winsten) resultaat op eindwaarde opgenomen.

Exploitatie (bedrijventerreinen)	Boekwaarde per 31-12-2021	Lasten t/m 30-06-2022	Baten t/m 30-06-2022	Winst-neming 2022	Boekwaarde per 30-06-2022	Verwachte lasten	Verwachte baten	Verwachte eindwaarde	Verwacht eindjaar
Haansberg Oost	159.209	15.751	-	-	174.960	277.681	1.670.873	1.218.232	2023
MBP (ingebrachte grond)	-434.924	14.317	-	-	-420.607	334.359	-	86.249	2025
MBP fase 1	3.264.276	25.320	3.389.020	-	-99.423	184.695	631.297	546.026	2025
MBP fase 2	3.694.652	11.748	-	-	3.706.400	1.813.293	4.434.789	-1.084.904	2030
VI. Vennen Paarse Strook	-1.030.346	4.346	-	-	-1.026.000	174.171	399.132	1.250.961	2024
Totaal	5.652.868	71.482	3.389.020	-	2.335.330	2.784.197	7.136.091	2.016.564	

Tabel 4 grondexploitaties per 30 juni 2022 (bedrijventerreinen)

In tabel 5 worden de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde), zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2023, vergeleken met de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde) zoals die zijn opgenomen in de jaarstukken 2021. Voor de verschillen wordt in deze paragraaf per exploitatie een toelichting gegeven.

Exploitatie (bedrijveterreinen)	Verwachte EW jaarstukken 2021	Verwacht eindjaar per 31-12-2021	Verwachte EW begroting 2023	Verwacht eindjaar per 30-06-2022	Verschil EW jaarstukken 2020 vs begroting 2023
Haansberg Oost	1.211.170	2023	1.218.232	2023	7.062
MBP (ingebrachte grond)	52.592	2025	86.249	2025	33.657
MBP fase 1	545.954	2025	546.026	2025	72
MBP fase 2	-956.818	2030	-1.084.904	2030	-128.086
VI. Vennen Paarse Strook	1.272.293	2024	1.250.961	2024	-21.332
Totaal	2.125.190		2.016.564		-108.627

Tabel 5 verwachte eindwaarde begroting 2023 ten opzichte van jaarstukken 2021

De opbouw van het totale resultaat per project (het verwachte resterende resultaat op eindwaarde plus de gerealiseerde tussentijdse winstnemingen tot en met 2021) wordt in de tabel hieronder weergegeven.

Exploitatie (bedrijveterreinen)	Verwachte EW begroting 2023	Winstnemingen t/m 2021	Totaal resultaat project (EW)
Haansberg Oost	1.218.232	4.732.399	5.950.631
MBP (ingebrachte grond)	86.249	1.194.325	1.280.574
MBP fase 1	546.026	2.166.694	2.712.719
MBP fase 2	-1.084.904	-	-1.084.904
VI. Vennen Paarse Strook	1.250.961	2.591.768	3.842.729
Totaal	2.016.564	10.685.186	12.701.750

Tabel 6 totale resultaat per project

Onderstaand volgt een toelichting op de grootste afwijkingen en wordt per grondexploitatie de eindwaarde (afgerond op duizendtallen) per 30 juni 2022 vergeleken met de eindwaarde per ultimo 2021.

Haansberg Oost

Binnen het plangebied dienen nog werkzaamheden te worden uitgevoerd in het kader van de verkeersinrichting, groenvoorzieningen en de aanleg van inritten. In de eerste helft van 2022 hebben geen grondverkoop plaatsgevonden. In dit plangebied heeft de gemeente op dit moment nog circa 1,1 ha. in de verkoop (drie percelen). Hiervan is voor twee kavels een optie verleend en voor een kavel een koopovereenkomst getekend (grond transporteert naar verwachting in 2023). De grondexploitatie heeft een restant looptijd van twee jaar.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 1.162.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 1.194.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 1.211.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 1.218.000.

Het verwachte resultaat (eindwaarde) is gelijk aan het resultaat per ultimo 2021.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 4.732.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 1.218.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 5.951.000.

Midden-Brabant Poort (ingebrachte grond)

Deze grondexploitatie heeft betrekking op de grond die de gemeente heeft ingebracht (verkocht) in Midden-Brabant Poort CV. Er zijn in deze exploitatie middelen gereserveerd voor, onder andere, nog

aan te leggen inritten, groenvoorzieningen en planontwikkelingskosten. Op basis van de voortgang van de eerste fase van het project Midden-Brabant Poort (bijna alle kavels zijn inmiddels verkocht) is deze grondexploitatie geactualiseerd. Naar verwachting kan dit project in 2025 worden afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 66.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 67.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 53.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 86.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 34.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Een correctie op de indexering van de nog te maken kosten (negatief effect van circa €13.000);
- De nog te maken kosten voor planontwikkeling en de stelpost voor onvoorzienbare kosten zijn afgebouwd conform de voortgang van de eerste fase van het project Midden-Brabant Poort (positief effect van circa € 13.000);
- Op basis van realisatiecijfers is de geprognosticeerde kostenpost voor het aanleggen van inritten naar beneden (€ 34.000) bijgesteld.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 1.194.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 86.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.281.000.

Midden-Brabant Poort fase 1

In 2011 is de gemeente met haar samenwerkingspartner de planuitvoering gestart van fase 1. Het bouw- en woonrijp maken van de gronden in fase 1 is zo goed als afgerond. Nu resteren hoofdzakelijk beheer- en verkoopwerkzaamheden. In 2021 zijn vijf kavels verkocht aan vier verschillende bedrijven. In de eerste helft van 2022 zijn vier kavels verkocht aan drie verschillende bedrijven. De resterende kavel (1 perceel van circa 4000m²) wordt naar verwachting verkocht in 2023. Daarna resteren tot en met eind 2023/begin 2024 de bouwwerkzaamheden en in 2024/2025 wordt het resterende deel woonrijp gemaakt. Naar verwachting kan dit project in 2025 worden afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 815.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 882.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 546.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 546.000.

Het verwachte resultaat (eindwaarde) is gelijk aan het resultaat per ultimo 2021.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 2.167.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 546.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 2.713.000.

Midden-Brabant Poort fase 2

Gezien de nauwe relatie met het plangebied van fase 1 heeft de gemeente Midden-Brabant Poort fase 2 in 2015 in exploitatie genomen. Dit past binnen de Provinciale plannen, waardoor de mogelijkheid bestaat om fase 2 te ontwikkelen zodra fase 1 in een verder gevorderd stadium is. De gronden in het exploitatiegebied zijn volledig in eigendom van de gemeente. De grondexploitatie heeft een restant looptijd van negen jaar.

De voorbereidingsfase is inmiddels opgestart. Momenteel wordt onderzocht of de gemeente deze ontwikkeling wederom in een publiek-privaat samenwerkingsverband vorm wil gaan geven. Dit jaar wordt gebruikt voor de regionale- en provinciale afstemming, waarna (naar verwachting) eind 2022 de ruimtelijke procedure wordt opgestart. De doorlooptijd van de ruimtelijke procedure (o.a. onderzoeken en bestemmingsplanprocedure) is circa een jaar. De verwachting is dat eind 2023 het bestemmingsplan wordt vastgesteld, waarna wordt gestart met het bouwrijp maken van het plangebied. De eerste verkopen staan geprognosticeerd voor 2024. Deze grondexploitatie heeft een restant looptijd van negen jaar.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); -/- € 928.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); -/- € 925.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); -/- € 957.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); -/- € 1.085.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 128.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een correctie op de indexering van de nog te maken kosten.

Omdat voor dit project, naar verwachting, niet alle kosten gedekt worden door opbrengsten is een voorziening (op netto contante waarde) gevormd. Het verloop van deze verliesvoorziening laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 761.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 801.000.

Vliegende Vennen Paarse Strook

Deze locatie vormt de overgangszone tussen de woonwijk Vliegende Vennen en het bedrijventerrein ten zuiden van het spoor. De Paarse Strook is bedoeld voor bedrijven met de mogelijkheid tot het bouwen van een bedrijfswoning. Het plan wordt gefaseerd ontwikkeld en is volledig bouwrijp gemaakt. In 2021 is een perceel verkocht. Het laatste nog uit te geven perceel wordt naar verwachting in 2022 of 2023 verkocht.

In het oostelijke deel van het plangebied (aan de voet van het kunstwerk “de Margrietten”) start een aannemer met de realisatie van 17 woningen. In het tweede kwartaal van 2022 is gestart met de bouwwerkzaamheden van de eerste zeven woningen, waarna in het vierde kwartaal wordt aangevangen met de resterende 10 woningen. Naar verwachting wordt dit eind 2023/begin 2024 afgerond. Daarna wordt het resterende deel van het plangebied woonrijp gemaakt. Het eindjaar is derhalve verschoven van 2023 naar 2024.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Jaarstukken 2020 (per 31-12-2020); € 1.425.000;
- Begroting 2022 (per 30-06-2021); € 1.427.000;
- Jaarstukken 2021 (per 31-12-2021); € 1.272.000;
- Begroting 2023 (per 30-06-2022); € 1.251.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2021 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 21.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een correctie op de indexering van de nog te maken kosten. Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per ultimo 2021, bedraagt € 2.592.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 1.251.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 3.843.000.

Winst- en verliesneming grondexploitaties

Voor projecten waarin niet alle kosten gedekt worden door opbrengsten vormen wij een voorziening (op basis van de netto contante waarde). We brengen dit bedrag ten laste van de algemene reserve grondexploitatie. Bij de bepaling van de winstneming wordt de "percentage of completion" regel uit het BBV toegepast. Daarbij wordt een deel van het verwachte eindresultaat tussentijds als winst genomen (en gedoteerd aan de algemene reserve grondexploitatie) naar rato van de gerealiseerde baten en lasten.

Jaarlijks bezien we bij de samenstelling van de jaarstukken of we gronden moeten afwaarderen (en een verliesvoorziening moeten treffen) en of we winst moeten nemen.

Reserves grondbedrijf

Met bouwgrondexploitaties zijn meer dan gemiddelde risico's gemoeid. De exploitatie strekt zich uit over een groot aantal jaren en het gaat om grote investeringen. De opbrengsten worden veelal pas na de gemaakte kosten genoten en het is altijd de vraag of de verwachte opbrengsten ook gerealiseerd worden. Er wordt geprobeerd zoveel mogelijk risico's te kwantificeren en deze in de grondexploitatieberekeningen mee te nemen. In de grondexploitatie moet voldoende weerstandscapaciteit aanwezig zijn om risico's op te kunnen vangen. Jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken wordt een risico-inventarisatie opgemaakt om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen.

Het weerstandsvermogen van het grondbedrijf bestaat uit de algemene reserve grondexploitatie en dient ter dekking van onvoorzienbare risico's. Dotaties en onttrekkingen vinden plaats als gevolg van winst- en verliesneming op de lopende grondexploitaties. Het saldo van de algemene reserve grondexploitatie per 31-12-2021 bedraagt € 4.341.201. Dit bedrag is gereserveerd om mogelijke risico's op te vangen. Het gewogen risico voor de lopende grondexploitaties tezamen is in totaal € 2.790.010. Hiermee is rekening gehouden in de berekende weerstandscapaciteit.

H: Wet Open Overheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (Woo) in werking getreden en deze vervangt de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob). Vanaf deze datum is de passieve openbaarmaking binnen de gemeente daarop aangepast. De actieve openbaarmaking is nog niet verplicht. De wet wordt op dit punt stapsgewijs ingevoerd.

Verder verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

In het kader van openbaarheid van informatie treedt naar verwachting in 2023 de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) in werking. Deze wet stelt eisen aan het digitale klantcontact van de afdelingen.

Beleidsvoornemens

Beleidsvoornemen voor 2023 bestaat voor de actieve openbaarmaking uit het voldoen aan hetgeen wettelijk is voorgeschreven. De verplicht gestelde informatiecategorieën worden openbaar gemaakt. In het kader van de informatie huishouding op orde worden verantwoordelijkheden en bevoegdheden rond digitale documenten expliciet gemaakt, richtlijnen rond digitale documenten daar waar nodig aangevuld, verbeterd en geïmplementeerd. Voor de Wmebv worden de relevante processen voorzien van een digitaal kanaal dat voldoet aan de eisen van de Wmebv.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

In de programmabegroting hebben wij per programma een inhoudelijke, beleidsmatige toelichting en een analyse van de baten en lasten ten opzichte van de begroting van voorgaand jaar opgenomen. Om de financiële analyses en toelichtingen niet zowel in de programmaverantwoording en het overzicht van baten en lasten op te nemen, verwijzen wij voor de analyse en toelichting van de baten en lasten per programma ten opzichte van de begroting van voorgaand jaar naar het onderdeel “Wat heeft het gekost?” van de programmabegroting.

Programma	Rekening 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 0	4.246	1.371	-2.875	4.847	2.250	-2.597	3.846	282	-3.564	3.696	284	-3.412	3.710	286	-3.424	3.711	288	-3.423
Programma 1	2.798	10	-2.788	2.962	180	-2.782	3.015	10	-3.005	3.068	10	-3.058	3.127	11	-3.116	3.197	11	-3.186
Programma 2	2.334	-60	-2.394	2.973	145	-2.828	3.044	123	-2.921	2.931	124	-2.807	3.198	124	-3.074	3.106	125	-2.981
Programma 3	2.567	3.120	553	2.607	4.106	1.499	898	1.827	929	738	818	80	1.143	912	-230	1.162	913	-249
Programma 4	2.404	773	-1.631	2.899	1.437	-1.462	3.069	1.202	-1.867	2.609	1.144	-1.466	2.598	1.144	-1.454	2.597	1.144	-1.453
Programma 5	6.790	1.699	-5.091	7.321	1.000	-6.321	8.043	1.073	-6.970	8.200	957	-7.243	9.345	942	-8.403	8.238	947	-7.291
Programma 6	31.471	7.986	-23.485	33.158	7.076	-26.082	32.457	6.812	-25.645	32.076	6.812	-25.264	32.075	6.911	-25.164	32.144	6.914	-25.230
Programma 7	5.468	4.357	-1.111	6.153	4.521	-1.632	5.855	4.315	-1.540	5.795	4.273	-1.522	5.688	4.285	-1.403	5.716	4.296	-1.420
Programma 8	6.323	5.143	-1.180	9.400	7.558	-1.843	11.886	11.259	-626	4.176	3.247	-929	4.131	2.845	-1.286	4.465	2.881	-1.584
Subtotaal programma's	64.400	24.398	-40.003	72.322	28.274	-44.048	72.113	26.903	-45.210	63.291	17.669	-45.622	65.014	17.459	-47.555	64.335	17.517	-46.818
Alg. dekkingsmiddelen	327	50.562	50.234	1.511	55.793	54.281	3.347	57.611	54.264	5.488	59.481	53.993	7.601	61.341	53.740	7.044	59.997	52.953
Overhead	7.557	589	-6.967	8.251	599	-7.652	8.811	530	-8.281	8.617	517	-8.100	8.916	490	-8.426	9.064	440	-8.624
VpB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	1	0	-1	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26
Saldo baten en lasten	72.284	75.549	3.265	82.085	84.666	2.581	84.297	85.045	748	77.422	77.668	246	81.557	79.290	-2.266	80.469	77.955	-2.515
Reserves programma 0	307	263	-44	25	30	5	0	25	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserves programma 1	0	49	49	0	37	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserves programma 2	373	419	46	778	589	-189	99	186	87	141	77	-63	155	100	-55	165	115	-51
Reserves programma 3	833	39	-794	1.772	10	-1.762	1.180	0	-1.180	333	0	-333	26	0	-26	10	0	-10
Reserves programma 4	0	216	216	393	202	-191	0	560	560	0	157	157	0	144	144	0	141	141
Reserves programma 5	590	708	118	6.058	961	-5.097	20	711	691	20	570	550	15	1.762	1.747	15	690	675
Reserves programma 6	0	671	671	381	486	105	0	474	474	0	93	93	0	89	89	0	89	89
Reserves programma 7	19	165	146	0	67	67	0	67	67	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserves programma 8	2.911	2.066	-845	2.790	9.935	7.146	3.321	1.488	-1.833	595	154	-441	337	106	-231	302	6	-297
Reserves programma 9	550	153	-397	1.768	322	-1.446	0	399	399	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subt. mutaties reserves	5.583	4.748	-834	13.965	12.640	-1.326	4.620	3.910	-710	1.089	1.051	-38	532	2.201	1.669	492	1.040	548
Resultaat	77.867	80.297	2.430	96.050	97.305	1.255	88.917	88.955	38	78.510	78.718	208	82.089	81.492	-597	80.961	78.995	-1.967

Incidentele baten en lasten

Wij zijn er in geslaagd om u een sluitende begroting 2023 te presenteren. Onze baten en lasten zijn dus met elkaar in evenwicht (begrotingsevenwicht). Bij de beoordeling van onze begroting is het voor de Provincie van belang dat er ook sprake is van materieel begrotingsevenwicht. Dit houdt in dat de structurele lasten minimaal worden gedekt door structurele baten (tabel 1). Hierbij mogen dus incidentele lasten wel door structurele baten worden gedekt, maar structurele lasten niet door incidentele baten. De aard van de baten en lasten bepaalt in eerste instantie of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Bij het bepalen van het structurele begrotingsaldo worden de incidentele lasten en baten uitgezonderd.

In tabel 2 geven wij u een overzicht van de totale baten en lasten, de incidentele baten en lasten, en een specificatie van de incidentele baten en lasten. De totale incidentele lasten in de begroting 2023 ad. € 5.125.000 worden voor een bedrag van € 4.105.000 gedekt door incidentele baten. Tegenover de overige incidentele lasten ad. € 1.020.000 staan structurele baten.

Om een last of een baat als incidenteel aan te kunnen merken, moet deze van materiële omvang zijn. De Commissie BBV adviseert om in de financiële verordening op te nemen bij welk bedrag hier sprake van is. De bedoeling hiervan is om de begroting, en het overzicht van incidentele baten en lasten, niet nodeloos ingewikkeld te maken, door een grote hoeveelheid kleine bedragen als incidenteel aan te merken. In de huidige financiële verordening is hiervoor geen grensbedrag opgenomen. Daarom wordt er in deze begroting van uitgegaan dat alle bedragen vanaf € 40.000 als materieel beschouwd dienen te worden.

Tabel 1: Structureel begrotingsaldo 2023-2026

(bedragen x € 1.000)								
	2023		2024		2025		2026	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Saldo baten en lasten	84.297	85.045	77.422	77.668	81.557	79.290	80.469	77.955
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	4.620	3.910	1.089	1.051	532	2.201	492	1.040
Begrotingssaldo na bestemming	88.917	88.955	78.511	78.719	82.089	81.491	80.961	78.995
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	5.125	4.105	948	1.066	452	452	302	302
Onderuitputting kapitaallasten	-15	-	-153	-	-	-	-	-
	83.792	84.850	77.563	77.653	81.637	81.039	80.659	78.693
Structureel begrotingsaldo		1.058		90		-598		-1.966

Tabel 2: Incidentele baten en lasten 2023-2026

Omschrijving programma	bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
<u>Programma 0: Bestuur</u>				
lasten - Project Gilze en Rijen 2040	50	-	-	-
lasten - Plan strategische gronden	100	-	-	-
<u>Programma 2: Verkeer</u>				
lasten - Voorbereidingskredieten	186	-	-	-
<u>Programma 3: Economie</u>				
baten - Resultaat grondexploitatie	1.170	323	16	-
<u>Programma 4: Onderwijs</u>				
lasten - Nationaal Programma Onderwijs	303	-	-	-
lasten - Voorbereidingskosten Prinsenboschool	90	-	-	-
<u>Programma 5: Sport, cultuur en recreatie</u>				
lasten - Lokaal sportakkoord	155	-	-	-
lasten - Bomenbeleidsplan	30	30	-	-
<u>Programma 6: Sociaal domein</u>				
lasten - Coronaherstartplan	381	-	-	-
<u>Programma 8: VHROSV</u>				
lasten - Alternatieve woonvormen mogelijk maken	100	-	-	-
lasten - Kunst Tussen de Leijen	-	-	100	-
lasten - Voorbereidingskrediet Rijen Zuid	40	-	-	-
baten - Resultaat grondexploitatie	1.041	595	336	302
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>				
lasten - Coronaherstartplan	266	-	-	-
<u>Overhead</u>				
lasten - Digitaliseren milieu-, bouw- en omgevingsvergunning	82	-	-	-
lasten - Voorbereidingskrediet Huisvesting	51	-	-	-
<u>Reserves</u>				
lasten - Resultaat grondexploitatie bedrijventerreinen	1.170	323	16	-
lasten - Resultaat grondexploitatie woningbouw	1.041	595	336	302
lasten - spoorzone	1.080			
baten - Project Gilze en Rijen 2040	25	-	-	-
baten - Plan strategische gronden	100	-	-	-
baten - Voorbereidingskredieten	277	-	-	-
baten - Nationaal Programma Onderwijs	303	-	-	-
baten - Voorbereidingskosten Prinsenboschool	90	-	-	-
baten - Lokaal sportakkoord	155	-	-	-
baten - Bomenbeleidsplan	30	30	-	-
baten - Coronaherstartplan	647	-	-	-
baten - Kunst tussen de Leijen	-	-	100	-
baten - Warmtetransitie	67			
baten - Capaciteit RO	118	118	-	-
baten - Digitaliseren milieu-, bouw- en omgevingsvergunning	82	-	-	-
Totaal Lasten:	5.125	948	452	302
Totaal Baten:	4.105	1.066	452	302
	1.020	-118	-	-

Toelichting incidentele baten en lasten

Project Gilze en Rijen 2040

We maken samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en andere partners een visie op waar we als gemeente willen staan in 2040.

Plan strategische gronden

Om in de toekomst meer zeggenschap te hebben over bouwlocaties gaan we nieuwe strategische aankopen van gronden en gebouwen doen waar op de korte of middellange termijn woningbouw of bedrijventerrein gerealiseerd kan worden.

Vorbereidingskredieten

We hebben in 2023 voorbereidingskosten begroot voor onder andere fietsvoorziening Gilze-Riel, reconstructie Hulten en huisvesting.

Resultaat grondexploitatie

De resultaten (winsten en verliezen) van de grondexploitatie moeten als incidenteel worden aangemerkt. De resultaten worden verrekend met de Algemene reserve grondexploitatie.

Coronaherstelplan (waaronder Nationaal programma onderwijs)

Het coronaherstelplan is eind 2021 vastgesteld door de raad en heeft een uitvoeringsperiode die door loopt in 2023.

Lokaal sportakkoord

We hebben middelen opgenomen voor het uitvoeren van ons aandeel in het lokale Sportakkoord en het lokale Fitakkoord.

Bomenbeleidsplan

Door klimaatverandering neemt hittestress, langdurig droogte en wateroverlast toe. Bomen zorgen voor verkoeling door hun schaduw maar vooral ook door verdamping. Ook in Gilze en Rijen is hittestress een probleem, dat blijkt uit de stresstest klimaatadaptatie. Om dit aan te pakken willen we een analyse maken van waar hittestress het meeste problematisch is en waar er nog ruimte voor bomen is. Prioriteit hierin krijgen locaties waar mensen langer buiten verblijven en waar weinig tot geen schaduw is. Om de hittestress op deze locaties te verminderen planten we in 2023 en 2024 30 bomen per jaar.

Alternatieve woonvormen mogelijk maken

Vooruitlopend op het actualiseren van de woonvisie en het actieprogramma wonen, willen wij alternatieve woonvormen, zoals bijvoorbeeld flexwoningen, mogelijk maken.

Kunst tussen de Leijen

Binnen het project Tussen de Leijen willen wij ook kunst een plaats geven. Qua bedrag hebben wij aansluiting gezocht bij de kunstuiting in het centrumplan Gilze. We dekken de uitgaven vanuit de algemene reserve grondexploitatie.

Digitaliseren milieu-, bouw- en omgevingsvergunningen

Wettelijke initiatieven zoals de Wet Open Overheid (WOO) en de komst van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) vragen om een informatiehuishouding die digitaal toegankelijk is. De praktijk van alledag vraagt vooral om het digitaal beschikbaar hebben van vergunningen. Veel burgers en bedrijven vragen deze op en verwachten de informatie ook digitaal geleverd te krijgen. Ook de uitwisseling met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant verloopt digitaal. De interne ABG organisatie met verschillende vestigingen vraagt om beschikbaarheid van digitale vergunningen.

Overzicht van reserves en voorzieningen

OVERZICHT RESERVES BEGROTING 2023																			
Naam van de reserve	Saldo begin 2022	Erbij	Eraf	Saldo begin 2023	Erbij	Eraf	Saldo begin 2024	Erbij	Eraf	Saldo begin 2025	Erbij	Eraf	Saldo begin 2026	Erbij	Eraf	Saldo begin 2027	Erbij	Eraf	Saldo eind 2027
A. Algemene reserves																			
Algemene reserve	1.916.743	5.378.430	2.576.292	4.718.881	-	1.579.000	3.139.881	-	-	3.139.881	-	-	3.139.881	-	-	3.139.881	-	-	3.139.881
Algemene reserve grondexploitatie	4.341.201	2.722.023	6.906.000	157.224	2.210.997	1.418.000	950.221	917.779	118.000	1.750.000	352.267	100.000	2.002.267	302.227	-	2.304.494	217.377	92.000	2.429.871
Totaal algemene reserves	6.257.945	8.100.453	9.482.292	4.876.106	2.210.997	2.997.000	4.090.103	917.779	118.000	4.889.882	352.267	100.000	5.142.149	302.227	-	5.444.376	217.377	92.000	5.569.753
B. Bestemmingsreserves																			
Omgevingsplannen	10.000	-	10.000	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Wegen	1.397.125	-	496.000	901.125	-	-	901.125	-	38.715	862.410	-	50.229	812.181	-	57.257	754.924	-	57.257	697.667
Groen	101.770	-	101.770	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Openbare verlichting	771.920	96.260	-	868.180	99.157	-	967.337	102.054	-	1.069.391	104.950	-	1.174.341	107.847	-	1.282.188	110.744	-	1.392.932
Cultuurfonds	57.918	15.000	55.000	17.918	20.000	-	37.918	20.000	-	57.918	15.000	-	72.918	15.000	-	87.918	15.000	-	102.918
Nieuwbouw basisonderwijs	990.403	-	166.713	823.690	-	131.331	692.359	-	121.307	571.052	-	108.867	462.185	-	106.080	356.105	-	82.179	273.926
Sportpark Vijf Eiken	2.805.524	-	218.032	2.587.492	-	218.032	2.369.460	-	218.032	2.151.428	-	218.032	1.933.396	-	218.032	1.715.364	-	218.032	1.497.332
Sporthal Rijen	-	700.000	-	700.000	-	-	700.000	-	17.500	682.500	-	17.500	665.000	-	17.500	647.500	-	17.500	630.000
Sportpark Verhoven tennis	1.059.843	-	40.033	1.019.810	-	40.033	979.777	-	40.033	939.744	-	40.033	899.711	-	40.033	859.678	-	40.033	819.645
Sportpark Verhoven voetbal	2.274.217	-	178.708	2.095.509	-	178.708	1.916.801	-	178.708	1.738.093	-	178.708	1.559.385	-	178.708	1.380.677	-	131.995	1.248.682
MFA Molenschot	1.598.151	-	88.718	1.509.433	-	88.718	1.420.715	-	88.718	1.331.997	-	88.718	1.243.279	-	88.718	1.154.561	-	88.718	1.065.843
Atletiekbaan Spiridon	598.627	-	47.269	551.358	-	47.269	504.089	-	43.282	460.807	-	38.929	421.878	-	38.929	382.949	-	38.929	344.020
Prinsenboschool	859.226	-	35.407	823.819	-	35.407	788.412	-	35.407	753.005	-	35.407	717.598	-	35.407	682.191	-	35.407	646.784
Ondernemersfonds	57.606	30.000	10.000	77.606	10.000	-	87.606	10.000	-	97.606	10.000	-	107.606	10.000	-	117.606	10.000	-	127.606
Sociaal domein	14.100	-	4.700	9.400	-	4.700	4.700	-	4.700	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Openbare schoolspeelterrinen	237.744	-	26.721	211.023	-	20.816	190.207	-	20.816	169.391	-	20.816	148.575	-	20.816	127.759	-	14.316	113.443
Spoorzone	1.418.488	1.170.000	1.402.744	1.185.744	2.280.000	-	3.465.744	-	5.658	3.460.086	-	5.658	3.454.428	-	5.658	3.448.770	270.000	5.658	3.713.112
Fonds stimulering burgerinitiatieven	40.547	-	-	40.547	-	-	40.547	-	-	40.547	-	-	40.547	-	-	40.547	-	-	40.547
Onderh. gemeentelijke gebouwen	456.911	-	188.042	268.869	-	-	268.869	-	-	268.869	-	-	268.869	-	-	268.869	-	-	268.869
Onderh. sportcomplex Den Butter	211.305	-	-	211.305	-	-	211.305	-	-	211.305	-	-	211.305	-	-	211.305	-	-	211.305
Onderh. buitensportaccommodaties	1.062.000	-	-	1.062.000	-	51.147	1.010.853	-	51.147	959.706	-	51.147	908.559	-	51.147	857.412	-	51.147	806.265
Duurzame herinr. wijken en straten	-	496.000	-	496.000	-	-	496.000	38.715	38.715	496.000	50.229	50.229	496.000	57.257	57.257	496.000	57.257	57.257	496.000
Warmtetransitie	134.667	-	67.333	67.334	-	67.334	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sporthal Gilze	-	5.188.000	-	5.188.000	-	-	5.188.000	-	-	5.188.000	-	1.197.222	3.990.778	-	124.722	3.866.056	-	124.722	3.741.334
Ruimte voor ruimte gelden	-	600.000	30.000	570.000	-	30.000	540.000	-	30.000	510.000	-	-	510.000	-	-	510.000	-	-	510.000
Totaal bestemmingsreserves	16.158.090	8.295.260	3.167.190	21.286.160	2.409.157	913.495	22.781.822	170.769	932.738	22.019.853	180.179	2.101.495	20.098.537	190.104	1.040.264	19.248.377	463.001	963.150	18.748.228
Totaal generaal reserves	22.416.035	16.395.713	12.649.482	26.162.266	4.620.154	3.910.495	26.871.925	1.088.548	1.050.738	26.909.735	532.446	2.201.495	25.240.686	492.331	1.040.264	24.692.753	680.378	1.055.150	24.317.981

OVERZICHT VOORZIENINGEN BEGROTING 2023																			
Naam van de voorziening	Saldo begin	Erbij	Eraf	Saldo eind	Erbij	Eraf	Saldo eind	Erbij	Eraf	Saldo eind	Erbij	Eraf	Saldo eind	Erbij	Eraf	Saldo eind	Erbij	Eraf	Saldo eind
	van het			van het			van het			van het			van het			van het			van het
	dienstjaar			dienstjaar			dienstjaar			dienstjaar			dienstjaar			dienstjaar			dienstjaar
	2022			2022			2023			2024			2025			2026			2027
<u>Voorzieningen bestaande risico's</u>																			
Voorziening pensioen en wachtgeld wethouders	4.182.889	782.690	1.608.000	3.357.579	127.690	437.000	3.048.269	127.690	378.000	2.797.959	127.690	236.000	2.689.649	127.690	150.000	2.667.339	127.690	150.000	2.645.029
Voorziening voormalig personeel/ FPU	73.056	-	5.000	68.056	-	5.000	63.056	-	5.000	58.056	-	5.000	53.056	-	5.000	48.056	-	5.000	43.056
Voorziening verlofrisico medewerkers	153.647	-	100.000	53.647	-	-	53.647	-	-	53.647	-	-	53.647	-	-	53.647	-	-	53.647
<u>Verkregen middelen van derden ter besteding</u>																			
Voorziening afvalstoffenheffing	350.402	-	78.006	272.396	-	100.706	171.690	-	70.456	101.234	-	70.456	30.778	-	70.456	39.678	-	65.408	105.086
Voorziening riolering	7.263.062	-	1.844.917	5.418.145	-	1.932.495	3.485.650	-	1.555.643	1.930.007	-	1.282.295	647.712	185.491	-	833.203	187.831	-	1.021.034
Subtotaal voorzieningen excl. verliesvoorziening GREX	12.023.057	782.690	3.635.923	9.169.823	127.690	2.475.201	6.822.312	127.690	2.009.099	4.940.903	127.690	1.593.751	3.474.842	313.181	225.456	3.562.567	315.521	220.408	3.657.680
Voorziening verwachte verliezen Grondexploitatie	9.171.423	-	-	9.171.423	-	-	9.171.423	-	-	9.171.423	-	-	9.171.423	-	-	9.171.423	-	-	9.171.423
Totaal voorzieningen	21.194.480	782.690	3.635.923	18.341.246	127.690	2.475.201	15.993.735	127.690	2.009.099	14.112.326	127.690	1.593.751	12.646.265	313.181	225.456	12.733.990	315.521	220.408	12.829.103

Overzicht mutaties reserves

bedragen x € 1.000

Omschrijving programma	2023		2024		2025		2026		2027	
	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.
Programma 0: Bestuur en ondersteuning										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	25		0		0		0		92	
Programma 1: Veiligheid										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	0		0		0		0		0	
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat										
Toevoegingen	99		141		155		165		168	
- Openbare verlichting		99		102		105		108		111
- Motie duurzame herinrichting		0		39		50		57		57
Onttrekkingen	186		77		100		115		115	
- Motie duurzame herinrichting		0		77		100		115		115
Programma 3: Economie										
Toevoegingen	1.180		333		26		10		10	
- Ondernemersfonds		10		10		10		10		10
Onttrekkingen	0		0		0		0		0	
Programma 4: Onderwijs										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	560		157		144		141		118	
- Prinsboschool		35		35		35		35		35
- Saldo onderwijs		131		121		109		106		82
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie										
Toevoegingen	20		20		15		15		15	
- Cultuurfonds		20		20		15		15		15
Onttrekkingen	711		570		1.762		690		637	
- Sportpark Vijf Eiken		218		218		218		218		218
- Sportpark Verhoven		179		179		179		179		132
- TC Gilze		40		40		40		40		40
- Atletiekbaan Spiridon		47		43		39		39		39
- Schoolspeelterrein Burg. Van Mierloschool		7		7		7		7		0
- Schoolspeelterrein De Bolster		8		8		8		8		8
- Schoolspeelterrein De Wildschut		6		6		6		6		6
- Kantplanken VV Gilze		3		3		3		3		3
- Aanleg velden voetbal Sportpark Vijf Eiken		48		48		48		48		48
- Sporthal Rijen		0		18		18		18		18
- Sporthal Gilze		0		0		1.197		125		125
Programma 6: Sociaal domein										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	474		93		89		89		89	
- MFA Molenschot		89		89		89		89		89
Programma 7: Volksgezondheid en milieu										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	67		0		0		0		0	
Programma 8: VHROSV										
Toevoegingen	3.321		595		337		302		487	
Onttrekkingen	1.488		154		106		6		6	
- Rotonde Nassaulaan - N631		0		6		6		6		6
Programma Algemene dekkingsmiddelen										
Toevoegingen	0		0		0		0		0	
Onttrekkingen	399		0		0		0		0	
Totaal toevoegingen:	4.620	129	1.089	171	532	180	492	190	680	193
Totaal onttrekkingen:	3.910	811	1.051	898	2.201	2.101	1.040	1.040	1.055	963
	710	-682	38	-727	-1.669	-1.921	-548	-850	-375	-770

Meerjareninvesteringsplan (MIP)

Het meerjareninvesteringsplan (MIP) gaat over investeringen die in de toekomst gepland staan. Via het MIP reserveren wij deze middelen alvast in de begroting, zodat tijdens de kredietaanvraag sprake is van financiële dekking.

In het meerjareninvesteringsplan (MIP) zijn onderstaande zaken gewijzigd:

- Extra investering fietsvoorziening Gilze-Riel (€ 30.000);
- Extra investering Lange Wagenstraat (€ 605.000 wegen + € 668.000 riolering);
- Nieuwe investering Nieuwstraat (€ 237.000 wegen + € 157.000 riolering);
- Reconstructie Aalstraat verschoven van 2022-2023 naar 2024-2025;
- Reconstructie Hengelstraat is verwijderd (stond € 100.000 voor 2024);
- Extra krediet reconstr. Heuvel-Alphenseweg (€ 35.000, zie vorige hoofdstuk kredieten);
- Extra krediet algemene kosten N282 (€ 24.000, zie vorige hoofdstuk kredieten).

De financiële effecten van zowel de nieuwe als de bijgestelde investeringen zijn, voor zover deze geen betrekking hebben op reserves en voorzieningen, verwerkt in de actualisatie van het meerjareninvesteringsplan (MIP). Dit is financieel verwerkt in de 2e turap 2022. Zie hiervoor het hoofdstuk "Financieel Perspectief", punt 8 uit die nota.

Omschrijving van de investering	Bedrag investering						Dekking lasten			Afschr. duur
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Stelpost expl.	Reserve	Voorz.	
Programma 1 Veiligheid										
Extra investering bluswatervoorzieningen	-	-	100.000	-	-	-	100.000	-	-	25
Totaal programma 1	0	0	100.000	0	0	0	100.000	0	0	
Programma 2 Verkeer en vervoer										
Aanleg extra parkeerplaatsen bestaande wijken	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	60.000	-	-	30
Aanp. onduid. verkeerssituat. en optim. verkeersmaatr.	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	120.000	-	-	35
Verbetermaatregelen vanuit het fietsplan	-	250.000	250.000	-	-	-	500.000	-	-	30
Fietsvoorziening Gilze-Riel (Rielsebaan)	-	330.000	-	-	-	-	330.000	-	-	30
Fietspaden Tilburgsebaan	-	-	850.000	-	-	-	850.000	-	-	30
Teruggeven aan natuur door saneren fietspaden Chaamse Fietsallé	-	-	-	130.000	-	-	130.000	-	-	1
Brug en steiger Water aan de Warande	-	93.000	-	-	-	-	93.000	-	-	25
Reconstructie Lange Wagenstraat (Nieuwstraat - Broekakkerweg)	-	50.000	960.000	-	-	-	1.010.000	-	-	35
Riolering Lange Wagenstraat (vervanging)	-	38.000	630.000	-	-	-	-	-	668.000	70
Reconstructie Nieuwstraat (Bisschop de Vetplein - Lange Wagenstraat)	-	25.000	212.000	-	-	-	237.000	-	-	35
Riolering Nieuwstraat (vervanging)	-	12.000	145.000	-	-	-	-	-	157.000	70
Extra voorb.krediet Wildschut/Heuvel/Alphenseweg tot Lochtstr. (*)	35.000	-	-	-	-	-	35.000	-	-	1
Noord-Oost (wegen + groen) t.l.v. exploitatie	-	246.000	403.000	246.000	-	-	895.000	-	-	35
Noord-Oost (wegen) t.l.v. bestemmingsreserves	-	329.000	538.000	329.000	-	-	-	1.196.000	-	35
Noord-Oost (groen) t.l.v. bestemmingsreserves	-	11.000	18.000	11.000	-	-	-	40.000	-	35
Noord-Oost (riolering afkoppelen en klimaatmaatregelen)	-	827.000	1.354.000	827.000	-	-	-	-	3.008.000	1
Aalstraat (wegen + groen)	-	-	84.000	85.000	-	-	169.000	-	-	35
Aalstraat (riolering vervanging)	-	-	140.000	141.000	-	-	-	-	281.000	70
Aalstraat (riolering afkoppelen en klimaatmaatregelen)	-	-	450.000	450.000	-	-	-	-	900.000	1
Aalstraat (deel CP parkdeel)	-	-	127.000	128.000	-	-	-	255.000	-	1
Wildschut/Heuvel/Alphenseweg tot Lochtstr. (wegen + groen)	-	450.000	-	-	-	-	450.000	-	-	35
Wildschut/Heuvel/Alphenseweg tot Lochtstr. (sp.terrein kred. Wildschut)	-	141.000	-	-	-	-	141.000	-	-	20
Wildschut/Heuvel/Alphenseweg tot Lochtstr. (riolering vervanging)	-	550.000	-	-	-	-	-	-	550.000	70
Totaal programma 2	65.000	3.382.000	6.191.000	2.377.000	30.000	30.000	5.020.000	1.491.000	5.564.000	

Omschrijving van de investering	Bedrag investering						Dekking lasten			Afschr. duur
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Stelpost expl.	Reserve	Voorz.	
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie										
Stelpost kwaliteitsgroen	-	137.000	-	-	-	-	137.000	-	-	25
Ecologische verbindingzones onderdeel grondaankopen	-	250.000	-	-	-	-	250.000	-	-	0
Ecologische verbindingzones onderdeel inrichtingskosten	-	-	150.000	-	-	-	150.000	-	-	25
Wolfsweidepark	-	40.000	-	-	-	-	40.000	-	-	25
Totaal programma 5	0	427.000	150.000	0	0	0	577.000	0	0	
Programma 8 VHROSV										
Reservering uitvoeringskrediet spoorzone tlv stelpost ruimt. proj.	-	-	4.195.000	-	-	-	4.195.000	-	-	Div.
Reservering indexerend en risico spoorzone tlv stelpost ruimt. Proj.	-	-	5.000.000	-	-	-	5.000.000	-	-	40
Herinrichting van de kom Hulten + Reconstructie Oude Baan uitvoering	-	1.117.500	1.117.500	-	-	-	2.235.000	-	-	35
Sportveld Hulten (meenemen in herinrichting-reconstructie)	-	-	100.000	-	-	-	100.000	-	-	20
Herinrichting Wilhelminaplein	-	992.770	-	-	-	-	992.770	-	-	35
Extra krediet algemene kosten N282 (*)	24.000	-	-	-	-	-	24.000	-	-	1
Totaal programma 8	24.000	2.110.270	10.412.500	0	0	0	12.546.770	0	0	
Programma 9B Overhead										
Stelpost toekomst huisvesting ambtelijke organisatie	-	100.000	200.000	365.000	365.000	365.000	1.395.000	-	-	1
Totaal programma 9B	0	100.000	200.000	365.000	365.000	365.000	1.395.000	0	0	
Totaal	89.000	6.019.270	17.053.500	2.742.000	395.000	395.000	19.638.770	1.491.000	5.564.000	

(*) Deze kredieten laten we voteren bij het vaststellen van de 2e turap 2022. Voor de overige investeringen wordt een separaat raadsbesluit voorgelegd waarin het krediet gevoteerd wordt.

Investerings- en financieringsstaat

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
<u>Uitgaven</u>					
Investerings (activa IP 2021-2025)	89.000	6.019.270	17.316.500	2.742.000	395.000
Lopende investeringen activastaat	15.491.845	111.225	-	-	-
Investerings (grondexploitaties)	-	-	-	-	-
Aflossingen (opgen. geldlening. totaal)	3.531.135	3.533.593	3.536.094	3.538.639	3.541.228
Onttrekkingen (reserves)	12.649.482	3.910.495	1.050.738	2.201.495	1.040.264
Onttrekkingen (voorzieningen)	2.491.753	569.201	463.099	316.751	220.408
Totaal uitgaven:	34.253.215	14.143.784	22.366.431	8.798.885	5.196.900
<u>Inkomsten</u>					
Exploitatieoverschot/tekort	-	-	-	-	-
Desinvesteringen (activastaat)	-	-	-	-	-
Desinvesteringen (grondexploitaties)	-2.036.854	-3.669.773	1.950.736	-577.976	-772.247
Afschrijvingen (activastaat)	2.509.301	2.767.568	3.968.962	2.779.732	2.672.456
Afschrijvingen (IP 2021-2025)	59.000	927.905	2.207.450	2.202.072	962.391
Aflossingen (activastaat)	36.204	36.204	36.204	36.204	36.204
Nieuwe geldleningen	-	-	-	-	-
Toevoegingen (reserves)	16.395.713	4.620.154	1.088.548	532.446	492.331
Toevoegingen (voorzieningen)	782.690	127.690	127.690	127.690	313.181
Totaal inkomsten:	17.746.054	4.809.748	9.379.590	5.100.168	3.704.316
Saldo financiering:	-16.507.161	-9.334.036	-12.986.841	-3.698.717	-1.492.584
Positief = toename / negatief = afname					
Overschot financiering:					
Negatief = financieringstekort					
Begin begrotingsjaar	9.951.000	-5.409.161	-14.743.197	-27.730.038	-31.428.755
End begrotingsjaar	-6.556.161	-14.743.197	-27.730.038	-31.428.755	-32.921.339

Meerjarige balans

In het gewijzigde BBV wordt een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In onderstaande balans is rekening gehouden met de geplande investeringen uit het Meerjarig investeringsprogramma 2022-2026.

Balanspost	Per 31-12-2022	Per 31-12-2023	Per 31-12-2024	Per 31-12-2025	Per 31-12-2026
Vaste activa	70.711.000	73.110.000	84.214.000	81.938.000	78.662.000
Vorraden (incl voorzieningen)	16.210.000	19.880.000	17.929.000	18.507.000	19.279.000
Totaal activa	86.921.000	92.990.000	102.143.000	100.445.000	97.941.000
Eigen vermogen	28.592.000	29.302.000	29.340.000	27.671.000	27.123.000
Voorzieningen (excl. grondexploitatie)	10.314.000	9.872.000	9.537.000	9.348.000	9.441.000
Langlopende schulden	42.606.000	39.072.000	35.536.000	31.998.000	28.456.000
Financieringsstekort	5.409.000	14.743.000	27.730.000	31.429.000	32.921.000
Totaal vaste financieringsmiddelen	86.921.000	92.990.000	102.143.000	100.445.000	97.941.000

EMU-Saldo

Omschrijving	2022	2023	2024
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.581	748	246
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.568	3.695	6.176
3 Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie	-1.604	-437	-330
4 Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	15.580	6.130	17.317
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, geen betrekking hebbende op bouwgrondexploitatie en niet verantwoord op de exploitatie	36	36	36
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
7 Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d., alleen transacties met derden niet op de exploitatie verantwoord	0	0	0
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover niet al op de exploitatie verantwoord	2.037	3.669	0
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	105	5	5
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht	3.531	3.534	3.536
11 Verkoop van effecten:			
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	-13.598	-1.958	-14.730

Taakveldindeling

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010	Bestuur	2.399	374	-2.024	2.840	1.404	-1.436	2.216	0	-2.216	2.182	0	-2.182	2.185	0	-2.185	2.173	0	-2.173
020	Burgerzaken	1.327	334	-993	1.443	355	-1.088	1.393	207	-1.187	1.377	207	-1.171	1.388	207	-1.181	1.400	207	-1.194
030	Beheer overige gebouwen en gronden	520	663	142	565	492	-73	237	76	-162	137	77	-60	137	79	-58	137	81	-56
Programma 0: Bestuur en ondersteuning		4.246	1.371	-2.875	4.847	2.250	-2.597	3.846	282	-3.564	3.696	284	-3.412	3.710	286	-3.424	3.711	288	-3.423

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
110	Crisisbeheersing en Brandweer	1.630	-14	-1.644	1.779	171	-1.608	1.690	0	-1.690	1.729	0	-1.729	1.769	0	-1.769	1.815	0	-1.815
120	Openbare orde en Veiligheid	1.168	24	-1.145	1.183	10	-1.173	1.325	10	-1.315	1.339	10	-1.329	1.358	11	-1.347	1.382	11	-1.371
Programma 1: Veiligheid		2.798	10	-2.788	2.962	180	-2.782	3.015	10	-3.005	3.068	10	-3.058	3.127	11	-3.116	3.197	11	-3.186

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
210	Verkeer en vervoer	2.334	-60	-2.394	2.973	145	-2.828	3.024	108	-2.916	2.931	109	-2.822	3.198	109	-3.089	3.106	110	-2.996
220	Parkeren	0	0	0	0	0	0	20	15	-5	0	15	15	0	15	15	0	15	15
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat		2.334	-60	-2.394	2.973	145	-2.828	3.044	123	-2.921	2.931	124	-2.807	3.198	124	-3.074	3.106	125	-2.981

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
310	Economische ontwikkeling	51	0	-51	53	0	-53	56	0	-56	57	0	-57	58	0	-58	59	0	-59
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.319	3.100	781	2.343	4.083	1.740	635	1.803	1.168	472	793	321	873	887	14	889	887	-2
330	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	57	20	-37	69	23	-46	62	24	-38	63	25	-38	64	26	-38	65	26	-39
340	Economische promotie	140	0	-140	143	0	-143	146	0	-146	147	0	-147	148	0	-148	149	0	-149
Programma 3: Economie		2.567	3.120	553	2.607	4.106	1.499	898	1.827	929	738	818	80	1.143	912	-230	1.162	913	-249

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
420	Onderwijshuisvesting	825	20	-805	880	153	-727	919	63	-856	761	5	-756	748	5	-743	746	5	-741
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.579	753	-826	2.019	1.284	-735	2.150	1.139	-1.012	1.848	1.139	-710	1.849	1.139	-711	1.851	1.139	-712
Programma 4: Onderwijs		2.404	773	-1.631	2.899	1.437	-1.462	3.069	1.202	-1.867	2.609	1.144	-1.466	2.598	1.144	-1.454	2.597	1.144	-1.453

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
510	Sportbeleid en activering	1.113	357	-757	1.169	373	-796	1.336	323	-1.013	1.201	343	-858	1.198	323	-875	1.201	323	-878
520	Sportaccommodaties	2.836	1.249	-1.587	2.793	734	-2.059	2.664	670	-1.994	2.942	534	-2.407	4.182	539	-3.643	3.056	543	-2.512
530	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	230	27	-203	327	47	-280	283	47	-236	278	47	-232	284	47	-237	279	47	-232
540	Musea	21	0	-21	29	0	-29	29	0	-29	29	0	-29	29	0	-29	28	0	-28
550	Cultureel erfgoed	102	9	-92	18	0	-18	53	0	-53	28	0	-28	29	0	-29	29	0	-29
560	Media	450	0	-450	462	0	-462	463	0	-463	463	0	-463	463	0	-463	463	0	-463
570	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.039	57	-1.981	2.523	-153	-2.677	3.214	33	-3.181	3.258	33	-3.225	3.161	33	-3.127	3.181	33	-3.148
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie		6.790	1.699	-5.091	7.321	1.000	-6.321	8.043	1.073	-6.970	8.200	957	-7.243	9.345	942	-8.403	8.238	947	-7.291

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
610	Samenkracht en burgerparticipatie	4.027	368	-3.658	4.501	350	-4.151	4.543	350	-4.193	4.168	350	-3.818	4.118	350	-3.768	4.124	350	-3.774
620	Wijkteams	644	50	-594	847	0	-847	1.238	0	-1.238	1.243	0	-1.243	1.257	0	-1.257	1.275	0	-1.275
630	Inkomensregelingen	9.091	7.366	-1.725	9.708	6.288	-3.420	8.666	6.290	-2.376	8.655	6.290	-2.365	8.673	6.290	-2.382	8.694	6.290	-2.404
640	Begeleide participatie	1.905	0	-1.905	1.891	0	-1.891	1.854	0	-1.854	1.738	0	-1.738	1.698	0	-1.698	1.699	0	-1.699
650	Arbeidsparticipatie	1.112	4	-1.108	1.161	269	-892	1.250	2	-1.247	1.325	2	-1.323	1.376	2	-1.373	1.388	2	-1.385
660	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.087	1	-1.087	1.054	0	-1.054	1.138	0	-1.138	1.137	0	-1.137	1.140	0	-1.140	1.144	0	-1.144
671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.043	1	-3.042	2.732	0	-2.732	2.979	0	-2.979	3.105	0	-3.105	3.108	0	-3.108	3.108	0	-3.108
671B	Begeleiding (WMO)	2.537	11	-2.527	2.285	0	-2.285	2.290	0	-2.290	2.290	0	-2.290	2.290	0	-2.290	2.290	0	-2.290

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.178	178	-1.001	1.442	164	-1.278	1.462	164	-1.298	1.466	164	-1.302	1.465	263	-1.202	1.470	267	-1.203
672	Maatwerkdienstverlening 18-	6.042	0	-6.042	6.486	5	-6.482	250	5	-245	250	5	-245	250	5	-245	250	5	-245
672A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	54	0	-54	54	0	-54	54	0	-54	54	0	-54
672B	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0	146	0	-146	146	0	-146	146	0	-146	146	0	-146
672C	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	229	0	-229	229	0	-229	229	0	-229	229	0	-229
672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	3.770	0	-3.770	3.681	0	-3.681	3.683	0	-3.683	3.684	0	-3.684
673A	Pleegzorg	0	0	0	0	0	0	268	0	-268	268	0	-268	268	0	-268	268	0	-268
673C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	1.204	0	-1.204	1.204	0	-1.204	1.204	0	-1.204	1.204	0	-1.204
674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0	32	0	-32	32	0	-32	32	0	-32	32	0	-32
674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	153	0	-153	303	0	-303	237	0	-237	237	0	-237	237	0	-237	237	0	-237
674C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	268	0	-268	268	0	-268	268	0	-268	268	0	-268
681A	Beschermd wonen (WMO)	88	8	-80	173	0	-173	133	0	-133	134	0	-134	134	0	-134	134	0	-134
682A	Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	326	0	-326	326	0	-326	326	0	-326	326	0	-326
682B	Jeugdreclassering	564	0	-564	574	0	-574	120	0	-120	120	0	-120	120	0	-120	120	0	-120
Programma 6: Sociaal domein		31.471	7.986	-23.485	33.158	7.076	-26.082	32.457	6.812	-25.645	32.076	6.812	-25.264	32.075	6.911	-25.164	32.144	6.914	-25.230

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
710	Volksgezondheid	943	15	-929	1.023	20	-1.003	1.070	10	-1.060	1.060	0	-1.060	1.061	0	-1.061	1.061	0	-1.061
720	Riolering	1.058	1.334	276	974	1.269	295	1.127	1.429	302	1.126	1.428	302	1.138	1.439	302	1.148	1.450	302
730	Afval	2.407	2.741	334	2.449	2.783	334	2.471	2.806	334	2.441	2.775	334	2.441	2.775	334	2.441	2.775	334
740	Milieubeheer	1.052	267	-784	1.700	449	-1.252	1.179	70	-1.109	1.161	70	-1.091	1.041	70	-971	1.059	70	-989
750	Begraafplaatsen en crematoria	7	0	-7	7	0	-7	7	0	-7	7	0	-7	7	0	-7	7	0	-7
Programma 7: Volksgezondheid en milieu		5.468	4.357	-1.111	6.153	4.521	-1.632	5.855	4.315	-1.540	5.795	4.273	-1.522	5.688	4.285	-1.403	5.716	4.296	-1.420

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
810	Ruimtelijke Ordening	2.412	325	-2.086	3.771	161	-3.610	1.664	163	-1.502	1.595	163	-1.432	1.516	164	-1.352	1.813	164	-1.649
820	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.100	3.363	263	4.409	5.389	980	9.115	10.156	1.041	1.604	2.198	595	1.774	2.010	237	1.728	2.030	302
830	Wonen en bouwen	811	1.454	643	1.221	2.008	787	1.106	941	-166	978	886	-92	841	671	-171	923	686	-237
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		6.323	5.143	-1.180	9.400	7.558	-1.843	11.886	11.259	-626	4.176	3.247	-929	4.131	2.845	-1.286	4.465	2.881	-1.584

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
050	Treasury	-31	150	180	-45	94	139	-15	93	108	1	92	91	1	91	90	1	91	90
061	OZB woningen	0	3.565	3.565	0	3.745	3.745	0	4.019	4.019	0	4.085	4.085	0	4.152	4.152	0	4.221	4.221
062	OZB niet woningen	329	3.957	3.628	336	4.173	3.837	356	4.713	4.358	362	4.790	4.429	368	4.869	4.501	376	4.949	4.573
064	Belastingen overig	-23	111	134	4	119	115	4	125	121	4	128	124	4	131	127	4	135	130
070	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	41.733	41.733	0	46.717	46.717	0	47.788	47.788	0	49.509	49.509	0	51.209	51.209	0	49.721	49.721
080	Overige baten en lasten	52	635	583	1.216	393	-824	3.002	397	-2.605	5.121	392	-4.729	7.227	394	-6.833	6.663	376	-6.287
341	Economische promotie	0	410	410	0	552	552	0	475	475	0	484	484	0	495	495	0	505	505
Programma 9A: Algemene dekkingsmiddelen		327	50.562	50.234	1.511	55.793	54.281	3.347	57.611	54.264	5.488	59.481	53.993	7.601	61.341	53.740	7.044	59.997	52.953

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
040	Overhead	7.557	589	-6.967	8.251	599	-7.652	8.811	530	-8.281	8.617	517	-8.100	8.916	490	-8.426	9.064	440	-8.624
Programma 9B: Overhead		7.557	589	-6.967	8.251	599	-7.652	8.811	530	-8.281	8.617	517	-8.100	8.916	490	-8.426	9.064	440	-8.624

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
090	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma 9C: Vennootschapsbelasting		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
081	Overige baten en lasten	0	0	0	1	0	-1	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26
Programma 9D: Onvoorzien		0	0	0	1	0	-1	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26	26	0	-26

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
098	Mutaties reserves	5.583	4.748	-834	13.965	12.640	-1.326	4.620	3.910	-710	1.089	1.051	-38	532	2.201	1.669	492	1.040	548
Programma 9E: Reserves		5.583	4.748	-834	13.965	12.640	-1.326	4.620	3.910	-710	1.089	1.051	-38	532	2.201	1.669	492	1.040	548
TOTAAL GEMEENTE GILZE EN RIJEN:		77.867	80.297	2.430	96.050	97.305	1.255	88.917	88.955	38	78.510	78.718	208	82.089	81.492	-597	80.961	78.995	-1.967

Financiële beleidsuitgangspunten

Hieronder staat een overzicht van de financiële beleidsuitgangspunten begroting 2023 en meerjarenramingen 2024-2026

1. Verwerkt zijn de door de raad genomen besluiten tot en met 18 juli 2022

2. Aantal inwoners per 1 januari 2023: 26.647

3. Aantal woonruimten per 1 januari 2023: 11.770

4. Bijdrage ABG

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ABG is gebaseerd op de door het bestuur van de ABG vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026. Deze begroting is behandeld in de raadsvergadering van 13 juni 2022. De indexeringscijfers die in de meerjarenbegroting 2023-2026 van de ABG zijn opgenomen, staan genoemd in de inleiding van deze begroting.

Daarnaast zijn de effecten van de 1ste tussenrapportage 2022 van de ABG verwerkt in deze meerjarenbegroting. Voor een inhoudelijke onderbouwing verwijzen we u graag naar de 2de tussentijdse rapportage 2022 van de gemeente Gilze en Rijen, punt 23.

5. Kapitaallasten

- Per 1 januari 2023 is voor € 42.356.204 aan langlopende leningen aangetrokken;
- Het afgeronde rente-omslagpercentage bedraagt in de begroting 2023 0%;
- Voor nieuwe investeringen gelden de bepalingen (afschrijvingsmethode en -termijnen) zoals deze zijn opgenomen in de nota waardering en afschrijving vaste activa 2017.

6. Subsidies

In de begroting wordt gewerkt met subsidieplafonds. Voor meer informatie verwijzen we u graag naar het onderdeel "Subsidies" van deze begroting.

7. Overige kosten

- Bijdragen aan een gemeenschappelijke regeling zijn geraamd op basis van de meerjarenbegroting van betreffende gemeenschappelijke regeling die door het bestuur is vastgesteld (voor de ABG organisatie zie punt 4 hierboven);
- Voor budgetten waar contractuele verplichtingen voor gelden zijn de ramingen hierop gebaseerd;
- In de budgetten is, voor zover bekend, rekening gehouden met autonome groei;
- Voor overige budgetten is alleen inflatiecorrectie toegepast voor zover dit noodzakelijk was.

8. Huren

De te ontvangen huren van gebouwen, sportvelden en sportzalen zijn trendmatig geïndexeerd met 5,7% (zie meerjarige uitgangspunten benoemd in de inleiding).

9. Belastingen (zie ook de aparte paragraaf die hiervoor is opgenomen in de begroting)

Aanpassingen van de tarieven worden middels een voorstel afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

- In de begroting is rekening gehouden met een indexering van de OZB opbrengsten met 10% in 2023, hiervan is 5,7% trendmatig en 4,3% boven trendmatig;
- Voor de belastingen waarvan de tarieven zijn geharmoniseerd binnen de ABG-organisatie bedraagt de trendmatige verhoging 3,0%. We wijken hiermee af van de reguliere indexering zoals genoemd in de inleiding van deze begroting, om de tarieven gelijk te houden;

- De overige belastingen worden ook met 5,7% trendmatig verhoogd (zie meerjarige uitgangspunten benoemd in de inleiding).

10. Leges en heffingen (zie ook de aparte paragraaf die hiervoor is opgenomen in de begroting)

Aanpassingen van de tarieven worden middels een voorstel afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

- Bij het vaststellen van de tarieven wordt gestreefd naar 100% kostendekkendheid;
- De tarieven afvalstoffenheffing blijven in 2023 gelijk aan 2022;
- De tarieven rioolheffing blijven in 2023 gelijk aan 2022;
- De overige leges worden met 5,7% trendmatig verhoogd (zie meerjarige uitgangspunten benoemd in de inleiding).

11. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

- In de primitieve ramingen van de begroting 2023 en het meerjarenperspectief 2024 t/m 2026 is rekening gehouden met de cijfers uit de septembercirculaire gemeentefonds 2022;
- De bedragen die in de algemene uitkering zijn opgenomen ter compensatie van de inflatie, worden voor de jaren 2023 tot en met 2026 als stelpost opgenomen aan de lastenkant van de begroting.

12. Reserves

Voor de algemene reserves en bestemmingsreserves gelden de regels zoals die zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de nota reserves en voorzieningen en de financiële verordening. Hiervan mag niet worden afgeweken.

13. Voorzieningen

Uit het oogpunt van rechtmatigheid en het BBV moeten alle bestedingen ten laste van voorzieningen zo nauwkeurig mogelijk worden geraamd. Hiervoor zijn bestedingsplannen ter onderbouwing noodzakelijk. In geval een bestedingsplan ontbreekt of een raming niet of moeilijk is te geven, moet tenminste een schatting worden gemaakt. In een later stadium kan dan alsnog worden gezorgd voor de noodzakelijke onderbouwing.

14. Onvoorzien

Voor onvoorzien uitgaven (incidenteel en structureel) wordt een stelpost opgenomen van € 26.000.

15. Overhead

De overhead wordt op een consistente wijze toegerekend aan de taakvelden conform de geldende BBV regeling.

16. Incidentele baten en lasten

Voor het bepalen van incidentele baten en lasten uit te gaan van een grensbedrag (materialiteit) van € 40.000.

Bijlagen

BBV Indicatoren

1		Formatie			
Eenheid	Fte per 1.000 inwoners				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
<p>Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan. Vanwege de ABG-samenwerking betreft het hier uitsluitend de functies van de gemeentesecretaris, de griffier en de ondersteuning van de griffier. Er is in deze geen maatschappelijk effect beoogd.</p>					

2		Bezetting			
Eenheid	Fte per 1.000 inwoners				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
0,09	0,09	0,09	0,11	0,09	0,11
<p>Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, inclusief eventuele boventallige medewerkers. Vanwege de ABG-samenwerking betreft het hier uitsluitend de functies van gemeentesecretaris, griffier en ondersteuning griffier. Er is in deze geen maatschappelijk effect beoogd.</p>					

3		Apparaatskosten			
Eenheid	Kosten per inwoner				
Bron	Begroting ABG				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
€ 588	€ 637	€ 646	€ 736	€ 774	€ 865

4		Externe inhuur			
Eenheid	Kosten als % van de totale loonsom				
Bron	Begroting ABG				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
10,6%	10,0%	12,0%	16,6%	1,5%	3,0%

5		Overhead			
Eenheid	% van de totale lasten				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
10%	8,8%	9,1%	10,44%	9,9%	11,0%

6		Verwijzingen Halt			
Eenheid	Aantal per 1.000 jongeren				
Bron	Bureau Halt				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
14,0	18,0	12,0	9,0	geen opgave	geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 7 is komen te vervallen.

8		Winkeldiefstallen			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
0,6	0,6	0,4	0,6	geen opgave	geen opgave

9		Geweldsmisdrijven			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
3,3	4,4	2,8	3,7	geen opgave	geen opgave

10		Diefstallen uit woningen			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,7	1,9	1,1	0,9	geen opgave	geen opgave

11		Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
3,7	5,3	4,9	6,0	geen opgave	geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 12 en 13 zijn komen te vervallen.

14	Functiemenging				
Eenheid	%				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
53,5	54,5	54,8	54,6	geen opgave	geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 15 is komen te vervallen.

16	Vestigingen (van bedrijven)				
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
142,1	145,4	155,3	161,8	geen opgave	geen opgave

17	Absoluut verzuim				
Eenheid	Aantal per 1.000 leerlingen				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
6,6	5,4	2,6	33,3	geen opgave	geen opgave
Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet in een school staat ingeschreven. Volgens de Leerplichtwet zijn gemeenten verplicht om te controleren of alle inwoners die onder de Leerplichtwet vallen in een school staan ingeschreven. Dit controleren we ook. Het streven is dat iedereen die onder de Leerplichtwet valt ook ingeschreven staat bij een onderwijsinstelling.					

18	Relatief verzuim				
Eenheid	Aantal per 1.000 leerlingen				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
23,2	17,0	geen opgave	18,0	geen opgave	geen opgave
Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Relatief verzuim is de officiële benaming in de Leerplichtwet voor spijbelen. De school zelf blijft verantwoordelijk voor de behandeling van het korter durende relatief verzuim. Het streven is om het aantal leerlingen, die relatief verzuimt zo laag mogelijk te houden.					

19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)				
Eenheid	% deelnemers aan het VO en MBO				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,9	1,6	0,9	2,1	geen opgave	geen opgave
Ons beleid is erop gericht om te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie de school verlaat.					

20	Niet sporters				
Eenheid	%				
Bron	RIVM				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
geen opgave	geen opgave	44,5	nbn	geen opgave	geen opgave
Ons beleid is erop gericht het voorzieningenniveau voor sporten op peil te houden. Hiermee willen we zoveel mogelijk mensen stimuleren om te sporten.					

21	Banen				
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
773,2	803,1	821,6	815,8	geen opgave	geen opgave
LISA is een landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. We proberen bedrijven aan onze gemeente te binden zodat er meer werkgelegenheid ontstaat.					

22	Jongeren met een delict voor de rechter				
Eenheid	% 12 t/m 21 jarigen				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,0	1,9	1,0	nbn	geen opgave	geen opgave
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Ons beleid is erop gericht om vroegtijdig problemen bij jongeren te signaleren en daarmee te voorkomen dat jongeren delicten plegen.					

23	Kinderen in een uitkeringsgezin				
Eenheid	% Kinderen tot 18 jaar				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
6,0	6,0	5,0	nbn	geen opgave	geen opgave
Er is sprake van een uitkeringsgezin als er sprake is van een bijstandsuitkering. Ons beleid is erop gericht om mensen mee te laten doen in de samenleving en bij voorkeur door het verrichten van betaald werk.					

24	Netto arbeidsparticipatie				
Eenheid	% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
69,4	71,3	70,8	nbn	geen opgave	geen opgave
Arbeidsparticipatie is het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking. We proberen bedrijven aan onze gemeente te binden zodat er meer werkgelegenheid ontstaat.					

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 25 is komen te vervallen.

26		Werkloze jongeren			
Eenheid	% 16 t/m 22 jarigen				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,0	1,0	1,0	nmb	geen opgave	geen opgave
We streven ernaar om iedereen mee te laten doen. Onze inzet is erop gericht om jeugdwerkloosheid te voorkomen.					

27		Personen met een bijstandsuitkering			
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
285,1	263,3	309,4	209,6	geen opgave	geen opgave
De gemeente registreert alle bijstandsuitkeringen. Hieronder vallen uitkeringen in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Ons beleid is erop gericht mensen zo snel mogelijk weer deel te laten nemen in het arbeidsproces. Gelet op ontwikkelingen als bijv. de verkorte WW is het lastig om direct invloed uit te oefenen op de aantallen uitkeringsgerechtigden. Op basis van onze eigen gegevens verstrekte we medio 2019 447 bijstandsuitkeringen.					

28		Lopende re-integratievoorzieningen			
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
485,5	235,3	269,9	nmb	geen opgave	geen opgave
Een re-integratievoorzieningen is een voorziening die door een gemeente wordt ingezet, nadat is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is.					

29		Jongeren met jeugdhulp			
Eenheid	% van alle jongeren tot 18 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
12,8	13,3	12,7	14,2	geen opgave	geen opgave
We willen graag dat onze kinderen gezond en veilig opgroeien. Ons beleid is erop gericht dit mogelijk te maken en eventuele problemen die er zijn snel en dichtbij op te lossen. We proberen hiermee te voorkomen dat er specifieke jeugdhulp nodig is.					

30	Jongeren met jeugdbescherming				
Eenheid	% van alle jongeren tot 18 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,1	1,1	1,1	1,0	geen opgave	geen opgave
<p>Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn drie jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een ondertoezichtstelling (OTS) (komt veruit het meest voor), ontzetting uit de ouderlijke macht en gezag beëindiging. Onze inzet op het gebied van jeugd is erop gericht om de inzet van dergelijke maatregelen zo mogelijk te voorkomen.</p>					

31	Jongeren met jeugdreclassering				
Eenheid	% van alle jongeren 12 tot 23 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
0,6	0,3	0,3	nbn	geen opgave	geen opgave
<p>Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle voor jongeren die veroordeeld zijn of verdacht worden van een strafbaar feit. Als een leerplichtambtenaar proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim kan jeugdreclassering ook toegepast worden. Onze inzet op het gebied van jeugd is erop gericht te voorkomen dat dergelijke maatregelen opgelegd worden.</p>					

32	Clënten met maatwerkarrangement WMO				
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners				
Bron	GMSD				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
650	700	740	770	geen opgave	geen opgave
<p>Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. We willen dan zoveel mogelijk inwoners van de gemeente mee doen in onze samenleving. Het stimuleren van de eigen kracht is hierin het uitgangspunt, maar daar waar nodig verstrekken we hiervoor een individuele voorziening (vervoersvoorziening, woonvoorziening enz.). De gegevens worden verzameld vanuit de gemeentelijke monitor sociaal domein.</p>					

33	Omvang huishoudelijk restafval				
Eenheid	Kg/inwoner				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
119	44	45	nbn	65	65
<p>Minder restafval, meer scheiding met als doel het bevorderen van hergebruik/ombuiging van afvalstoffen naar grondstoffen (indicator is alleen huis-aan-huis inzameling van fijn huishoudelijk restafval).</p>					

34		Hernieuwbare elektriciteit			
Eenheid	%				
Bron	RWS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
5,9	9,9	12,5	nmb	geen opgave	geen opgave

35		Gemiddelde WOZ waarde			
Eenheid	Duizend euro				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
237	249	267	288	314	330

36		Nieuw gebouwde woningen			
Eenheid	Aantal per 1.000 woningen				
Bron	Basisregistratie adressen en gebouwen				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
7,4	2,0	7,0	2,8	geen opgave	geen opgave
Invulling geven aan de woningbouwplanning en de huisvestingsopgaaf.					

37		Demografische druk			
Eenheid	%				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
74,4	74,2	75,4	75,4	75,9	geen opgave
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Het % wordt hoger, dit betekent dat de demografische druk verslechtert.					

38		Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden			
Eenheid	Euro				
Bron	COELO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
508	489	574	595	653	688

39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden				
Eenheid	Euro				
Bron	COELO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2018	2019	2020	2021	2022	2023
567	511	598	621	683	721
We willen bij de 20% goedkoopste gemeenten in Nederland behoren, volgens de COELO ranglijst voor woonlasten van meerpersoonshuishoudens					

Lijst van gebruikte afkortingen

ABG	Gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen
B&W	Burgemeester en wethouders
BBV	Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten
BIBOB	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOM	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij
BORijen	Betrokken Ondernemers Regio Rijen
Bro	Besluit ruimtelijke ordening
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten vennootschap
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CBS	Christelijke Basisschool
CCGR	Culturele centra Gilze en Rijen
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumentenprijsindexcijfer
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EMU	Economische en Monetaire Unie
EVZ	Ecologische verbindingzones
FIDO	Financiering decentrale overheden
Fte	Fulltime-equivalent
FVA	Financiële vaste activa
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GMSD	Gemeentelijke monitor Sociaal Domein
GOGilze	Gilze Onderneemt!
GreX	Grondexploitatie
GRIC	Gilze en Rijens Industrieel Contact
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
I&M	Infrastructuur en milieu
IMW	Instituut voor Maatschappelijk Werk
IBOR	Integraal kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Onderwijshuisvestingsplan
KLPD	Korps landelijke politiediensten
LVO	Landelijk verbeterprogramma overwegen
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MBP	Bedrijvenpark Midden-Brabant Poort
MVA	Materiële vaste activa
MWB	Midden West-Brabant
NHG	Nationale Hypotheek Garantie
OBS	Openbare Basisschool

OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West Brabant
OZB	Onroerende zaakbelastingen
PGB	Persoons gebonden budget
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer
P&O	Personeel en Organisatie
PPA	Persoonlijk Profiel Analyse
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RWS	Rijkswaterstaat
SGP	Stabiliteits- en Groeipact
SvB	Sociale Verzekeringsbank
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
TC	Tennisclub
VANG	Van Afval naar Grondstof
vGRP	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
V&J	Ministerie van veiligheid en justitie
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VpB	Vennootschapsbelasting
VTA	Visual Tree Assessment
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WACC	Weighted average cost of capital
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WV	Weerstandsvermogen
WW	Werkeloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
ZLTO	Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie